

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI

ALEKSİTİMİNİN DİKKAT DEĞERLENDİRME
MODELİ BAĞLAMINDA KARANLIK ÜÇLÜ KİŞİLİK
ÖZELLİKLERİ İLE İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Uğur Can ÇELİK

İstanbul
Ocak-2024

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI

ALEKSİTİMİNİN DİKKAT DEĞERLENDİRME MODELİ
BAĞLAMINDA KARANLIK ÜÇLÜ KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ
İLE İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Uğur Can ÇELİK

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Ahmet ÖZTÜRK

İstanbul
Ocak-202

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Psikoloji Anabilim Dalı, Klinik Psikoloji Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman Prof. Dr. Ahmet ÖZTÜRK

Üye Doç. Dr. Yusuf BİLGE

Üye Dr. Öğretim Üyesi Hasan DEMİRCİ

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Erhan İÇENER
Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek lisans tezi olarak hazırladığım “**Aleksitiminin Dikkat Değerlendirme Modeli Bağlamında Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri ile İlişkisinin İncelenmesi**” adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlandığı aşamaya kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığımı, bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

Uğur Can ÇELİK

ÖN SÖZ

Bu tez, uzun bir çabanın ve öğrenme sürecinin ürünüdür. Bu süreçte, yanımda olan ve desteğini esirgemeyen birçok kişiye minnettarlık duyuyorum.

Öncelikle tez danışmanım Prof. Dr. Ahmet Öztürk'ün rehberliği, değerli öğretileri ve ilham veren yönlendirmeleri, bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde kritik bir rol oynamıştır. Kendisinin sağladığı teşvik ve rehberlik sayesinde, bu tez çalışması benim için eğitici ve ödüllendirici bir deneyim haline gelmiştir.

Ayrıca, veri toplama aşamasında büyük destek sağlayan ve değerli görüşleriyle araştırmama katkıda bulunan Prof. Dr. Selma Arıkan'a içten teşekkürlerimi sunarım. Prof. Dr. Selma Arıkan'ın ilgisi ve yardımları, bu çalışmanın başarılı bir şekilde tamamlanmasında önemli bir etken olmuştur.

Bu çalışmada beni yüreklendiren ve her zorlu anımda yanımda olan sevgili arkadaşım Umut Furkan Kebabcı'ya teşekkür etmek istiyorum. Onunla geçirdiğimiz uzun sohbetler, bu tezin oluşumunda benim için büyük bir ilham kaynağı oldu.

Sevgili arkadaşım Nisa Gören, bu süreçte benim fahri tez danışmanım olarak beni yönlendiren, kılavuzluk eden ve sabırla destek veren bir dost olarak hayatımda önemli bir yer edindi. Onun bilgeliği ve yardımseverliği, bu tezin başarılı bir şekilde tamamlanmasında kilit rol oynadı. Kendisine özel bir teşekkür borçluyum.

Ailem, bu uzun yolculukta her zaman yanımda oldu. Annem Gülten Çelik, babam Ahmet Çelik ve kardeşim Esra Berivan Çelik'in, moral veren sözleri, inançları ve sonsuz sevgileri için minnettarım. Bu çalışma, onların destekleri sayesinde daha anlamlı hale geldi.

Son olarak, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün, ülkemize getirdiği ilke ve devrimlerle yarattığı modern Türkiye'nin mimarı olduğunu unutmamak önemlidir. Bu büyük önderin vizyonu, bu tezin hazırlanmasında beni derinlemesine etkiledi.

Tüm bu kişilere içten teşekkürlerimi sunuyorum, bu çalışmanın onların katkılarıyla şekillendiğini belirtmek istiyorum.

Saygılarımla,

Uğur Can ÇELİK

İstanbul-2024

ÖZET

ALEKSİTİMİNİN DİKKAT DEĞERLENDİRME MODELİ BAĞLAMINDA KARANLIK ÜÇLÜ KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ İLE İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

Uğur Can ÇELİK

Yüksek Lisans, Klinik Psikoloji

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ahmet ÖZTÜRK

Ocak, 2024 -122 + XII Sayfa

Çalışmanın amacı aleksitimin dikkat değerlendirme modeli bağlamında karanlık üçlü kişilik özellikleri ile ilişkinin incelenmesidir. Bu araştırmada Nicel Araştırma modellerinden korelasyon yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Türkiye’de yaşayan 18-65 yaş arasındaki toplam 331 kişi oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında “Perth Aleksitimi Ölçeği” ile “Kısa Karanlık Üçlü (SD3) Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçeğin birinci bölümünde verilere yönelik frekans ve yüzde dağılımı alınmıştır. Değişkenler arasında farklılığı ortaya koyabilmek için ikili karşılaştırmalarda dağılım normal olduğundan t testi, ilişkiselliklerinin belirlenebilmesi adına korelasyon analizi kullanılmıştır. Dikkat değerlendirme modeli bağlamında aleksitimi ve aleksitiminin tüm alt boyutları, karanlık üçlü toplam puanları ve karanlık üçlü kişilik özelliklerinin tüm alt boyutlarının ilişkili olduğu bulunmuştur. Cinsiyetlere göre aleksitimi ve karanlık üçlü, Makyavelizm, narsisizm ve psikopati arasındaki farklılıklar incelenmiş ve erkeklerin karanlık üçlü, Makyavelizm ve psikopatide daha yüksek puanlar aldığı bulunmuştur. Yaş ve araştırmanın değişkenleri arasında ilişki incelendiğinde ise yaşın aleksitimi ve aleksitiminin tüm alt boyutları ile negatif yönlü ilişki içinde olduğu görülmüştür. Medeni durum araştırmanın değişkenleri ile herhangi bir fark oluşturmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Aleksitimi, Dikkat-Değerlendirme Modeli, Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri, Narsisizm, Makyavelizm, Psikopati

ABSTRACT

INVESTIGATION THE RELATIONSHIP OF ALEXITHYMIA WITH DARK TRIAD PERSONALITY TRAITS IN THE CONTEXT OF ATTENTION-APPRAISAL MODEL

Uğur Can ÇELİK

Master, Clinical Psychology

Thesis Advisor: Prof. Dr. Ahmet ÖZTÜRK

January, 2024 – 122 + XII Pages

The aim of the study is to investigate the relationship between alexithymia and dark triad personality traits in the context of attention appraisal model. In this study, correlation method, one of the quantitative research models, was used. The population of the study consists of 331 people between the ages of 18-65 living in Turkey. "Perth Alexithymia Scale" and "Short Dark Triad (SD3) Scale" were used to collect the data. In the first part of the scale, frequency and percentage distributions were taken for the data. In order to reveal the difference between the variables, t-test was used in paired comparisons since the distribution was normal, and correlation analysis was used to determine the correlations. In the context of the attention appraisal model, alexithymia and all sub-dimensions of alexithymia, dark triad total scores and all sub-dimensions of dark triad personality traits were found to be related. Differences between alexithymia and dark triad, Machiavellianism, narcissism and psychopathy were examined according to gender and it was found that men had higher scores in dark triad, Machiavellianism and psychopathy. When the relationship between age and the variables of the study was examined, it was seen that age was negatively correlated with alexithymia and all sub-dimensions of alexithymia. Marital status did not make any difference with the variables of the study.

Keywords: Alexithymia, Attention-Appraisal Model, Dark Triad Personality Traits, Narcissism, Machiavellianism, Psychopathy

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAYI	i
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ	ii
ÖN SÖZ.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ.....	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	x
KISALTMALAR	xi
BİRİNCİ BÖLÜM	
GİRİŞ	1
1.1. Problem	4
1.2. Amaç	6
1.3. Araştırmanın Önemi.....	8
1.4. Varsayımlar	9
1.5. Sınırlılıklar	9
1.6. Tanımlar	9
İKİNCİ BÖLÜM	
KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	10
2.1. Duygu Kavramı.....	10
2.2. Duygu Kuramları	10
2.2.1. James-Lange Kuramı	10
2.2.1. Cannon-Bard Kuramı.....	11
2.2.1. Schachter-Singer Kuramı.....	11
2.2.1. Bilişsel Kuram	12
2.3. Duygu Düzenleme.....	13

2.3.1. Duygu Düzenlemenin Süreç Modeli.....	14
2.3.1.1. Duygu Düzenlemenin Genişletilmiş Süreç Modeli	18
2.4. Aleksitimi.....	23
2.4.1. Duyguları İfadede Zorluk (DİZ)	26
2.4.2. Duyguları Tanımlamada Zorluk (DTZ)	26
2.4.3. Dışa Vuruk Düşünme (DVD) i	26
2.4.4. Aleksitimi Kuramları	27
2.4.4.1. Toronto Modeli	27
2.4.4.2. Amsterdam Modeli	28
2.4.4.3. Dikkat Değerlendirme Modeli	29
2.4.5. Aleksitiminin Kuramsal Temelleri	32
2.4.5.1. Psikanalitik Yaklaşım	32
2.4.5.2. Bilişsel Yaklaşım	34
2.4.5.3. Organik Yaklaşımlar	36
2.5. Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri.....	38
2.5.1. Narsisizm	39
2.5.1.1. Sub-Klinik Narsisizm	41
2.5.2. Makyavelizm.....	42
2.5.3. Psikopati.....	43
2.5.1.1. Sub-Klinik Psikopati	46

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ	48
3.1. Araştırmanın Modeli	48
3.2. Evren ve Örneklem	48
3.3. Veri Toplama Araçları	49
3.3.1. Bilgilendirilmiş Onam ve Demografik Bilgi Formu.....	49
3.3.2. Perth Aleksitimi Ölçeği.....	49
3.3.2. Kısa Karanlık Üçlü Ölçeği.....	50
3.4. Verilerin Toplanması	51
3.5. Verilerin Analizi.....	52

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI..... 52

4.1. Demografik Bilgiler ve İlişkili Bulgular	52
4.1.1. Cinsiyete göre Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri ve Aleksitimi	53
4.1.2. Eğitim Düzeyine göre Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri ve Aleksitimi ...	54
4.1.3. Medeni Duruma göre Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri ve Aleksitimi....	56
4.1.4. Yaşın, Aleksitimi, Aleksitimin Alt Boyutları, Karanlık Üçlü ve Karanlık Üçlü Alt Boyutları ile İlişkisi.....	57
4.2. Değişkenler Arası İlişkiselliklerin İncelenmesi	58
4.2.1. Aleksitiminin Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri ile İlişkisi	58
4.2.2. Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri ve Aleksitiminin Alt Boyutları ile İlişkisi	58
4.2.3. Aleksitimin Dikkat Değerlendirme Modeli Bağlamında Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri ile İlişkisi.....	59
4.2.4. Makyavelizmin Aleksitiminin Alt Boyutları ile İlişkisi	59
4.2.5. Narsisizmin Aleksitiminin Alt Boyutları ile İlişkisi	59
4.2.6. Psikopatinin Aleksitiminin Alt Boyutları ile İlişkisi.....	60
4.3. Değişkenler Arası Yordayıcılığın Değerlendirilmesi	63
4.3.1. Aleksitimi ve Alt Boyutlarının Karanlık Üçlü Kişilik Özelliklerini Yordayıcılığı	63
4.3.2. Aleksitiminin Narsisizmi Yordayıcılığı	64
4.3.3. Aleksitiminin Makyavelizmi Yordayıcılığı	64
4.3.4. Aleksitiminin Psikopatiyi Yordayıcılığı	65

BEŞİNCİ BÖLÜM

DEĞERLENDİRME VE TARTIŞMA 66

5.1. Demografik Değişkenlere İlişkin Bulguların Tartışılması.....	66
5.1.1. Demografik Verilere Göre Aleksitimi ve Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri	66
5.1.2. Cinsiyet Farklılıklarına Göre Aleksitimi.....	67
5.1.3. Cinsiyet Farklılıklarına Göre Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri.....	67
5.1.4. Cinsiyet Farklılıklarına Göre Makyavelizm.....	68

5.1.5. Cinsiyet Farklılıklarına Göre Psikopati.....	68
5.1.6. Cinsiyet Farklılıklarına Göre Narsisizm	69
5.2. Değişkenler arası İlişkiselliklere ait Bulguların Tartışılması.....	70
5.2.1. Aleksitimi ve Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri	70
5.2.2. Aleksitimin Dikkat Değerlendirme Modeli Bağlamında Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri ile İlişkisi.....	71
5.2.3. Makyavelizmin Aleksitiminin Alt Boyutları ile İlişkisi	71
5.2.4. Narsisizmin Aleksitiminin Alt Boyutları ile İlişkisi	72
5.2.4. Psikopatinin Aleksitiminin Alt Boyutları ile İlişkisi.....	73
5.3. Değişkenler arası Yordayıcılığa ait Bulguların Tartışılması.....	74
5.3.1. Aleksitimi ve Alt Boyutlarının Karanlık Üçlü Kişilik Özelliklerini Yordayıcılığı	74
5.3.2. Aleksitimi ve Alt Boyutlarının Makyavelizmi Yordayıcılığı	74
5.3.3. Aleksitimi ve Alt Boyutlarının Narsisizmi Yordayıcılığı	75
5.3.4. Aleksitimi ve Alt Boyutlarının Psikopatiyi Yordayıcılığı	75
5.4. Sonuç, Öneriler ve Kısıtlılıklar	76
KAYNAKÇA	78
EKLER.....	115
ÖZ GEÇMİŞ.....	121

TABLolar LİSTESİ

Tablo 4.1: Araştırmaya Katılan Katılımcıların Demografik Bilgileri Frekans ve Yüzde Değerleri.....	51
Tablo 4.2: Cinsiyete göre Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri ve Aleksitimi.....	52
Tablo 4.3: Aleksitimi ve Karanlık Üçlü Alt Ölçek Puanlarının Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Karşılaştırılması	54
Tablo 4.4: Aleksitimi ve Karanlık Üçlü Alt Ölçek Puanlarının Medeni Durum Değişkenine Göre Karşılaştırılması	56
Tablo 4.5: Karanlık Üçlü Ölçeği ile Aleksitimi Ölçeği Ortalama Puanları Arasındaki Korelasyon Katsayıları.....	60
Tablo 4.6: Karanlık Üçlü Ölçeği ile Aleksitimi Ölçeği Ortalama Puanları Arasındaki Regresyon Katsayıları	63
Tablo 4.7: Narsisizm ile Aleksitimi Ölçeği Ortalama Puanları Arasındaki Regresyon Katsayıları	64
Tablo 4.8: Makyavelizm ile Aleksitimi Ölçeği Ortalama Puanları Arasındaki Regresyon Katsayıları	64
Tablo 4.9: Psikopati ile Aleksitimi Ölçeği Ortalama Puanları Arasındaki Regresyon Katsayıları	65

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.0: Duygu Düzenlemenin Süreç Modeli	15
Şekil 2.1: Duygu Düzenlemenin Süreç Modelinin Döngüsel Temsili	15
Şekil 2.2: Duygu Düzenlemenin Süreç Modelinin Döngüsel Temsili	16
Şekil 2.3: Duygu Düzenlemenin Süreç Modeli	18
Şekil 2.4: Duygu Düzenlemenin Süreç Modeline Göre Bir Kişinin Duygu Üretme Sürecindeki Noktalarda Nasıl Bir Dizi Duygu Düzenleme Tercihi Yapılabileceği ..	18
Şekil 2.5: Genişletilmiş Süreç Modelinin Döngüsel Temsili.....	19
Şekil 2.6: Genişletilmiş Süreç Modelinde Değerlemenin Döngüsel Temsili	20
Şekil 2.7: Birinci ve İkinci Düzey Değerleme	21
Şekil 2.8: Genişletilmiş Süreç Modeliyle Duygu Düzenleme	22
Şekil 2.9: Toronto Aleksitimi Modeli	28
Şekil 2.10: Amsterdam Modeli	29
Şekil 2.11: Aleksitimin Dikkat Değerlendirme Modeli	31
Şekil 2.12: Aleksitimin Dikkat Değerlendirme Modeli	32

KISALTMALAR LİSTESİ

SPSS	: (Statistic Packets For Social Sciencences) Sosyal Araştırmalar İçin İstatistiksel Program Paketi
Akt	: Aktaran
ev	: Çeviren
Ed	: Editör
sf	: Sayfa
vd	: Ve Diğerleri
ve ark.	: Ve Arkadaşları
DİZ	: Duyguları İfadede Zorluk
DTZ	: Duyguları Tanımlamada Zorluk
DVD	: Dışa Vuruk Düşünme
HKZ	: Hayal Kurmada Zorluk

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Klinik olarak gözlemlenmesi 1940'lı yıllarda başlayan aleksitimi, öncelikle psikomatik rahatsızlıkları olan hastalardaki duyguları dile dökmedeki zorlukları gözlemleyen Ruesch ve MacLean'ın raporlarına (Taylor&Bagby, 2000) ve devamında ise Marty ve de M'Uzan'ın, fantezinin ve tükenmiş iç zihinsel dünyanın diğer tezahürlerinin yokluğunu ifade eden bir pensée opératoire (işlemsel düşünme) kavramını ortaya koyması ile bu yapıya ilgi artmıştır (Šago & Babić, 2019). İlerleyen çalışmalar sonucunda Sifneos tarafından duyguları ifadede ve tanımlamada zorluklarla karakterize edilen bir durum olarak tanımlanan aleksitimi, Yunanca "a" (olmayan), "lexis" (söz) ve "thymos" (duygu) köklerinden türetilmiştir ve bu kökler birlikte "duygular için söz yokluğu" anlamına gelmektedir (Sifneos, 1973). Sifneos aleksitimik bireylerin duyguları tanımlayamadıklarını veya ayırt edemediklerini, dürtülere veya duygulara atıfta bulunabilecek fantezilerden yoksun olduklarını ve dış çevrelerindeki nesnelere ve olayların ayrıntılarıyla meşgul olma ile karakterize edilen bir düşünce içeriği sergilediklerini öne sürmüştür (Sifneos, 1983). Aleksitiminin yapısının tanımı konusunda yapılan ilk tanımlamalarda yapının göze çarpan özellikleri şunlardır: 1. Duyguları tanımlamada ve duygular ile duygusal uyarılmanın bedensel hisleri arasında ayırım yapmada zorluk (DİZ), 2. Duyguları diğer insanlara tanımlamada zorluk (DTZ), 3. Fantezinin azlığı ile kanıtlandığı gibi kısıtlı hayalî süreçler ve hayal kurmada zorluk (HKZ) ve 4. Uyarıcıya bağlı, dışa yönelik bir bilişsel stil yani dışa vuruk düşünme (DVD) olarak tanımlanmıştır (Taylor&Bagby, 2000). Aleksitimi, tanımı ve ölçümü konusunda süregelen tartışmalara konu olmuştur (Preece ve ark., 2017). Ölçümü konusunda çeşitli araçlar geliştirilse de literatürde Toronto Aleksitimi Ölçeği "altın standart" olarak nitelendirilmiştir (Marchetti ve ark., 2019). Toronto Aleksitimi Ölçeği literatürde sıklıkla kullanılsa da çeşitli eleştiriler de yöneltilmiştir. Seo ve arkadaşları (2009), ölçeğin güvenilirliği ve geçerliliği konusunda devam eden tartışmalar olabileceğini belirterek, TAS-20 de dahil olmak üzere yeterli psikometrik özelliklere sahip ölçümlere duyulan ihtiyacı tartışmıştır. Bu tartışmalar, Toronto Aleksitimi Ölçeği'nin yaygın olarak kullanılmasına rağmen, aleksitiminin çok yönlü doğasını tam olarak yakalamadaki yeterliliğine ilişkin tartışmaların ve değerlendirmelerin devam ettiğini göstermektedir. Aleksitimi modelleri ve ölçümü arasındaki tutarsızlıkları gidermek için aleksitiminin dikkat-değerlendirme modeli ortaya atılmıştır (Preece ve

ark., 2018) Bu model aleksitimi için geliştirilen en güncel modeldir. Duygu düzenlemedeki eksiklikler ile somatoform bozukluklar, özellikle de aleksitimi yapısı arasındaki ilişki, son zamanlarda yapılan ampirik araştırmaların odak noktası olmuştur (Waller & Scheidt, 2006). Ayrıca, duyguları tanımlama ve ifade etmedeki zorlukların aleksitiminin alt boyutları arasında birbiriyle en ilişkili iki alt boyut olduğu bulunmuştur. (Derks ve ark., 2017). Ek olarak, aleksitimi, özellikle duyguları tanımlama ve tanımlama güçlüğü alt bileşenleri olmak üzere, kendine zarar verme ile önemli ölçüde ilişkilendirilmiştir (Norman ve ark., 2020). Ebeveynlik tarzları ile aleksitimi arasındaki ilişki doğrulanmış, anne bakımı aleksitiminin temel unsurlarıyla özellikle güçlü bir ilişki göstermiştir (Thorberg ve ark., 2011). Aleksitimik bireyler duyguları tanımlama ve ifade etmede zorluk yaşadıkları için kronik ağrı ile de bağlantılıdır (Fresán ve ark., 2020) Yapılan bir diğer çalışmada ise aleksitimi duygu düzenleme güçlükleri aracılığıyla dolaylı olarak duygu durum bozuklukları belirtileriyle ilişkilendirilmiştir (Preece ve ark.,2022).

Karanlık üçlü kişilik özellikleri Narsisizm, Makyavelizm ve Psikopati şeklinde kişiliğin üç “karanlık” yönüdür (Paulhus & Williams, 2002). Narsisizm, Makyavelizm ve psikopatiden oluşan karanlık üçlü, son yıllarda psikoloji literatüründe önemli bir ilgi görmüştür (Amiri & Behnezhad, 2017). Bu kişilik özellikleri subklinik boyutu temsil etmektedir. Subklinik psikopati dürtüsel, heyecan arayan, dengesiz olma ve tutarlı bir endişe ve empati eksikliği gösterme eğilimini ifade eder. Subklinik narsisizm, dikkat çekme, sınırsız güç hayalleri kurma ve görkemli bir hak duygusuna sahip olma eğilimini ifade eder. Son olarak, Makyavelizm aldatıcı, manipülatif ve insan doğasına karşı kötümser olma eğilimini ifade eder (Jones,2020).

Literatürde aleksitimi ile birçok kavram ilişkilendirilmiştir. Aleksitimi ilk çıkış zamanlarında ağırlıklı olarak psikosomatik hastaların belirtilerini açıklamak için ortaya konmuş olsa da günümüzde geline nokta da birçok psikolojik bozuklukta transdiagnostik bir belirti olarak ortaya çıkmaktadır (Şaşıoğlu ve ark., 2014). Diğer yandan Tolmunen ve arkadaşlarının (2011) yaptığı çalışma aleksitiminin toplumdaki sağlıklı popülasyonda da ortaya çıkabilen bir durum olduğunu göstermiştir.

Aleksitimik bireyler duygularını ifade etmede, bunları tanımlamada güçlük çekerler. Bu kişiler aynı zamanda kişiler arası ilişkilerinde de sorun yaşarlar. Duygu ve düşünceleri arasındaki bağlantıda kopukluk vardır (Durak Batıgün & Büyüksahin, 2008).

Literatürde aleksitimi ile ilişkilendirilen bir diğer kavram ise karanlık üçlü kişilik özellikleridir. Karanlık üçlü terimi Psikopati, Makyavelizm ve Narsisizmi içinde barındıran bir kişilik özelliğidir (Temelli ve ark., 2021). Hussain ve arkadaşlarının (2021) yaptığı çalışmada karanlık üçlü kişilik özellikleri ile duygu düzenleme güçlükleri arasında istatistikî açıdan anlamlı ilişkilerin olduğu görülürken Zeigler-Hill ve Vonk (2015) yaptıkları araştırmada Psikopati ve Makyavelizmin duygu düzenleme güçlükleri ile pozitif yönlü bir ilişkide olduğunu bulmuşlardır.

Jonason ve Krause (2013) yaptıkları çalışmada karanlık üçlü kişilik özelliklerinden psikopatinin sınırlı genel empati, duyguları tanımlamada zorluk ve dışa vuruk düşünme ile ilişkili olduğunu; narsisizmin sınırlı duygusal empati ve duyguları tanımlamada zorluk ile ilişkili olduğunu ve Makyavelizmin ise dışa vuruk düşünme ile ilişkili olduğunu bulmuşlardır.

Aleksitimi ve karanlık üçlü kişilik özelliklerinin birlikte incelendikleri çalışmalar da mevcuttur. Schimmenti ve arkadaşları (2019) yaptıkları çalışmada aleksitimi ile karanlık üçlü kişilik özelliklerinin pozitif, zihin kuramı ve empati ile negatif yönlü ilişki içerisinde olduğunu bulmuşlardır. Garafalo ve arkadaşlarının (2020) kadınlar ile yaptıkları çalışma da psikopati ile karanlık üçlü kişilik özellikleri arasında ilişki olduğunu göstermiştir. Scavone (2017) yaptığı çalışmada karanlık üçlü kişilik özelliklerini ayrı ayrı aleksitimi ile ilişkilendirmiş ve Psikopati, Narsisizm ve Makyavelizm ile aleksitiminin pozitif yönlü ilişki içerisinde olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Aleksitimi ve karanlık üçlü kişilik özelliklerini oluşturan Makyavelizm, Narsisizm ve Psikopatiye ayrı ayrı baktığımızda da çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Makyavelizm ile aleksitiminin beraber incelendiği çalışmalara baktığımızda Wastell ve Booth (2003) yaptıkları çalışmada Makyavelizme aleksitimi açısından bakıp açıklamaya çalışmıştır. Önerdikleri modelde Makyavelist kişinin kendi duygularıyla bağlantısı olmayan, yani aleksitimik bir kişi olduğunu ileri sürmüşlerdir. Ayrıca bulgularında Makyavelizmin aleksitimi ile yüksek oranda ilişkili olduğunu bulmuşlardır. Spesifik olarak baktıklarında ise Makyavelizmin aleksitiminin alt boyutları olan dışa vuruk düşünme duyguları tanımlamada zorluk boyutları ile pozitif yönde ilişkili olduklarını bulmuşlardır. Literatürde Makyavelizm ile aleksitimi arasında buna benzer diğer çalışmalarda da Makyavelizm ve aleksitimi arasında pozitif yönlü ilişkiler bulunmuştur (al Aïn ve ark., 2013; Sheikhi ve ark., 2017).

Psikopati ve aleksitimi arasında yapılan çalışmalara baktığımızda aleksitimi ile ikincil psikopati arasında istatistikî olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Lander ve ark., 2012) ancak yapılan bir diğer çalışmada psikopati ve aleksitimi arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (Evren ve ark., 2009).

Narsisizme baktığımızda ise yapılan çalışmada narsistik savunmalar duyguları tanımlama ve somatik deneyimlerden ayırt etme güçlükleriyle ilişkilendirilirken aynı zamanda narsisizm duyguları başkalarına anlatmada yaşanan zorluklarla ilişkilendirilmiştir (Lawson ve ark., 2008).

Alana bakıldığında yapılan çalışmaların birçoğunun Toronto grubunun aleksitimi tanımı üzerinden çalışmalarını gerçekleştirdikleri görülmektedir. Araştırmada aleksitimi dikkat-değerlendirme modeli bağlamında incelenerek karanlık üçlü kişilik özellikleri ile ilişkisine bakılacaktır. Ayrıca literatürde aleksitimi ve narsisizm, psikopati açısından fazla çalışma bulunmamaktadır. Araştırma alandaki bu iki konu üzerinden literatüre katkı sağlayacaktır.

Bu bölümde; problem durumu, araştırmanın amacı, problem cümlesi, alt problemler, sayıltılar, sınırlılıklar, tanımlar ve araştırmanın önemi bölümlerine yer verilmiştir.

1.1. Problem

Duygular insan bilişinde, davranışında ve genel refahında çok önemli bir rol oynar. Duyguların insanlar için önemi çok yönlüdür ve sosyal etkileşimler, karar verme ve ruh sağlığı gibi çeşitli alanları kapsar.

Duyguların insanların anılarının temeli olduğu ve anıları hatırlamaya değer bir hale getirdiği düşünülür (Bastiaansen ve ark., 2019). İnsan deneyimlerinin zenginliğine ve derinliğine katkıda bulunarak onları daha etkili ve kalıcı hale getirirler. Duygular aynı zamanda sosyal etkileşimlerde, iletişimde ve empatide de önemli bir rol oynar. Bireylerin başkalarıyla duygusal düzeyde bağlantı kurmasını sağlayarak anlayışı, desteği ve iş birliğini teşvik ederler (Lewis ve ark., 2001, Bechara ve ark., 2000).

Psikolojik bir perspektiften bakıldığında, duygular insan zekasının ve karar verme süreçlerinin ayrılmaz bir parçasıdır (Berrone ve ark., 2016). Bilişsel süreçleri, hafızayı ve dikkati etkileyerek bireylerin çevrelerindeki dünyayı nasıl algıladıklarını ve nasıl tepki verdiklerini şekillendirirler. Duygular ayrıca, acil durum senaryoları da dahil olmak üzere çeşitli durumlara verilen tepkileri etkileyerek insan davranışları için önemli düzenleyici faktörler olarak hizmet eder (Belhaj ve ark., 2014).

Dahası, duygular ruh sağlığı ve dayanıklılık için gereklidir. İnsanın gelişmesine ve refahına katkıda bulunarak bireylerin olumlu duygular yaşamasına, dayanıklılık geliştirmesine ve zorluklarla başa çıkmasına olanak tanır (Jayawickreme & Pawelski, 2013) Duygular ayrıca, bireylerin kendi duygusal deneyimlerini nasıl anladıklarını ve düzenlediklerini etkileyerek, kendini açıklama ve duygusal emek konusunda da önemli bir rol oynamaktadır (Nisar ve ark., 2018; Kaptein ve ark., 2017).

Özetle, duygular insan deneyimleri, sosyal etkileşimler, karar verme, beyin fonksiyonu, ruh sağlığı ve mesleki alanlar için hayati öneme sahiptir. Çok yönlü etkileri, insan bilişini, davranışını ve genel yaşam kalitesini şekillendirmedeki önemlerinin altını çizmektedir. Bu yönüyle duyguları anlayabiliyor olmak insanlar için değerlidir. Aleksitimi, duygu tanıma ve düzenlemede çok boyutlu bir eksiklik ve düşük düzeyde olumlu refah ve yaşam memnuniyeti ile ilişkilidir.

Aleksitiminin dikkat-değerlendirme modeli, aleksitiminin altında yatan bilişsel ve duygusal süreçleri aydınlatmayı amaçlayan teorik bir çerçevedir. Bu model, aleksitiminin duygu düzenleme süreçlerinin dikkat ve değerlendirme aşamalarındaki eksikliklerle karakterize olduğunu ve duyguları tanımlama, işleme ve ifade etmede zorluklara yol açtığını öne sürmektedir (Preece ve ark., 2017).

Bu modele göre, aleksitimik bireyler duygusal uyaranlara ayrılan dikkat kaynaklarında azalma sergileyebilir ve kendi duygusal deneyimlerini doğru bir şekilde değerlendirmek ve yorumlamakta zorlanabilir (Luminet ve ark., 2021; Ridout ve ark., 2020). Dikkat-değerlendirme modeli, dikkat ve değerlendirmedeki bu eksikliklerin, dışa dönük bir düşünme tarzı ve duyguları tanımlama ve tanımlamada zorluklar da dahil olmak üzere aleksitiminin temel özelliklerine katkıda bulunduğunu öne sürmektedir (Preece ve ark., 2017)

Karanlık Üçlü, birbiriyle ilişkili üç kişilik özelliğinden oluşan bir takımyıldızdır: Makyavelizm, narsisizm ve psikopati (Paulhus & Williams, 2002). Karanlık Üçlü bileşik puanları yüksek olan kişiler sahte olarak şişirilmiş benlik algısına sahiptir (narsisizm) ve hedeflerine ulaşmak için başkalarını manipüle eder (Makyavelizm) ve çok az empati veya pişmanlık duyar (psikopati) (Crysel ve ark., 2013).

Literatürde aleksitimi ile karanlık üçlü kişilik özelliklerini inceleyen mevcut çalışmalar mevcut olsa da aleksitimiye dikkat değerlendirme modeli üzerinden bakan çalışmalar literatürde yaygın değildir. Bu yönüyle araştırmamız aleksitimiye dikkat

değerlendirme modeli üzerinden bakarak karanlık üçlü kişilik özellikleri ile ilişkisini incelemektedir.

1.2. Amaç

Çalışmanın amacı aleksitiminin dikkat-değerlendirme modeli bağlamında karanlık üçlü kişilik özellikleri ile ilişkisinin incelenmesidir. Tezin konusundan hareketle şu sorulara yanıt aranacaktır:

1. Aleksitimi ile karanlık üçlü kişilik özellikleri arasında bir ilişki var mıdır?
2. Karanlık üçlü kişilik özellikleri ile pozitif duyguları ifadede zorluk arasında bir ilişki var mıdır?
3. Karanlık üçlü kişilik özellikleri ile negatif duyguları ifadede zorluk arasında bir ilişki var mıdır?
4. Karanlık üçlü kişilik özellikleri ile pozitif duyguları tanımlamada zorluk arasında bir ilişki var mıdır?
5. Karanlık üçlü kişilik özellikleri ile negatif duyguları tanımlamada zorluk arasında bir ilişki var mıdır?
6. Karanlık üçlü kişilik özellikleri ile dışa vuruk düşünme arasında bir ilişki var mıdır?
7. Kadın ve erkekler arasında aleksitimi ve alt boyutları toplam puanları arasında bir farklılık var mı?
8. Kadın ve erkekler arasında karanlık üçlü ve alt boyutları toplam puanları arasında bir farklılık var mı?
9. Eğitim düzeylerine göre aleksitimi ve alt boyutları toplam puanları arasında bir farklılık var mı?
10. Eğitim düzeylerine göre karanlık üçlü ve alt boyutları toplam puanları arasında bir farklılık var mı?
11. Ebeveynde psikiyatrik tanısı olanlar ve olmayanlar arasında karanlık üçlü ve alt boyutları toplam puanları arasında bir farklılık var mı?
12. Ebeveynde psikiyatrik tanısı olanlar ve olmayanlar arasında aleksitimi ve alt boyutları toplam puanları arasında bir farklılık var mı?
13. Kişide psikiyatrik tanı geçmiş olanlar ve olmayanlar arasında aleksitimi ve alt boyutları toplam puanları arasında bir farklılık var mı?
14. Kişide psikiyatrik tanı geçmiş olanlar ve olmayanlar arasında karanlık üçlü ve alt boyutları toplam puanları arasında bir farklılık var mı?

Bu sorulara cevap bulabilmek adına demografik bilgi formu ve 2 adet ölçekten faydalanılacaktır.

Tezin araştırdığı konu itibarıyla 14 farklı hipotezi bulunmaktadır:

1. Aleksitimi ile karanlık üçlü kişilik özellikleri arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.
2. Karanlık üçlü kişilik özellikleri ile pozitif duyguları ifade etmede zorluk arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.
3. Karanlık üçlü kişilik özellikleri ile olumsuz duyguları ifade etmede zorluk arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.
4. Karanlık üçlü kişilik özellikleri ile pozitif duyguları tanımlamada zorluk arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.
5. Karanlık üçlü kişilik özellikleri ile negatif duyguları tanımlamada zorluk arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.
6. Karanlık üçlü kişilik özellikleri ile dışa vuruk düşünme arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.
7. Erkeklerin aleksitimi ve alt boyutlarından aldığı toplam puanlar ile kadınların aldığı toplam puanların arasında anlamlı bir farklılık vardır.
8. Erkeklerin karanlık üçlü ve alt boyutlarından aldığı toplam puanlar ile kadınların aldığı toplam puanların arasında anlamlı bir farklılık vardır.
9. Eğitim düzeylerine göre aleksitimi ve alt boyutları toplam puanları arasında anlamlı bir fark vardır.
10. Eğitim düzeylerine göre karanlık üçlü ve alt boyutları toplam puanları arasında bir farklılık vardır.
11. Ebeveynde psikiyatrik tanısı olanların karanlık üçlü ve alt boyutları toplam puanları ile olmayanların toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık vardır.
12. Ebeveynde psikiyatrik tanısı olanların aleksitimi ve alt boyutları toplam puanları ile olmayanların toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık vardır.
13. Kişide psikiyatrik tanı geçmişı olanların aleksitimi ve alt boyutları toplam puanları ile olmayanların toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık vardır.
14. Kişide psikiyatrik tanı geçmişı olanların karanlık üçlü ve alt boyutları toplam puanları ile olmayanların toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık vardır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Çalışmaya özgünlük ve önem katan neden aleksitimiye dikkat-değerlendirme modeli bağlamında karanlık üçlü kişilik özellikleri ile ilişkisi açısından bakmasıdır. Aleksitimi transdiagnostik bir semptom olması nedeniyle birçok değişkenle ilişkilendirilmiş ve incelenmiştir. Örneğin, Durak Batıgün ve Büyüksahin 2008 yılında yaptıkları çalışmada eğitim düzeyi ve aleksitimi arasındaki ilişkiyi incelemiş ve eğitim düzeyinin düştükçe aleksitimi puanlarının arttığını görmüşlerdir. Ünal (2004) yaptığı çalışmada aleksitimi ile çekingenlik arasında pozitif ilişki bulmuş, Honkalampi K. ve arkadaşları (2001) ise aleksitimi puanları ile majör depresif bozukluk arasında ilişki bulmuştur. Alanda yapılan birçok çalışmada aleksitiminin alkol bağımlılığı ile olan ilişkisi de ortaya konmuştur (Evren ve ark., 2008; Uzun, 2003).

Diğer yandan karanlık üçlü kavramı ise ilk olarak Paulhus D.L ve Williams K. M tarafından 2002 yılında ortaya konmuştur. İlk ortaya konuş tarihi açısından aleksitimiye göre daha yeni bir kavram olduğu söylenebilir. Kavram ortaya konulduktan sonra özellikle psikolojinin endüstri/örgüt psikolojisi ve klinik psikoloji alanlarında ilgi görmüştür. Yapılan çalışmalarda karanlık üçlünün iş tatmini ile negatif ilişki içerisinde olduğu (Özsoy & Ardıç, 2017), zorbalık türleriyle ilişkisi olduğu (Baughman, H. M. ve ark., 2011), akademik bölümler arasında karanlık üçlü kişilik özelliklerinde bir farklılık olup olmadığına bakılan bir diğer çalışmada ise ekonomi/iktisat bölümlerinde okuyanların en yüksek karanlık üçlü puanlarını aldığı, psikoloji bölümünde okuyanların ise en düşük puanları aldığı bulunmuştur (Vedel & Thomsen, 2017).

Bunların yanı sıra aleksitimi ve karanlık üçlü kişilik özellikleri üzerine alanda birçok araştırma yapılmıştır. Jonason ve Krause (2013) yaptıkları çalışmada karanlık üçlünün üç alt boyutunun aleksitimi ile farklı şekillerde ilişki içerisinde olduğunu, Cairncross ve arkadaşları tarafından 2013 yılında yapılan çalışmada ise aleksitiminin Makyavelizm ve Psikopati ile pozitif, Narsisizm ile negatif ilişki içerisinde olduğu bulunmuştur. Ancak alanda aleksitimi, karanlık üçlü kişilik özellikleri ve ikisinin birlikte incelendiği birçok çalışmaya rağmen aleksitimi puanlarının ölçümünde günümüzde ağırlıklı olarak Toronto tarzı kullanılmaktadır. Araştırmaya özgünlük katan kısım ise aleksitimiye farklı bir bakış açısı olan dikkat-değerlendirme modeli bağlamında karanlık üçlü kişilik özellikleri ile ilişkisine bakmasıdır. Araştırmamız bu açıdan literatüre katkı sağlayacaktır.

1.4. Varsayımlar

1- Ölçme araçları ve yöntemlerinin geçerliliği ile amaçlarına uygunluğu, bu çalışma kapsamında varsayılmıştır.

2- Katılımcıların ölçek maddelerine içtenlikle ve kendi düşüncelerini ifade ederek yanıt verdikleri öngörülmüştür.

1.5. Sınırlılıklar

1- Araştırma, demografik bilgi formu ve aleksitimi ve karanlık üçlü kişilik özelliklerini ölçmek için kullanılan ölçekler gibi sınırlı kaynaklara dayanmaktadır. Her ölçme aracının kendi güçlü ve zayıf yönleri vardır. Bu nedenle, katılımcılarda aleksitimi ve karanlık üçlü kişilik özellikleri ve bunlar arasındaki ilişki hakkında elde edilen veriler, kendi kendini değerlendirme aracı kullanılarak elde edildiği için dikkatli bir şekilde yorumlanmalıdır.

2- Araştırmanın örnekleminin büyük çoğunluğunun kadınlardan oluşması, araştırmanın sınırlılıkları arasında yer almaktadır. Bu durum, araştırma sonuçlarının yalnızca kadınlara genellenebilmesine neden olabilir.

3- Katılımcıların yaş ortalaması araştırmanın sınırlılıkları arasında yer almaktadır. Katılımcıların yaş ortalamasının 20-30 yaş grubu içinde yer alması sonuçların daha yüksek ve düşük yaş grupları için farklı yorumlanabileceği anlamına gelebilir.

1.6. Tanımlar

Aleksitimi: Aleksitimi, duyguları tanıma ve tanımlama güçlüklerinin yanı sıra dışa dönük bir bilişsel tarz ile karakterize edilen psikolojik bir yapıdır (Shah ve ark., 2016).

Karanlık Üçlü: Karanlık Üçlü üç kişilik özelliğinden oluşur: Makyavelizm, narsisizm ve psikopati. Bu kişilik özellikleri hem antisosyallik hem de prososyal davranışlar gösterir ve genetik ve çevresel faktörlerden etkilenmektedirler.

İKİNCİ BÖLÜM

DİKKAT DEĞERLENDİRME MODELİ, ALEKSİTİMİ VE KARANLIK ÜÇLÜ KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ

Bu kısımda duygu, duygu kuramları, duygu düzenleme, aleksitimi ve karanlık üçlü kişilik özellikleri açıklanmaya çalışılmıştır. Kuramsal açıdan ise aleksitimiye dikkat değerlendirme modeli bağlamında bakılmış ve karanlık üçlünün alt boyutları klinik ve subklinik halleriyle verilmiştir. Ayrıca aleksitimi ve karanlık üçlü kişilik özelliklerinin arasındaki ilişkiler ilgili literatür bağlamında araştırmalarla açıklanmaya çalışılmıştır.

2.1. Duygu

Alan yazınında duygu kavramı ile ilgili tam net bir tanımlama yoktur. Farklı araştırmacılar duygu kavramına farklı noktalardan baktıkları için de bu tanımlama gittikçe zorlaşmaktadır. Izard (2010) yaptığı araştırmada bilim insanlarının birden fazla duygu tanımı yaptıklarını bulmuştur. Bugün ise en genel tanımıyla duygu kavramını Türk Dil Kurumu duyguyu duyularla algılama; his, ihtisas ve belirli nesne, olay veya bireylerin insanın iç dünyasında uyandırdığı izlenim olarak tanımlamıştır.

2.2. Duygu Kuramları

Duyguları açıklamak için birden fazla duygu kuramı geliştirilmiştir. Bunlardan alan yazınında en çok değinilenleri James-Lange Kuramı, Cannon-Bard Kuramı, Schachter-Singer Kuramı ve Bilişsel Kuramdır.

2.2.1. James-Lange Kuramı

William James tarafından 1884 yılında ve Carl Lange tarafından 1885 yılında Danca olarak birbirlerinden bağımsız şekilde ortaya konan bu duygu kuramına göre (Cannon, 1927) James (1884) makalesinde bir duygunun ortaya çıktığı durum için öncelikle duygunun ardından bedensel belirtilerin ortaya çıktığı teoriyi reddederek buradaki sıralamanın önce bedensel belirtiler ardından duyguların ortaya çıkışı olduğunu belirtmiştir. Bu duruma örnek olarak da örneğin bir ayı gördüğümüzde öncelikle kalbimiz hızlı hızlı çarpar ardından kaçarız ve korkarız. (Fehr & Stern, 1970) Bu teorinin en büyük dayanağı olarak da aslında duygulanım esnasında fiziksel belirtileri tamamen yok saydığımızda elimizde duyguya dair çok fazla bir şey kalmıyor oluşu

olarak belirtmişlerdir. (Cannon,1927). James ve Lange benzer bir teori ortaya koymuş olsalar da James bilinçli duygulanımı teorisinin merkezi haline getirirken Lange bilinçli duygulanımı teorisinin içerisinde çok az bir öneme sahip bir noktaya koymuştur. (Lang, 1994)

2.2.2. Cannon-Bard Kuramı

Cannon-Bard duygu teorisi, fizyolojik değişikliklerin ve öznel duygu deneyiminin, birinin diğerine neden olmasından ziyade eş zamanlı olarak meydana geldiğini öne sürmektedir (Stanojlović ve ark., 2021). Bu teori, duyguların uyarılmadan kaynaklandığını öne süren James-Lange teorisine ve Schachter ve Singer'in uyarılma ve bilişin birleşerek duyguyu oluşturduğunu öne süren iki faktörlü modeline meydan okumaktadır (Muraina ve ark., 2022). Cannon-Bard teorisi, otonom sinir sistemi aktivitesinin duygular arasında ayırım yaptığını gösteren kanıtlarla desteklenmiş ve duyguda farklılaşmamış otonomik aktivite öneren teorilerle çelişmiştir (Ekman ve ark., 1983). Ayrıca teori, duygusal deneyim ve davranış arasındaki etkileşimi vurgulayan nöroanatomik araştırmalar bağlamında detaylandırılmıştır (Cannon, 1927; Bard,1928).

Cannon-Bard teorisinin fizyolojik değişikliklerin ve duygusal deneyimin eşzamanlı olarak meydana gelmesine yaptığı vurgu, farklı modalitelerdeki duygusal işlemeyi anlamak için önemli çıkarımlara sahiptir. Örneğin, duygusal tepkilerin yalnızca fizyolojik uyarılmaya bağlı olduğu fikrine meydan okuyarak, fizyolojik değişikliklere paralel olarak öznel duygu deneyimini dikkate almanın önemini vurgulamaktadır (Nakayama ve ark., 2015). Ayrıca, teorisinin limbik sistemin duygulardaki temel rolüne odaklanması, duygusal deneyim ve davranışın altında yatan sinirsel yollara ilişkin modern kavrayışlarla uyumludur (Cannon, 1927; Bard,1928).

Özetle, Cannon-Bard duygu teorisi fizyolojik değişiklikler ve öznel duygusal deneyimler arasındaki karmaşık etkileşimi anlamak için değerli bir çerçeve sunmaktadır. Bu süreçlerin eşzamanlı olarak gerçekleştiğine dair vurgusu, psikoloji, nörobiyoloji ve duygusal bilişim dahil olmak üzere çeşitli alanlar için çıkarımlara sahiptir.

2.2.3. Schachter-Singer Kuramı

Canon-Bard kuramı çıktığı dönemin ardından çeşitli konularda eleştirilmiştir. Eleştirilerin en büyüğü ise duygulanımı açıklarken talamusa olduğundan daha fazla

önem atfetmesiydi. Daha sonraki yıllarda yapılan çalışmalar talamusun duygulanım da etkin bir rol aldığını gösterse de teori tarafından dikkate alınmayan diğer beyin bölgeleri de mevcuttu (Roxo ve ark., 2011). James-Lange ve Cannon-Bard kuramlarına getirilen bu eleştirilerin ışığında çeşitli araştırmacılar duygular konusunda bilişsel faktörlerinde önemli olabileceğini düşünmüşlerdir. Schachter ve Singer'da bu bilişsel faktörler üzerinden kuramlarını kurmuşlardır. Bu teoriye göre duygular durum fiziksel uyarılma ve bu uyarıcı durumun bilişsel etiketlemesinin arasındaki etkileşime bağlıdır (Reisenzein, 1983). Schachter ve Singer 184 kişi üzerinde yaptığı deneyde deneklere kalp atış hızlarını ve diğer tepkileri oluşturacak epinefrini verdikten sonra denek gruplarını üçe bölmüştür. Bu gruplar sırasıyla epinefrinin etkilerinin bildirildiği, etkilere dair bilgilendirilmeyen ve etkiler hakkında yanlış bilgilendirilen şeklindedir. Deneye ek bir manipülasyon olarak ise enjeksiyondan dolayı kızgın veya öforik bir halde olan işbirlikçi denek eklenmiştir. Deneyden beklenen epinefrin hakkında bilgilendirilen grubun kendi bedensel deneyimlerini işbirlikçi deneyden bağımsız olarak kendi bilişsel etiketlemeleri ile yapmasıydı. Yapılan deney sonucunda epinefrin hakkında bilgilendirilen grubun bilgilendirilmeyen gruba göre işbirlikçi denek ile daha az aynı duyguları hissettiklerini raporladıkları görülmüştür. Bu da duygular üzerinde bilişsel süreçlerin önemini göstermiştir (Schachter & Singer, 1962). Teorinin desteklenmesi üzerine yapılan deneyi Zimbardo ve Marshall 1979 yılında tekrarladıklarında öforik işbirlikçi denekle odada olan katılımcıların nötr işbirlikçi denekle odada olan katılımcılardan daha fazla öforik bir halde olmadıklarını bulmuşlardır. Maslach ise 1979 yılında yaptığı araştırmada fizyolojik uyarılmayı epinefrin yerine hipnoz ile gerçekleştirmiş ve anlam verilemeyen fizyolojik uyarılmanın çoğu zaman negatif bir şekilde etiketlendiğini bulmuştur.

2.2.4. Bilişsel Kuram

1980li yıllarda alanyazınında duyguların incelenmesine yönelik kategorik yaklaşım, psikolojide öne çıkmıştır. Bu kategorik yaklaşım duyguları yapılandırılmamış farklı varlıklar topluluğu olarak sunduğu ve dolayısıyla duygular arasındaki benzerlik ve farklılıklara ilişkin sezgilerimizi yakalamakta başarısız olması yönüyle eleştirilmiştir. Kategorik yaklaşımdan farklı düşünen bir grup araştırmacı duygusal farklılıkların kaçınılmaz olarak organizmanın çevresini değerlendirme biçimindeki farklılıkları içermesi gerektiğini savunmuştur (Smith & Ellsworth, 1985). Değerlendirme kavramı ilk olarak Magda Arnold tarafından kullanılsa da literatürde bir hareketliliğe neden

olmamıştır. Lazarus'un literatürde bu kavramı yeniden gündeme getirmesi kavramı literatürde canlı tutmuştur. (Ellsworth P.C, 1991) Bu noktada Lazarus, duygu kavramının bilişsel bir yaklaşımla açıklanmasında önemli bir yere sahiptir. Bilişsel değerlendirme kuramına göre kişi çevresinden gelen herhangi bir uyarının kendisiyle ilgili hedeflerine, varlığına gibi değişkenlere iyi veya kötü gelip gelmeyeceği açısından değerlendirir. Bu duruma birincil değerlendirme denir. Kişi birincil değerlendirmenin ardından çevreden gelen bu uyarının kendisine veya hedeflerine zarar verecekse buna karşı ne yapabilir, kendisine veya hedeflerine iyi gelecekse bundan nasıl daha fazla fayda sağlanabilir şeklinde bir değerlendirme yapar. Bu ikinci değerlendirmeye de ikincil değerlendirme denir. (Folkman ve ark., 1986) Lazarus (1982) biliş ve duygunun birbiri ile kaynaştıklarının ve duygunun da aslında bu biliş tarafındaki değerlendirmenin bir parçası olduğunu belirtmiştir.

2.3. Duygu Düzenleme

Gaensbauer'in 1982 yılında anaokulu öğrencileri üzerinde yaptığı çalışma sonucunda duygu düzenleme kavramı literatürde dikkat çekmiştir. Başlangıçta gelişim psikolojisi alanında kullanılan bir kavram olsa da daha sonraki dönemlerde hem yetişkin hem çocuk alanyazınında gelişim göstermektedir. (Gross, 1998) Duygu düzenleme, bireylerin duygusal deneyimlerini, ifadelerini, fizyolojilerini ve hatta bu duyguları uyandıran durumları, sürekli değişen bir çevrenin taleplerine uygun yanıtlar üretmek için değiştirdikleri süreç olarak kavramsallaştırılmıştır. (Aldao, 2013) Duygu düzenleme için kullanılan stratejilerin bazıları, psikopatolojiler için risk faktörü iken bazı psikopatolojiler için koruyucu faktör olabilmektedir. (Aldao ve ark., 2010) Linehan (1993) borderline kişilik bozukluğu ve kendine zarar verme davranışları gibi birçok patolojinin altında duygu düzenleme sorunlarının yattığını öne sürmüştür. Berking ve arkadaşlarının (2014) yaptığı çalışmada duygu düzenleme stratejilerindeki eksikliklerin depresyon ile ilişkili olduğu ve duygu düzenleme becerilerinin 5 yıl sonraki depresif belirti şiddetini yordadığını bulmuşlardır. Yapılan bir diğer çalışmada ise kadınların erkeklere göre daha fazla duygu düzenleme stratejilerini kullandıkları görülmüştür. (Nolen-Hoeksema, 2012) Mennin ve arkadaşları (2005) tarafından yapılan araştırma da ise yaygın anksiyete bozukluğu tanımlı katılımcıların kontrol grubuna göre daha fazla duygu düzenleme güçlükleri yaşadıklarını bulmuşlardır.

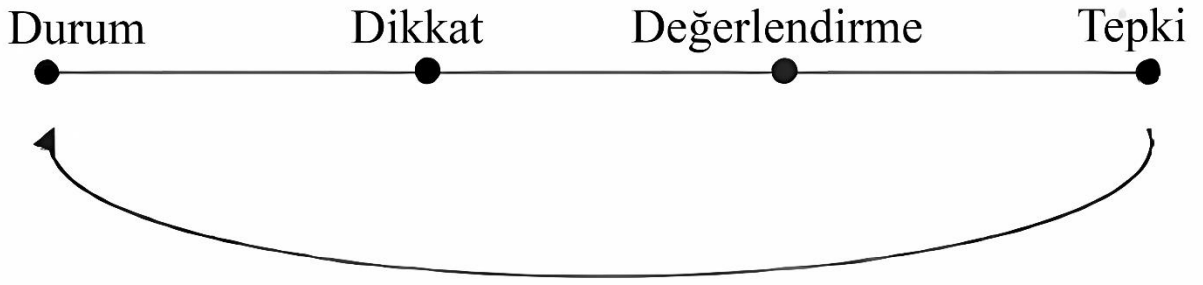
2.3.1. Duygu Düzenlemenin Süreç Modeli

Literatürde duyguların ne olduğuna ve duygu düzenlemeye yönelik araştırma ve çalışmalar sürekli olarak devam etmektedir. Literatürün genel bir özetine baktığımızda bu kuramlar ortak olarak duyguların zamanla ortaya çıktığı, fizyolojik, öznel deneyim ve davranış değişikliklerinden değişken Şekilde etkilendikleri ve duyguların bağlama bağlı olarak faydalı veya zararlı olduğu konularında anlaşıyor gözükmektedir.

Gross ve Thompson (2007) duyguların üç temel özelliği olduğunu belirtmişlerdir. Bu özelliklerden ilki duyguların bir bireyin bir durumla ilgilendiğinde ve bunu hedefleriyle alakalı g rd Ğunde ortaya çıkmasıdır. İkinci temel özellik ise duygular öznel deneyim, fizyolojik tepkiler, davranışlar gibi farklı Şekillerde birbirine bağlı değişiklikleri içeren çok yönlü sistemlerdir (Mauss ve ark., 2005). Son olarak duygular zorunlu bir niteliğe sahiptir, yani yapmakta olduğumuz Şeyi kesintiye uğratabilir ve kendilerini farkındalığımıza zorlayabilirler. Duygunun bu üç temel özelliği birlikte, duygu düzenlemenin süreç modelini oluşturur. Duygu düzenlemenin süreç modeli ise duygu sürecinin durum-dikkat-değerlendirme-tepki olmak üzere 4 aşamadan geçtiği bir model üzerine kurulmuştur. Bu sekans genellikle psikolojik durumla ilgili bir durumla başlayabilir. (Gross, 2015) Kişi bu durumu o anki hedeflerine göre değerlendirir. Bu hedefler düzenleyici hedef olarak adlandırılır ve kasıtlı ve çaba gerektiren süreçleri içeren açık veya bilinçsiz ve çaba gerektirmeyen süreçleri içeren örtük hedefler olarak ayrılırlar. (Gyurak ve ark., 2011) Bu hedefler aynı zamanda içsel ve dışsal bazı sonuçları olabilir. Bu sonuçlar ister dışsal kaynaklı ister içsel kaynaklı olsun kişinin o anki hedefleri doğrultusunda bu uyaran dikkat alınır değerlendirilir ve buna yönelik bir tepki verilir. (Gross, 2015) Modelin örneklenmesine baktığımızda örneğin bir odanın içerisindeki yılan uyarıcı bir kaynaktır. Kişinin odağını yönlendirip yılanı baktığı zaman artık dikkat aşamasına geçilmiştir. Dikkat aşamasından sonra değerlendirme süreci başlar. Örneğin kişi örneğin yılanın odada bulunuyor olması hayatta kalma amacına ters olması gibi bir değerlendirmeden çıkarsa bunun sonucunda da tepki aşamasına geçilir. Bu tepki bu amaca yönelik olarak korku olabilir. (Preece ve ark., 2017) Bu model hem duygunun üretimi hem de duygu düzenleme için kullanılabilir. Duygunun  retiminde model daha lineer bir yapıda iken duygu düzenleme sürecinde her bir aşamada farklı müdahaleler ile oluşabilecek duygular düzenlenebilmektedir. İki modelin benzerliği değerlendirme aşamasında daha belirgin hale gelir. Değerlendirme aşamasında duygu üretmedeki değerlendirme aşaması

sıklıkla duygu düzenlemedeki değerlendirme aşamasını tetikler. (Sheppes ve ark., 2015)

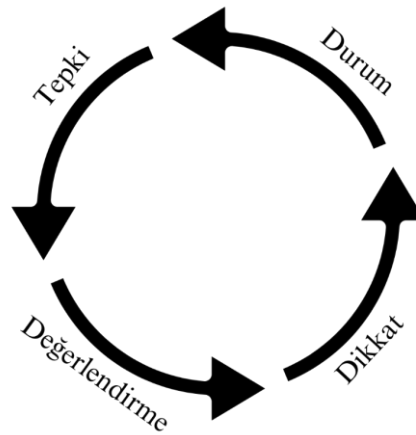
Diğer birçok tepki gibi, duygusal bir tepki de genellikle ilk başta tepkiye yol açan durumu değiştirir. Bu durum duygu düzenlemenin süreç modeli bağlamında Şekil 2.0'de tepki adımından durum adımına dönen ok ile gösterilmiştir.

Şekil 2.1: Duygu Düzenlemenin Süreç Modeli

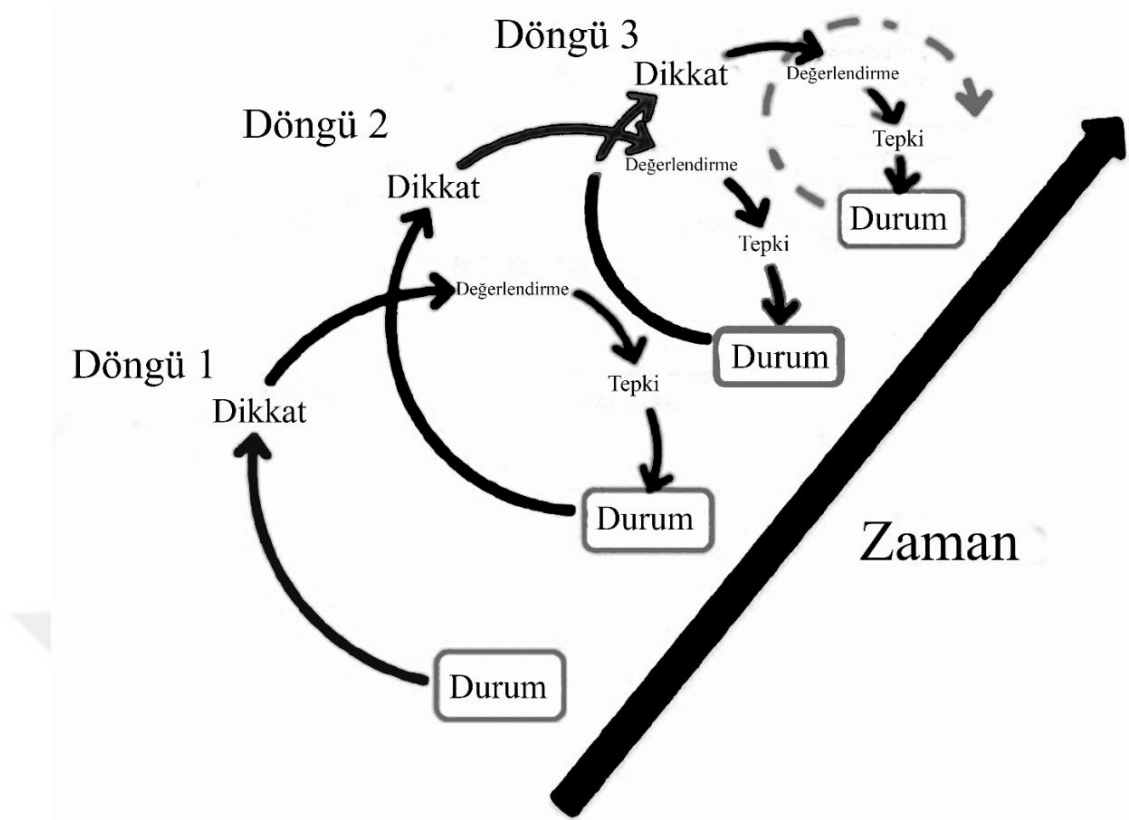
Kaynak: Gross, 2015

Bu duruma örnek olarak bir ebeveyn ve çocuğunun “durum” adımında (hararetli bir şekilde anlaşmazlık içinde) olduğunu ve birinin “tepki” adımında (ağlamaya başladığını) hayal edin. Bu duygusal tepki, kişiler arası durumu büyük ölçüde değiştirerek “durum” adımını (az önce ağlattığınız biriyle etkileşim) dönüştürür (Şekil 2.1). Bu durum şimdi yeni bir “tepki” adımına (özür) yol açar, bu da durumu yeni bir “durum” adımına (az önce özür dileyen birine tepki vermek) dönüştürür. Bu durum da başka bir tepkiye, yani yeni bir “tepki” adımına (utanç) tepkisine neden olur ve bu böyle devam eder (Şekil 2.2).

Şekil 2.2: Duygu Düzenlemenin Süreç Modelinin Döngüsel Temsili

Kaynak: Gross, 2015

Şekil 2.3: Duygu Düzenlemenin Süreç Modelinin Döngüsel Temsili

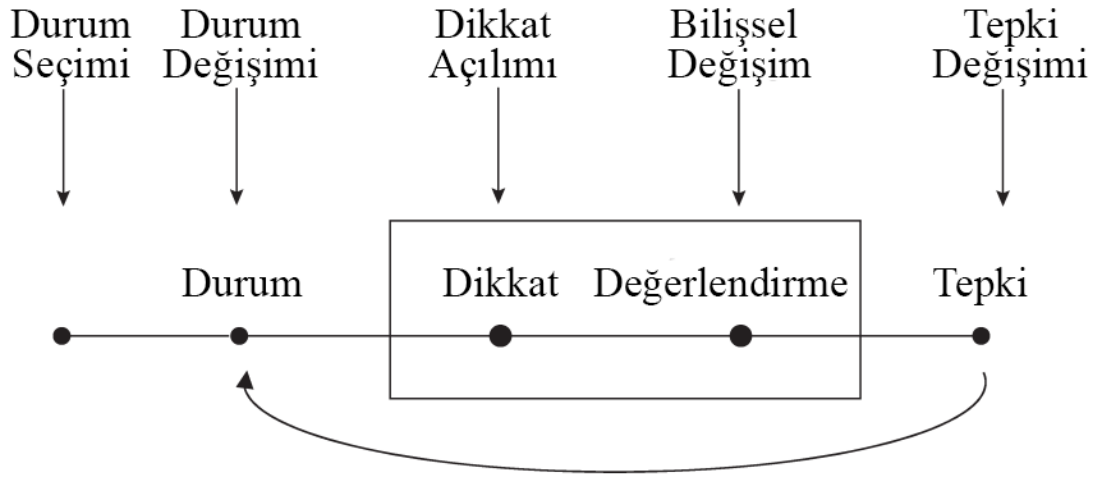
Kaynak: Gross, 2015

Duygu düzenlemenin süreç modeliyle duygular beş farklı noktada çeşitli stratejiler kullanılarak düzenlenebilir. Bu stratejiler durum seçimi, durum değişimi, dikkat dağıtımı, bilişsel değişim ve tepki değişimidir (Gross,1998). Bu stratejilerden durum seçimi, durum değişimi, dikkat dağıtımı ve bilişsel değişim öncül odaklı olarak kategorize edilirken tepki değişimi ise tepki odaklı olarak kategorize edilir. Durum seçimi, gelecekte arzu edilen duyguların yaşanacağı durumların seçilmesi ve arzu edilmeyen duygularının yaşanacağı durumlardan kaçınmak ile ilgili stratejilerimizdir. Örneğin hoşlandığımız biriyle karşılaşabilme ihtimalimizin olduğu bir kafeye gitmek arzu edilen duygu için bir strateji iken tartışmalı olduğumuz biriyle tekrardan tartışma yaşayabileceğimiz bir ortama girmemek bir durum seçimidir. Durum seçimi özellikle ileri yaşlarda ve diğer duygu düzenleme stratejilerinde zorlanan kişiler için yararlı bir duygu düzenleme stratejisi olarak teorize edilmektedir (Charles, 2010; Urry & Gross, 2010). Durum değişimi, arzulanan ve arzulanan durumu oluşturmak için mevcut şartların değiştirilmesidir. Örneğin politik olarak daha muhafazakâr olduğunu bildiğiniz kayınpederinizin yanında kendi politik görüşleriniz istenmeyen bir durum oluşturacağını düşünüyorsanız onun yanında iken politik görüşlerinizi

gizleyebilirsiniz. Bu duygu düzenleme stratejisi kişinin kendi duygularını düzenlemesi için kullanılabilmesi gibi bakım verdikleri kişilerin duygularını düzenlemek içinde kullanılabilir. (Nachmias ve ark., 1996) Durum seçimi ve durum değişimi duygunun oluşabileceği durumu şekillendirmeye yönelik iken seçici dikkat durum üzerinde herhangi bir değişikliğe gitmeden duygu düzenlemeyi sağlar. Duygu oluşturabilecek durumun birden fazla yönü vardır ve dikkat dağıtımı duygunun düzenlenirken dikkatin durumun farklı yönlerine yönlendirilmesidir (Gross, 2007). Dikkatin yönlendirilmesi iki şekilde gerçekleşebilir. Kişi dikkatini duygunun oluşacağı durumdan tamamen başka bir şeye vererek dikkatini dağıtabilir veya durumun içerisindeki duygusal kısma olan odağını azaltır. Dikkati dağıtma farklı yaş gruplarında kullanılan bir strateji olsa da ancak bireyler durum seçimi, değişimi veya bilişsel değişim gibi diğer stratejilere daha fazla güvenebileceğinden kullanımı yaşla birlikte azalabilir (Diener & Mangelsdorf, 1999). Bir durum seçildikten, değiştirildikten ve dikkatin onda olduğu anda bile duygu halen kesin ve net değildir (Gross,2015). Bilişsel değişim, ya durum hakkında nasıl düşündüğümüzü ya da durumla başa çıkma kapasitemizi değiştirerek ortaya çıkardığı sonuçları yöneterek durumu nasıl değerlendirdiğimizi değiştirmek anlamına gelir ve bu yolla duygu düzenlenebilir. Örneğin sokakta gördüğümüz arkadaşımızın bize selam vermediği durumda bunu bilişsel olarak “beni görmezden geldi” şeklinde bir bilişsel yapı farklı bir duygu ortaya koyabilecekken “beni görmedi sanırım” şeklinde bir bilişsel yapı farklı bir duygu ortaya koyabilir. Xue ve arkadaşlarının (2023) yaptığı çalışmada araştırmacılar, duygu düzenlemedeki bilişsel bileşenlerin davranış üzerinde daha önemli bir etkiye sahip olduğunu bulurlarken Boehme ve arkadaşları (2019) bilişsel değişimin olumsuz duygulanımı azaltmanın en etkili yollarından biri olduğu belirtmişlerdir. Diğer dört stratejiden farklı olarak tepki değişimi, fizyolojik ve psikolojik tepkiyi mümkün olduğunca doğrudan etkilemek için yapılan her şeydir (Gross, 1998). Fizyolojik tepki için kas gerginliklerinde kullanılmak üzere kas gevşetici kullanmak, psikolojik tepkileri düzenleyebilmek adına çeşitli ilaçlar kullanmak veya yemek yemek örnek olarak verilebilir.

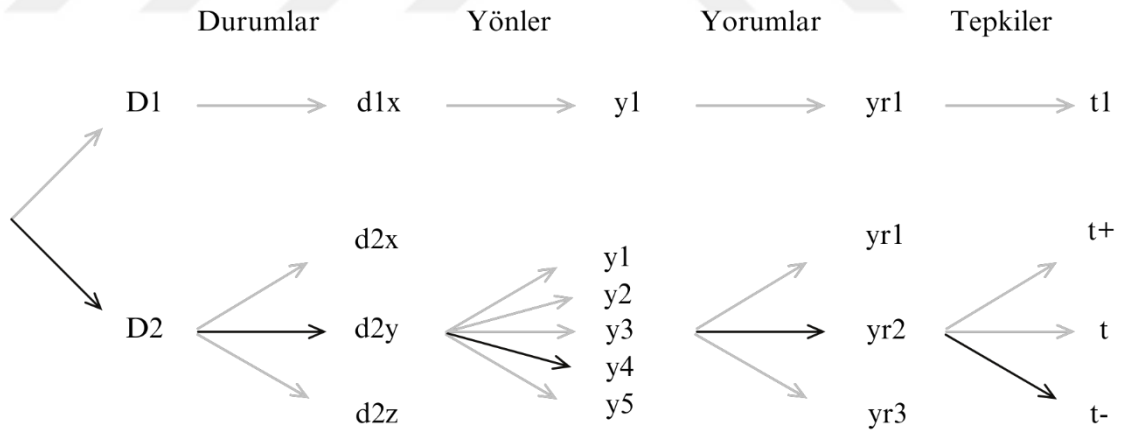
Gross ve John (2003), öncül odaklı duygusal düzenlemenin, duygu oluşturma sürecinin başlarında bir duygunun gidişatını değiştirdiği için tepki odaklı düzenlemeden daha etkili olduğunu savunmuştur. Schutte ve arkadaşları da (2009) benzeri bir sonuca ulaşmakla beraber tepki odaklı duygu düzenleme ile negatif iyi oluş arasında da bir ilişki bulamamışlardır.

Süreç modeli Şekil 2.3'te ve bir kişinin duygu üretme sürecindeki noktalarda nasıl bir dizi duygu düzenleme tercihi yapılabileceği Şekil 2.4'te gösterilmiştir.

Şekil 2.4: Duygu Düzenlemenin Süreç Modeli

Kaynak: Gross, 2015

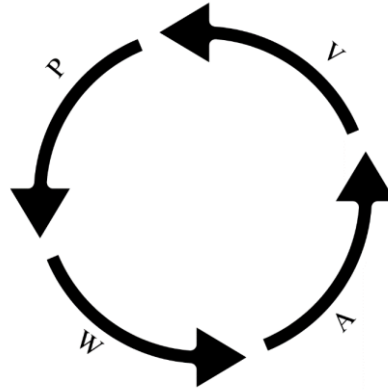
Şekil 2.5: Duygu Düzenlemenin Süreç Modeline Göre Bir Kişinin Duygu Üretme Sürecindeki Noktalarda Nasıl Bir Dizi Duygu Düzenleme Tercihi Yapılabileceği

Kaynak: Gross, 2015

2.3.1.1. Duygu Düzenlemenin Genişletilmiş Süreç Modeli

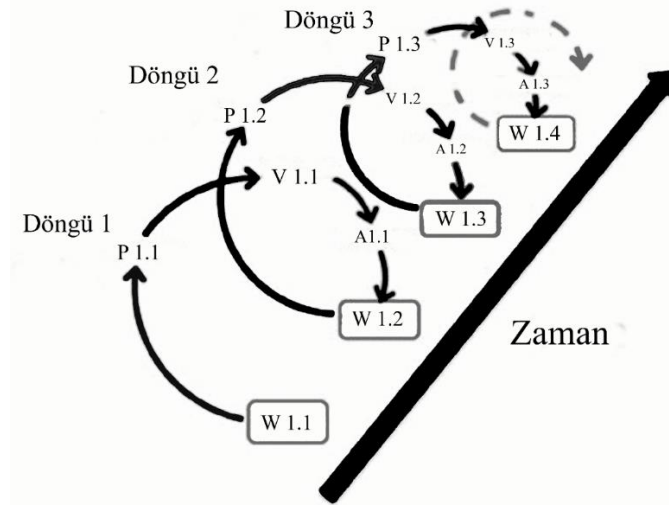
Duygu düzenlemenin süreç modeli duygu düzenleme için bir çerçeve sunsa da insanların çeşitli duygu düzenleme stratejilerini nasıl seçtikleri için bir açıklama sunmaz. Genişletilmiş süreç modeli, diğer duygulanım türleri gibi duyguların da değerlendirme içerdiği fikriyle başlar çünkü duygulanımın tanımlayıcı özelliği "benim için iyi" ve "benim için kötü" ayrımıdır ve değerlendirme ile kastedilen de budur (Gross,2015). Bu değerlendirme sistemi dört aşamadan oluşmaktadır. Bunlardan "W" (World) dünya, iç veya dış dünyayı temsil ederken, "P" (Perception) algı, değerlendirme sisteminin "görmek" için ayarlandığı her şeyin algılanmasını ifade eder. "V" (Valuation) değerlendirme, bu algının, benim için iyi veya benim için kötü olarak değerlendirilmesini ifade eder. Daha da spesifik olarak, değerlendirme, mevcut dünyanın bir temsili ile dünyanın arzu edilen bir durumunun (bir amaç veya hedef durum) temsiline yan yana getirilmesini içerir. Son olarak "A" (Action) eylem ise mevcut dünya ile hedeflenen dünya arasındaki farkı kapatmak için atılan her türlü adımı ifade eder (Gross, 2015a).

Süreç ve genişletilmiş süreç modellerinin bileşenleri aynı zamanda örtüşmektedir. Süreç modelindeki durum genişletilmiş süreç modelinde dünyayı, dikkat algıyı, değerlendirme değerlemeye ve son olarak tepki ise eyleme denk gelmektedir. Süreç modeline benzer şekilde genişletilmiş süreç modeli de döngüsel bir yapı izler. Şekil 2.5'de bu döngüsel yapı gösterilmiştir.

Şekil 2.6: Genişletilmiş Süreç Modelinin Döngüsel Temsili

Kaynak: Gross, 2015

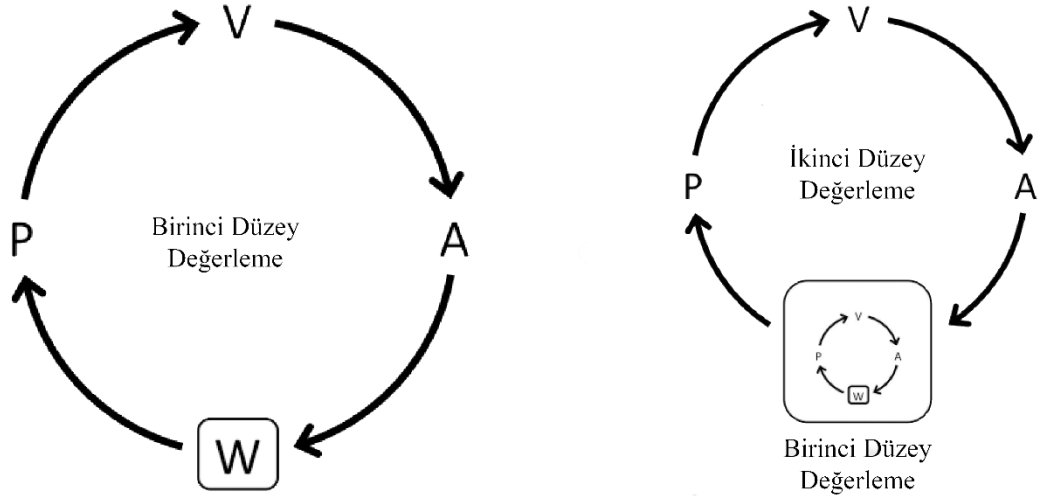

Şekil 2.7: Genişletilmiş Süreç Modelinde Değerlemenin Döngüsel Temsili

Kaynak: Gross, 2015

Döngüsel temsilde görüldüğü üzere bu süreç sonsuza devam eden bir süreçmiş gibi gözükse de hedeflenen dünya ile bulunulan dünya arasındaki fark ilk değerlemeyi oluşturacak eşik değer altına düştüğünde bu süreç sonlanır.

Genişletilmiş süreç modeline göre her W-P-V-A döngüsü bir değerlemedir. Bu süreci başlatan ilk W-P-V-A döngüsünde duygular oluşur ve buna birinci düzey değerlendirme denir ancak bazen günlük hayatın içerisinde birden fazla durum birbiriyle çakışabilir ve W-P-V-A döngüsü bu çakışmanın sonucunda neye karar verdiğimizizi açıklamaz. Örneğin sıcak yatağımızda yatmak güzel bir şey olduğu gibi dışarı çıkıp yürüyüş yapmak ve sonucunda uzun ve sağlıklı bir hayat sahibi olmak da güzel bir durumdur. Bu durumda hangi tercihi nasıl yapacağımız ikinci düzey değerlendirme adı verilen bir süreç ile gerçekleşmektedir. İkinci düzey değerlendirme ilk düzey değerlemenin değerlendirilmesini içeren bir süreçtir. Birinci düzey değerlendirme sonucunda duygular oluşurken ikinci düzey değerlendirme sonucunda duyguların düzenleme stratejileri kullanılır (Gross,2015). Şekil 2.7’de değerlendirme sistemi gösterilmiştir.

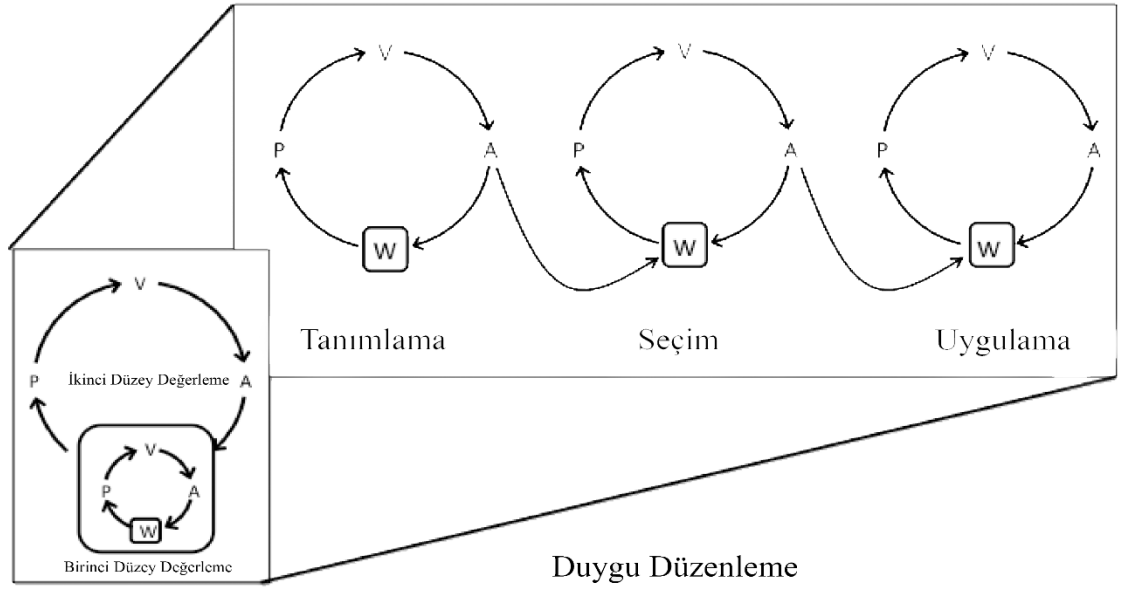

Şekil 2.8: Birinci ve İkinci Düzey Değerleme

Kaynak: Gross, 2015

İkinci düzey değerlendirme sistemi birinci düzey değerlemeyi, beş farklı şekilde etkileyebilir. Bunlar ise maruz kalınacak durumu değiştirmek için adımlar atmayı, dış dünyanın bir veya daha fazla ilgili yönünü değiştirmeyi, dünyanın hangi bölümlerinin algılandığını etkilemeyi, dünyanın bilişsel olarak temsil edilme şeklini değiştirmeyi ve duygularla ilgili eylemleri değiştirmeyi içerir. Bu beş stratejinin nasıl çalıştığına baktığımızda ise örneğin yaramazlık yaptığını düşündüğüm çocuğum için, bu düzenleyici seçenekler (a) çocuklarıma dışarı çıkıp oynamak isteyip istemediklerini sormak, (b) çocukların oynaması için bir masa oyunu çıkarmak, (c) ertesi gün yapacağım işler üzerinde çalışarak dikkatimi dağıtmak, (d) kendime onların sadece çocuk olduklarını ve bazen böyle davranmalarının normal olduğunu hatırlatmak veya (e) dudağımı ısırıp öfkemi gizlemeye çalışmak şeklinde örnek verilebilir.

Gross (2015), duygu düzenlemenin genişletilmiş süreç modelini detaylandırmak için, duygu düzenlemeyi, duygu düzenleme döngüsünün üç farklı aşamasına karşılık gelen üç ayrılabilir değerlendirme sistemine ayırmıştır. Bu aşamalar (a) tanımlama aşaması (duyguların düzenlenip düzenlenmeyeceği), (b) seçim aşaması (duyguları düzenlemek için hangi stratejinin kullanılacağı) ve (c) uygulama aşamasıdır (mevcut duruma uygun belirli bir stratejinin uygulanması). Her aşama farklı bir karar noktasıyla ilgili olduğundan, her biri duygu düzenlemede potansiyel bir başarısızlık noktasını temsil eder. Şekil 2.8'da üçlü aşamanın birinci ve ikinci düzey değerlemeye etkisi gösterilmiştir.

Şekil 2.9: Genişletilmiş Süreç Modeliyle Duygu Düzenleme

Kaynak: Gross, 2015

Bu modele göre duygu düzenlemenin ilk adımı tanımlama aşamasıdır. Tanımlama aşamasında birinci seviye değerlendirme sistemi tarafından somutlaştırılan duygunun tespit edildiği zamandır. Daha sonra düzenleme için bir aday olarak değerlendirilir ve düzenleme yapılıp yapılmayacağına karar verilir. Seçim aşamasının ilk alt adımı algı adıdır. Algı adımında potansiyel duygu düzenleme stratejileri temsil edilir ve bu stratejiler daha sonra mevcut bilişsel ve fizyolojik kaynaklar ile duygusal dürtünün türü ve gücü gibi bağlamsal faktörler ışığında değerlendirme alt adımı tarafından değerlendirilir. Son aşama olan uygulama aşamasında ise seçim aşamasının aktif ettiği düzenleme strateji uygulanır. Uygulama aşamasının görevi, seçim aşamasının seçtiği stratejiyi (örneğin, bilişsel değişim) kişinin içinde bulunduğu özel duruma uygun taktiklere dönüştürmektir (örneğin, teklif ettiğiniz bir şeyi karşı taraf reddettiğinde bunu bir hakaret olarak algılamak yerine kültürel fark olarak algılamak) (Gross,2015).

Genişletilmiş süreç modelinde ikinci düzey değerlemenin birinci düzey değerlendirme üzerinde etkisi vardır. İkinci düzey değerlendirme seçtiği strateji birinci düzey değerlendirme sistemi üzerinde bir etkiye sahip olabilir ve böylece ikinci dereceden değerlendirme sistemine algısal girdiyi değiştirebilir. İkinci dereceden değerlendirme sistemine giden bu yeni algısal girdi mevcut duyguyu temsil eder. Hedeflenen duygu hala ilgili eşğin üzerindeyse, tanımlama aşaması bu duyguyu düzenleme hedefini aktive etmeye devam eder ve Döngü 1'den Döngü 2'ye değişim tatmin ediciyse, seçim

aşaması muhtemelen aynı duygu düzenleme stratejisini seçmeye devam edecektir. Benzer bir şekilde, dış veya iç ortamın ilgili bir özelliği değişmediği sürece (örneğin, ilgili kaynaklar artık mevcut değildir) uygulama aşamasının da aynı duygu düzenleme taktiğini uygulamaya devam etmesi muhtemeldir. Büyük ölçüde ilk "döngüyü" tekrarlayan ikinci derece değerlendirme sisteminin bu ikinci "döngüsü", üçüncü bir "döngü", dördüncü bir döngü ve benzeri için uzatılabilir. Üç duygu düzenleme aşamasının eylem çıktıları döngüler arasında oldukça benzer olduğunda, buna duygu düzenleme bakımı (emotion regulation maintenance) denir (Gross,2015)

Duygu düzenleme döngüsünde bakım dinamiğini kesintiye uğratacak iki durum vardır. Bunlardan ilki, hedef duygunun değişmediği hatta istenmeyen bir biçimde değişmesidir. Böyle bir durumda, tanımlama aşaması hedef duygunun devam eden istenmeyen seviyelerini bir sonraki döngüye taşıyacağı için bu duygunun düzenleme hedefi sürekli olarak aktive edilecektir ancak, sonraki aşamalar olan seçim ve/veya uygulama aşamasında, yeni bir duygu düzenleme stratejisi aktive edilebilir ve/veya yeni bir strateji uygulanabilir. İkinci olarak ise, hedeflenen duygu, tanımlama aşaması tarafından belirlenen eşiğin altına düşecek şekilde değiştirilirse veya tekrarlanan düzenleme çabaları başarısız olursa, duyguyu düzenleme hedefi artık etkinleştirilmeyebilir. Bu durum da duygu düzenlemenin durması anlamına gelir (Gross,2015).

2.4. Aleksitimi

Aleksitimi, duyguları ifade etmede ve tanımlamada zorluklarla karakterize edilen psikolojik bir fenomendir (Taylor, 1984). Aleksitimi dair ilk kavramsallaştırmalar 1940'larda, öncelikle psikanalistler ve evrimsel sinirbilimcilerin, duyguların sözel ifadesinde bozukluklar yaşayan hastaları incelemesi etrafında başlamıştır. Ruesch (1948) psikosomatik rahatsızlıklardan mustarip bireylerle yaptığı çalışmalarda bu kişilerin duyguları ifade etmede zorluklar yaşadıklarını ve duygularını dışsallaştırdıklarından bahsederek bu kişileri "çocuksu kişiler" (Infantile Personality) olarak bahsederek aleksitiminin temellerini atmıştır. Benzer zamanlarda, üçlü beyin teorisiyle tanınan nörobilimci Paul MacLean, psikosomatik şikayetleri olan hastaların duygularını ifade etmekte zorluklarla karşılaştıklarını ileri sürerek, bunun neokorteksin dil işlemeye ilgili alanlarının zayıf bir şekilde konsolide olmasından

kaynaklanabileceği olasılığı üzerinde durdular. Bunu da psikomatik hastalara önemli ölçüde sıkıntı veren duygular uygun bir şekilde sembolize edilememesine ve bu duyguların, "organik dil" olarak adlandırılan şey aracılığıyla ortaya çıktığını belirtmiştir (MacLean, 1949). 1960ların ortalarından itibaren Peter Emanuel Sifneos ve John Case Nemiah bu psikomatik hastalar üzerinde çalışmalara başlamışlar ve diğer ruhsal bozuklukları olan bireylerle karşılaştırıldığında, psikosomatik belirti bildiren bireylerin, yoksul bir fanteziye ve dışa odaklanan faydacı bir bilişsel tarza sahip olmanın yanı sıra, öznel duygularını tanımlamakta son derece zorlandıkları sonucuna varmışlardır. Sifneos (1973) tarafından bu durum Yunanca a (yokluk), lexis (sözcük), thymos (duygu) 'nın birleşimi ile "aleksitimi (alexithymia)" yani "duygular için söz yokluğu" olarak tanımlanmıştır. Sifneos aleksitimik bireylerin duyguları tanımlayamadıklarını veya ayırt edemediklerini, dürtülere veya duygulara atıfta bulunabilecek fantezilerden yoksun olduklarını ve dış çevrelerindeki nesnelerin ve olayların ayrıntılarıyla meşgul olma ile karakterize edilen bir düşünce içeriği sergilediklerini öne sürmüştür (Nemiah, 1996). Aleksitimi kavramı ilk çıkış noktasında psikosomatik rahatsızlıklar özelinde incelenmiş ve çerçevelendirilmiş olsa da günümüzde kavram birçok psikolojik bozukluk ve yapıyla beraber incelenmiş ve ilişkilendirilmiştir (Şaşıoğlu ve ark., 2014).

Aleksitiminin yapısının tanımı konusunda yapılan ilk tanımlamalarda yapının göze çarpan özellikleri şunlardır: 1. Duyguları tanımlamada ve duygular ile duygusal uyarılmanın bedensel hisleri arasında ayırım yapmada zorluk (DİZ), 2. Duyguları diğer insanlara tanımlamada zorluk (DTZ), 3. Fantezinin azlığı ile kanıtlandığı gibi kısıtlı hayalî süreçler ve hayal kurmada zorluk (HKZ) ve 4. Uyarıcıya bağlı, dışa yönelik bir bilişsel stil yani dışa vuruk düşünme (DVD) olarak tanımlanmıştır (Krystal, 1982; Taylor&Bagby, 2000).

Aleksitiminin ilk teorik modelleri çoğunlukla psikanalitik fikirlerle desteklenmiş ve kavramsallaştırılmıştır. Bu psikanalitik modellerin savunucuları, yüksek düzeyde aleksitimik kişilerin içgüdüsel dürtülerinin enerjisini düzenlemek için zihinsel detaylandırma veya fanteziyi kullanamadıklarından dolayı somatik veya psikiyatrik semptomlara karşı daha savunmasız olduklarını varsaymışlardır (McDougall, 1974).

Aleksitiminin bir kalıcı bir kişilik özelliği mi yoksa duruma özgü verilen bir tepki mi olduğu literatürde tartışmalıdır. Kavramsallaştırılması esnasında aleksitimin bir kalıcı kişilik özelliği olduğu düşünülmüş ve bu şekilde kavramsallaştırılmıştır. Buna ek

olarak bazı araştırmacılar aleksitimin kalıcı bir kişilik özelliği olduğunu (Ahrens & Deffner, 1986; Salminen ve ark., 1994; Porcelli ve ark., 1996; Sagar ve ark. 2021; Mikolajczak & Luminet,2006) ortaya koysalar bile duruma özđü bir özellik olduğunu savunan araştırmalar da vardır (De Bruin ve ark., 2019; Honkalampi ve ark., 2000; Honkalampi ve ark., 2001).

Freyberger (1977) aleksitiminin birincil ve ikincil olmak üzere iki tür aleksitimi olmak üzere bir ayırım yapılması gerektiği görüşünü öne sürmüştür. Birincil aleksitimi, zaman içinde değişmeyen ve psikosomatik hastalığa yol açabilen kalıcı bir psikolojik özelliktir (Lesser, 1981). Birincil aleksitimi, çocukluk döneminde meydana gelen psişik bir travmadan (Krystal, 1979) veya birincil bakıcılar ile olumsuz etkileşimlerden kaynaklanabilir (Wearden ve ark., 2003). Sifneos'a (1983) göre birincil aleksitimi genetik bir bileşene sahip olabilir ve nörobiyolojik bozuklukların bir bileşeni olarak ortaya çıkabilir. İkincil aleksitimi, yaşamın ilerleyen dönemlerinde meydana gelen olayların bir sonucu olarak ortaya çıkar (Krystal, 1988; Messina ve ark., 2014). Hem psikolojik hem de organik kökenli olabilir (De Vente ve ark., 2006) çünkü yaşamın ilerleyen dönemlerinde meydana gelen psikolojik veya tıbbi öneme sahip olaylar, beyin işleyişi üzerinde doğrudan veya dolaylı bir etki sağlar (Wise ve ark., 1990). Freyberger'e (1977) göre, her iki aleksitimi türü de bir arada bulunabilir. Dolayısıyla, birincil aleksitimi ruhsal hastalıklar için bir kırılganlık faktörü olarak rol oynayabilirken, ikincil aleksitiminin ruhsal hastalıkların bir sonucu olduğu düşünölmektedir (De Vente ve ark., 2006).

Aleksitimi birçok psikolojik rahatsızlık ve durum ile ilişkilidir. Durak-Batığın ve Büyüķřahin 2008 yılında yaptıkları araştırmada eğitim düzeyi ve aleksitimi arasındaki ilişkiyi incelemiş ve eğitim düzeyinin düştükçe aleksitimi puanlarının arttığını görmüşlerdir. Ünal (2004) yaptığı çalışmada aleksitimi ile çekingenlik arasında pozitif ilişki bulmuş, Honkalampi K. ve arkadaşları (2001) ise aleksitimi puanları ile majör depresif bozukluk arasında ilişki bulmuştur. Alanda yapılan birçok çalışmada aleksitiminin alkol bağımlılığı ile olan ilişkisi de ortaya konmuştur (Evren ve ark., 2008; Uzun, 2003). Aleksitimi ek olarak depresyon (Bamonti ve ark., 2010; Honkalampi ve ark., 2001; Hintikka ve ark., 2001; Foran & O'Leary, 2013), anksiyete (Eizaguirre ve ark., 2004; Pollatos ve ark., 2011; Hendryx ve ark., 1991), yeme bozuklukları (Cascino ve ark., 2020; Shank ve ark., 2019; Laquatra & Clopton, 1994) obsesif-kompulsif bozukluk (Grabe ve ark., 2006; Rufer ve ark., 2006) ile de ilişkilidir.

2.4.1. Duyguları İfadede Zorluk (DİZ)

Duyguları ifadede zorluk (DİZ), aleksitiminin alt boyutlarından biridir. Aleksitimik bireyler duygularını sözel olarak ifade ederken uygun kalıpları bulmada güçlük yaşarlar. Parker ve arkadaşları (2005) aleksitiminin üçlü yapısı içinde duyguları ifadede zorluğun pozitif ve negatif duygulanım üzerindeki etkisini incelemiş ve bu yapının negatif duygularda daha baskın olduğunu belirtmişlerdir. Duyguları ifade etmedeki bu zorluk, psikolojik ve psikosomatik bozukluklarla ilişkilendirilmiştir (Kano & Fukudo, 2013) ayrıca, aleksitimi düzeyi yüksek olan bireyler daha olumsuz duygular yaşamakta ve kendi duygularını tanımlamakta güçlük çekmektedir (Mersin ve ark., 2020). Brown ve arkadaşları (2018) yaptıkları araştırmada duyguları ifade etmede güçlüğü duygusal istismar ile ilişkili olduğunu bulurken Luminet ve arkadaşları (2004) duyguları ifadede zorluğu bir tür engellenmiş duygu tarzı olarak nitelendirmiştir.

2.4.2. Duyguları Tanımlamada Zorluk (DTZ)

Duyguları tanımlamada zorluk (DTZ) aleksitiminin bir diğer temel alt boyutudur. Aleksitimik bireyler mevcut anda yaşadıkları duyguyu tanımlamada güçlük çekerler ve hangi duyguyu yaşadıkları konusunda kafaları karışıktır. Duyguları tanımlamadaki bu zorluk, anoreksiya nervoza (Harrison ve ark., 2009), psikoz (Lawlor ve ark., 2020), otizm (Oakley ve ark., 2020) ve borderline kişilik bozukluğu ve somatoform bozukluklar (Van Dijke ve ark., 2012) gibi bir dizi psikolojik durumla ilişkilendirilmiştir. Cerutti ve arkadaşları (2018) yaptıkları araştırmada duyguları tanımlama ve ifade etmedeki zorluğun, erken ergenlik döneminde intihar dışı kendine zarar verme davranışı ve intihar düşüncesi ile pozitif yönlü bir ilişki içerisinde olduğunu bulurken Nakao ve arkadaşları (2002) ise, duyguları tanımlama ve ifade etmede zorluğun bedensel duyuları büyütme ile ilişkili olduğunu bulmuşlardır. Yapılan diğer çalışmalarda ise bu zorluk kompulsif satın alma (Rose & Segrist, 2012), karar vermede güçlük (Wiethaeuper & Balbinotti, 2013) ile ilişkilendirilirken Kajanoja ve arkadaşları (2018) yaptıkları araştırma da antidepresan kullanımının duyguları tanımlamada zorluğa neden olabileceğini belirtmişlerdir.

2.4.3. Dışa Vuruk Düşünme (DVD)

Aleksitiminin bir bileşeni olarak dışa vuruk düşünme (DVD), genellikle sınırlı bir hayal gücü kapasitesinin eşlik ettiği, içsel durum ve olaylardan ziyade dışsal durum ve

olaylara odaklanma eğilimi ile karakterize edilen bilişsel bir tarzı ifade eder. Bu bilişsel tarz, duyguların dikkat aşamasındaki bir eksiklikle ilişkilidir ve duygulanımı önlemek için psikolojik deneyimlere daha az odaklanıldığını gösterir (Karukivi ve ark., 2021). Dışa vuruk düşünen bireyler, duygusal katılım olmaksızın pragmatik bir düşünme tarzı sergileyebilirler (Bogdanova ve ark., 2010). Bazı aleksitimik bireyler karar verirken içsel deneyimlerinden, duygularından ve fantezilerinden ziyade dışsal ipuçlarına güvenirlir (Mallinkrodt ve ark., 1998). Dışa vuruk düşünme daha düşük beden dikkati,geviş getirici düşünme seviyeleri (Fantini-Hauwel, 2014) ve obezite ile ilişkilidir (Fantini-Hauwel, 2014). DTZ ve DİZ’den farklı olarak DVD’yi bir düşünme stili ve dünyaya genel bir bakış açısı olarak gören araştırmacılar da vardır (Waller ve ark., 2004).

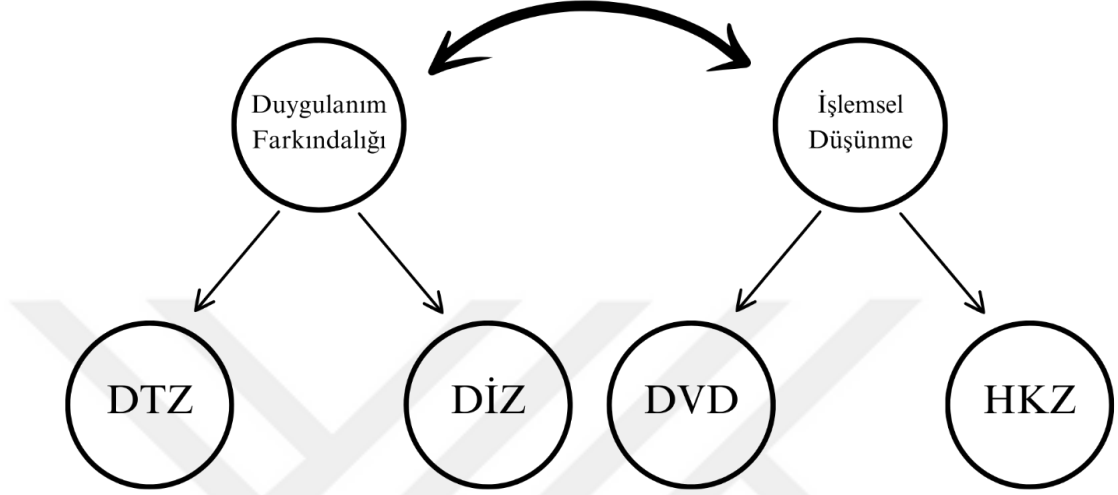
2.4.4. Aleksitimi Kuramları

Aleksitimiye orijinal kuram ekseninden farklı açılardan yaklaşan kuramlar mevcuttur. Bu kuramlardan hem aleksitimiye bir açıklama getiren hem de bir ölçme aracı getiren üç farklı yaklaşım vardır. Bu kuramlar; Toronto Modeli, Amsterdam Modeli ve Dikkat Değerlendirme Modelidir.

2.4.4.1. Toronto Modeli

Aleksitiminin literatürde yaygın olarak destek görmesinden dolayı çeşitli ölçme araçları geliştirilmiştir. Aleksitiminin ilk teorik kuramı olan psikoanalitik konsept ve bilişsel duygu işleme teorilerini birlikte sentezleyerek oluşturdukları sistem (Preece ve ark., 2017) üzerine oluşturulan “Toronto Aleksitimi Ölçeği” Taylor ve arkadaşları (1986) tarafından 41 madde olarak geliştirilmiştir. Öğrencilerin denek olarak kullanıldığı bir psikometrik çalışmada, madde-toplam korelasyonlarının düşük olması nedeniyle 15 maddenin çıkarılması gerekmiştir ve sonucunda 26 maddelik Toronto Aleksitimi Ölçeği oluşturulmuştur. Ölçek orijinalinde duyguları tanımlamada zorluk, duyguları ifadede zorluk, dışa vuruk düşünme ve hayal kurmada zorluk olmak üzere dört alt boyuttan oluşmaktaydı. Toronto grubu ayrıca DİZ ve DTZ alt boyutlarını duygulanım farkındalığı ve hayal kurmada zorluk ile dışa vuruk düşünme alt boyutlarını işlemsel düşünme başlığının altına koymuşlardır (Şekil 2.1) (Bagby ve ark., 2006; Taylor ve ark., 1997). Ölçeği geliştiren ekip TAÖ-26’nın bazı psikometrik eksikliklerinden dolayı ölçeği revize etme kararı almış ve ölçekten hayal kurmakta zorluk alt boyutu çıkarılarak 20 maddelik TAÖ-20 geliştirilmiştir (Kooiman C.G ve

ark., 2002). Toronto Aleksitimi Ölçeği'nde olduğu gibi bazı test geliştiricileri aleksitimi ölçümlerinden tüm HKZ maddelerini çıkarmış (örn. Bagby ve ark., 1994; Sekely ve ark., 2018) veya puanlama prosedürlerini, genel aleksitimi puanı hesaplanırken HKZ maddelerinin dahil edilmeyeceği şekilde değiştirmiştir (örn. Vorst & Bermond, 2001).

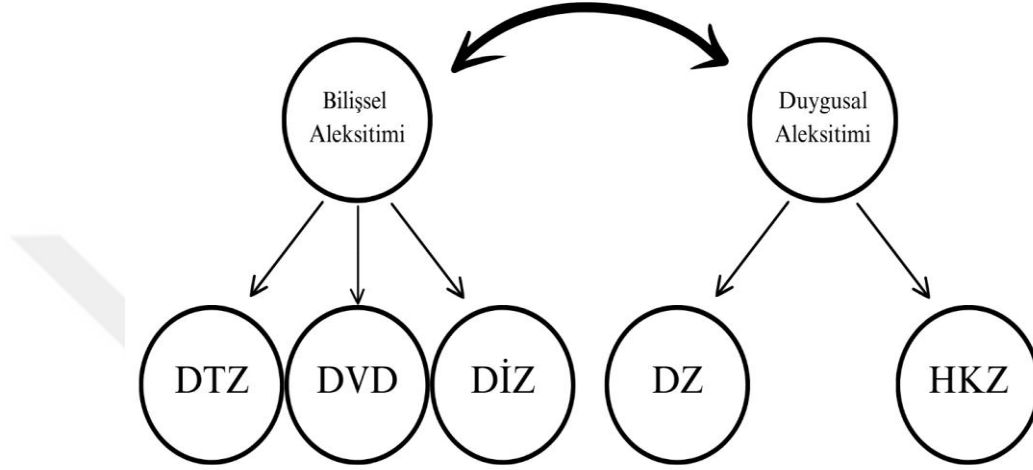
Şekil 2.10: Toronto Aleksitimi Modeli

Kaynak: Preece ve arkadaşları, 2017

2.4.4.2. Amsterdam Modeli

Amsterdam grubu olarak anılan bir diğer grup da aleksitimi kavramını farklı bir şekilde tanımlamışlardır. Bu grubun ölçüm aracı ise “Bermond-Vorst Aleksitimi Ölçeği (BVAÖ)”dir. Amsterdam grubu, Toronto grubu tarafından tanımlanan dört aleksitimi bileşeni (DİZ, DTZ, DVD, HKZ) üzerine inşa edilmiş ve beşinci bir bileşen olan azalmış duygusal tepkiselliği teorilerine eklemişlerdir (veya duygusallaştırmada zorluk DZ) (Vorst & Bermond, 2001). Vorst ve Bermond (2001) duygusal tepkiselliği "bir kişinin duygu uyandıran olaylar karşısında duygusal olarak uyarılma derecesi" olarak tanımlamaktadır. Amsterdam grubu daha sonrasında bu alt boyutları iki kategori altında birleştirmiştir. DİZ,DTZ,ve DVD alt boyutları “bilişsel aleksitimi” başlığı altında toplanırken HKZ ve DZ alt boyutları “duygusal aleksitimi” başlığı altında toplanmıştır (Şekil 2.10). Vorst ve Bermond (2001) aleksitiminin alt tipleri olduğunu belirtmişlerdir ve modellerine göre, insanların hem bilişsel aleksitimi hem de duygusal aleksitimi konusunda zorluk yaşadığı aleksitimi türüne Tip I aleksitimi ve insanların sadece bilişsel aleksitimi konusunda zorluk yaşadığı aleksitimi türüne ise Tip II

aleksitimi şeklinde bir ayrıma gitmişlerdir. BVAÖ duygusallaştırma alt boyutunun orijinal kuramda olmaması nedeniyle eleştirilmiş (Bilge & Bilge, 2020) ve yapılan araştırmalarda bilişsel ve duygusal aleksitimi boyutlarının birbirleri ile ilişkili olmadığı birçok araştırmada görülmüştür (Bermond ve ark., 2007; Vorst & Bermond,2001).

Şekil 2.11: Amsterdam Modeli

Kaynak: Preece ve arkadaşları, 2017

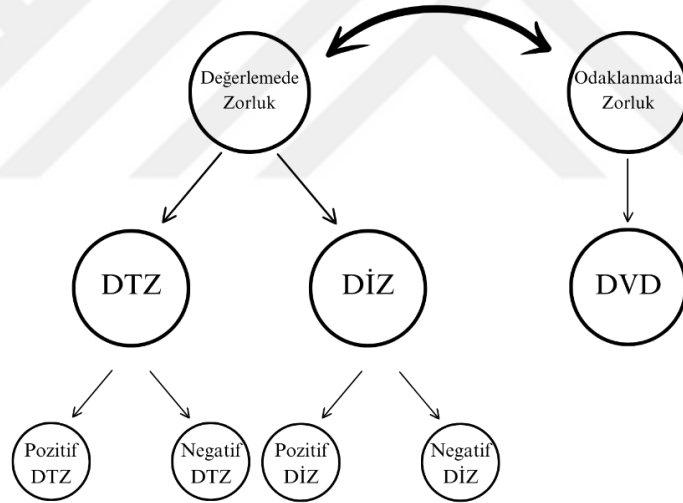
2.4.4.3. Dikkat Değerlendirme Modeli

Preece ve arkadaşları Gross'un (2015) genişletilmiş duygu düzenleme süreci modeli ve Lane ve Schwarz'ın (1987) duygusal farkındalığın bilişsel-gelişimsel modelini sentezleyerek ortaya koydukları dikkat-değerlendirme modeli ile aleksitimiye daha farklı bir açıdan bakmışlardır. Lane ve Schwartz tarafından ortaya konulan bilişsel-gelişimsel duygusal farkındalık düzeyleri teorisi, bilişsel-gelişimsel bir duygusal farkındalık modeline dayanmaktadır. Bu teori Piaget'nin bilişsel gelişim teorisiyle paralellik göstermekte ve duygusal farkındalığın beş seviye boyunca yapısal dönüşümünü vurgulamaktadır. Bu beş seviye ise bedensel duyular, hareket halindeki beden, bireysel duygular, duygu karışımları ve duygu karışımlarının karışımlarıdır. (Lane & Schwartz, 1987). Gross'un (2015) genişletilmiş duygu düzenleme süreci modelinin temel ilkesi; insanların duyguları değerlendirme sistemleri aracılığıyla ürettiği, işlediği ve düzenlediği yönündedir. Bu süreç 4 aşamadan oluşmaktadır: 1. Durum, 2. Dikkat/Algı, 3. Değerlendirme, 4. Eylem. Bu 4 süreç dinamik bir döngü şeklinde

ilerlemektedir (Bilge & Bilge, 2020). Bu model üzerinden bir örnek vermek gerekirse ilk aşamada duyguyu tetikleyen bir uyarıcı mevcuttur (Durum aşaması; örneğin, odada bir yılan vardır.), ikinci aşamada birey dikkatini uyarıcıya odaklar (Dikkat/algı aşaması; örneğin, yılanı bakmak), üçüncü aşamada birey uyarıcının ne olduğu ve kişinin hedefleri bağlamında ne anlama geldiği açısından uyarıcıyı değerlendirir (Değerlendirme aşaması; örneğin, odadaki bu yılan kişinin hayatta kalma dürtüsü için kötüdür.) ve son aşamada ortaya duygusal bir tepki çıkar (Eylem aşaması; örneğin, korku) (Preece ve ark., 2018). Preece ve ark. (2018) dikkat-değerlendirme modelini aleksitimiyi açıklamak için kullanmışlardır. Preece ve arkadaşları (2017) tarafından dışa vuruk düşünme dikkat-değerlendirme modelinde dikkat/algı sürecinde bir zorlukla açıklanmıştır, yani duygusal bir tepki meydana gelmiştir ancak birey dikkatini buna odaklamakta güçlük çeker. Duyguları ifade ve duyguları tanımlamada zorluğu ise değerlendirme aşamasındaki bir zorluk şeklinde açıklamışlardır. Burada da duygusal bir tepki meydana gelmiştir ancak birey duygusal tepkinin ne olduğunu ve ne anlama geldiğini doğru bir şekilde değerlendirmekte güçlük çekmektedir şeklinde açıklamışlardır. Barret ve arkadaşları (2001) yaptıkları çalışmada kişilerin pozitif ve negatif duyguları aynı derecede ayırt etmediklerini bulmuştur. Dikkat-değerlendirme modeli de bu bağlamda Toronto Aleksitimi Ölçeği ile benzer bir 3 faktörlü yapı sunuyor olsa da bu model DİZ ve DTZ'yi olumlu duyguları tanımlamada zorluk, olumsuz duyguları tanımlamada zorluk ve olumlu duyguları ifade zorluk, olumlu duyguları tanımlamada zorluk olarak ayırıp incelemektedir (Şekil 2.11). Toronto modelinin DTZ ve DİZ'i aynı küme içine koymalarını destekleyen Preece ve arkadaşları (2017) Toronto grubundan farklı olarak bu kategoriyi duygulanım farkındalığı yerine değerlendirme güçlüğü olarak etiketlerken, ayrıca DVD'nin de bir duygu değerlemenin dikkat aşamasındaki bir sorundan kaynaklı olduğunu belirtmişlerdir. Bu nedenle, Aleksitimi, Preece ve arkadaşları (2017) tarafından Gross'un (2015) genişletilmiş süreç modeli ile tanımlanan duygu değerlendirme süreci sırasında oluşan bir dizi zorluk olarak kavramsallaştırılmıştır.

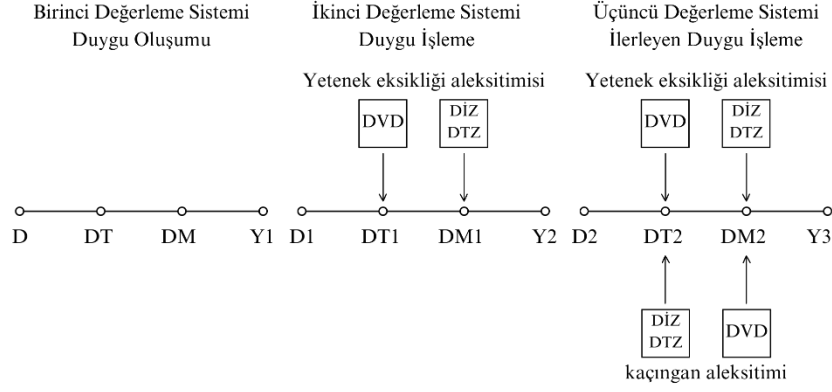
Preece ve arkadaşları (2017) Gross'un (2015) teorisinden yola çıkarak duygu değerlendirme sürecinin dikkat ve değerlendirme aşamalarındaki bazı zorlukları kaçınan aleksitimi olarak adlandırmışlardır. Kaçınan aleksitiminin kaçınmacı bir duygu düzenleme stratejisini (dikkati dağıtma; bkz. Gross, 2014) temsil ettiğini ve dikkat aşamasında insanların dikkatlerini duygusal tepkiye doğru bir şekilde odaklamaktan

kaçınabileceğini ve değerlendirme aşamasında insanların uyarıcı (yani duygu) hakkındaki girdi bilgilerini duygu şemalarına bağlamaktan kaçınabileceğini belirtmişlerdir. Preece ve arkadaşlarının (2017) oluşturdukları modele göre, kaçınan aleksitimi, bir değerlemenin tepki (yani bir duyguyu değerleyen bir değerlendirme sisteminin tepki (yani duygu düzenleme) aşamasında aktive edilir, ancak bu kaçınma tepkisinin sonucu nihayetinde sonraki değerlendirme sistemlerinin dikkat ve değerlendirme aşamalarında ortaya çıkar; yani, bir duygu düzenleme stratejisi olarak aktive edilen kaçınma davranışı, bireyin sonraki duygu işleme (DVD) ve değerlendirme (DİZ, DTZ) aşamalarının dikkat ve değerlendirme aşamalarında daha düşük bir gelişimsel düzeyde faaliyet göstermesine neden olur. Bu zorlukların genel kapsamı, kişilerin duygu şemalarının gelişimsel düzeyi (yani, yetenek eksikliği aleksitimisi) ve duyguların deneyimsel kaçınmasını bir düzenleme stratejisi olarak kullanma dereceleri (yani, kaçınan aleksitimi) tarafından belirlenir. Bu durum Şekil 2.12’te gösterilmiştir.

Şekil 2.12: Aleksitimin Dikkat Değerlendirme Modeli

Kaynak: Preece ve arkadaşları, 2017

Şekil 2.13: Aleksitimin Dikkat Değerlendirme Modeli

Kaynak: Preece ve arkadaşları, 2017

2.4.5. Aleksitimin Kuramsal Temelleri

Psikanalitik bir eksenden çıkan aleksitimi psikolojinin değişen dünya görüşleri ile farklı boyutlarda açıklanmaya çalışılmıştır. Aleksitimiye temellendirmeye çalışan araştırmacılar genel olarak psikanalitik yaklaşım, organik yaklaşım ve bilişsel yaklaşımlar olarak kategorilendirilebilir.

2.4.5.1. Psikanalitik Yaklaşım

Duygulanımları "ilk olarak belirli motor inervasyonları veya deşarjları ve ikinci olarak belirli duyguları" (s. 395) içeren "oldukça bileşik" deneyimler olarak tanımlayan Freud (1916-1917) gibi, Nemiah, Freyberger ve Sifneos (1976) da duygulanımların hem biyolojik hem de psikolojik bileşenleri olduğunu kabul etmiş; duyguyu nörofizyolojik ve motor-ifade edici bileşen, hisleri ise öznel, bilişsel-deneyimsel bileşen olarak tanımlamışlardır. Duygulanımın daha genel bir terim olduğunu düşünmüşler ve duyguların bilinçli olarak hisler şeklinde deneyimlenebilmesi için zihinsel olarak temsil edilmesi gerektiğini belirtmişlerdir ki bu süreç Nemiah (1977) tarafından duyguların "psişik detaylandırılması" olarak adlandırılmıştır. Psikanalitik teori genellikle duygusal deneyimi sözel olarak ifade edememeyi tutuk psikolojik gelişimin, patolojik ego savunma mekanizmalarının veya duygusal travmanın bir sonucu olarak görmüştür (Krystal & Krystal,1988).

Nemiah (1977), aleksitiminin psişik detaylandırma unsurlarından bir veya daha fazlasındaki bir başarısızlığın sonucu olarak ortaya çıkabileceğini, böylece

duygulanımın biyolojik bileşeninin faaliyetinin bilişsel süreçler tarafından düzenlenemeyeceğini ve somatik semptomlara yol açacağını veya eylemler yoluyla boşaltılacağını öne sürmüştür.

Wolff (1977) ise bebeğinin ve çocuğunun duygusal ihtiyaçlarını anlayamayan ve bunlara yanıt veremeyen, ona sıcak bir şekilde yanıt veremeyecek ve sevgi ve şefkat gösteremeyecek kadar çekingen olan, onunla oynama ve hayal gücünü kullanarak hayallerini ve fantezilerini paylaşma isteğine tepkisiz kalan yani özetle, çocuğun duygusal olarak kendini ifade etmesini ve oyun oynamasını reddeden bir ebeveyn ile böyle bir ortamda büyüyen bir çocuğun, duygularını ve fantezilerini kendisine en yakın olan kişilerle paylaşma konusunda hiçbir teşvik veya olumlu pekiştirme alamayacağını ve başkalarıyla ilişkilerinde bunu yapma becerisi azalacağını buna ek olarak duygusuz bir şekilde ilişki kuran, yalnızca günlük yaşamının davranışsal yönleriyle meşgul olan, duygusal olmaktan ziyade rasyonel olmaya, fantezi, hayal gücü, oyun ve paylaşılan duygulardan ziyade düşünce ve eylem yoluyla iletişim kuran sahte bir benlik geliştireceğini öne sürmüştür.

McDougall (1980) ise iki tür psikolojik rahatsızlığın- psikoseksüel ve psikosomatik - anne ve bebek arasındaki en eski ilişkide aynı arkaik köklerden kaynaklandığını belirtmiştir. Teorisinde bir annenin kendi bilinçdışı nedenleriyle çocuğunun bedensel benliği ve duygusal canlılığı ile ilişki kurduğu ve bunları kontrol etmeye çalıştığı belirli yollar olduğunu belirtirken annenin bunları kendisinin narsisistik veya libidinal uzantıları olarak görmesi halinde, bu durum büyümekte olan çocuğu ciddi psikoseksüel ve/veya psikosomatik kırılganlığa yatkın hale getireceğini belirtmiştir. Ayrıca McDougall aleksitiminin duyguların bilişsel temsilindeki eksikliklerle ilişkili olduğunu ve nevrotik çatışmalardan ziyade ilkel teröre karşı bir savunma olarak kavramsallaştırılabileceğini öne sürmektedir.

Krystal (1979) aleksitiminin duygulanım konusunda bir gerilemeyi (regression) temsil ettiği savunmuştur. Krystal'a göre duyguların evrimleşir ve duygulanım öncüllerinin iki temel tepki kalıbından oluşur. Sıkıntı tepkisinden acı verici ya da "acil durum" duygulanımları ortaya çıkarken huzur örüntüsünden ise keyif verici "refah" duygulanımları ortaya çıkar. Duyguların gelişim adımlarının ise duygulanım farklılaşması, sözelleştirme ve desomatizasyondan oluştuğunu belirtmiştir. Krystal'a (1979) göre duyguların sözelleştirilmesi ve eşzamanlı olarak desomatize edilmesi süreci, başlangıçta anne ve çocuk etkileşimi bağlamında gerçekleşen başlıca gelişimsel

süreçlerden biridir. Erken dönemde çocuk, duygusal davranış kalıpları açısından annesiyle özdeşleşir. Süreç devam ettikçe ve özellikle de duyguların farklılaşması, söze dökülmesi ve desomatizasyonuna doğru ilerlemenin devam ettiği latans döneminde, bunlar kişinin kendisine yönelik sinyaller olarak giderek daha kullanışlı hale gelir. Bu süreçle birlikte duygulanım toleransı kapasitesi de gelişir. Ergenlik döneminde, duygulanım gelişiminin bu iki yönü bir araya gelerek ergenin yas tutma kapasitesi geliştirmesini sağlar ve bu da bu da onun infantil benlik ve nesne temsillerine olan bağlılığından vazgeçmesini mümkün kılar. Krystal (1979) bu süreçte duygulanım üzerinde bir gerilemenin söz konusu olduğunu ve bunun üzerinde de bebeklik(infantil) travması ve yetişkinlik travmasının bir etkisi olduğunu öne sürmüştür ve ikisinin de bir noktada aleksitimiye neden olduğunu belirtmiştir. Bu psikik travmanın bebek (infantil) formundan sonra, duygulanım gelişiminde bir duraklama olurken; yetişkin (katastrofik) travmadan sonra ise duygulanımın işlevinde bir gerileme olur. Her iki travma sonrası durumda da duygulanımlara karşı bir korku ve onları engelleme ya da bütünleştirememeye eğiliminden bahseden Krystal (1988) bunun sonucunda da psikosomatik veya bağımlılık mekanizmalarına eğilimin ortaya çıktığını belirtmiştir.

2.4.5.2. Bilişsel Yaklaşım

Biliş ve duygu derin bir şekilde iç içe geçmiştir (Folkman, Schaefer, & Lazarus, 1979); bilişsel süreçler duygu düzenleme ve deneyimlemede önemli bir rol oynamaktadır. Bu nedenden dolayı aleksitimi bilişsel kuramlar ile de açıklanabilir. Biliş, bilginin edinilmesi, işlenmesi ve kullanılmasıyla ilgili çeşitli zihinsel süreçleri kapsar (Glaser, 2000). Biliş ayrıca algı, dikkat, hafıza, muhakeme ve karar vermeyi içerir. Lazarus (1982) bilişsel değerlemenin bütün duygusal süreçlerin temelini oluşturduğunu savunmuştur. Duygusal durumların temelinde bilişsel değerlendirme yattığı için duygulanımla yakından bağlantılıdır. Lazarus'un bilişsel değerlendirme teorisi, duygusal tepkilerin ve başa çıkma stratejilerinin şekillenmesinde bilişsel değerlendirmelerin rolünü vurgulayan önemli bir stres ve başa çıkma modelidir (Lazarus ve Folkman, 1987). Bu teoriye göre, bireyler bir durumun kendi iyilik halleri açısından önemini değerlendirmek için bilişsel değerlendirme süreçlerine girmekte ve bu da duygusal ve davranışsal tepkilerini etkilemektedir (Lazarus ve Folkman, 1984). Teori, bireylerin durumun iyilik halleri üzerindeki potansiyel etkisini belirlemek için durumsal talepleri ve kendi kaynaklarını değerlendirdiklerini ve bunun da birincil ve

ikincil değerlendirmelere yol açtığını ileri sürmektedir (Lazarus ve Folkman, 1987). Birincil değerlendirme, kişinin hedefleriyle ilişkili olarak durumun önemini değerlendirmeyi içerirken, ikincil değerlendirme kişinin durumla başa çıkma yeteneğini değerlendirmeyi içerir (Lazarus ve Folkman, 1987). Lazarus (1982) ayrıca bilişsel değerlendirmenin bilinçli, rasyonel veya kasıtlı olması gerekmeyi belirtmektedir. Bu, bilişsel değerlendirmenin duysal işlemden bilinçli farkındalığa kadar herhangi bir noktada gerçekleşebileceğini göstermektedir. Değerlendirme sürecinin, bilgiyi işlemek için bilişsel şemaların kullanımını içerdiği ne sürülmektedir. Bu şemaların biçimi, bilgi işleme için basitten karmaşık sembolik sistemlere kadar değişebilir. Basit şemalar fizyolojik tepkilerin üretilmesinde rol oynar ve bilinçli farkındalık olmaksızın işlev görür. Daha karmaşık sembolik sistemler içeren şemalar ise düşünce, imgeleme ve davranış üretmekten sorumlu olacak ve bilinçli farkındalığın varlığını gerektirecektir. Bilişsel değerlendirmenin duygulanımın belirlenmesindeki rolü ve bilişsel şemaların değerlendirme sürecinde kullanılması, duygulanımın yalnızca yapılan bilişsel değerlendirmenin biçimine değil, aynı zamanda kullanılan şemaların doğasına da bağlı olduğunu göstermektedir. Lazarus'un bu görüşlerinden yola çıkan Martin ve Pihl (1985) stres ve aleksitimi üzerine yaptıkları araştırmada aleksitimik bireylerin yetersiz sembolik bilişsel kapasiteye sahip olduklarını yani bununda basit şemaları kullandıkları anlamına geldiğini belirtmişlerdir. Kişi bu türden bir bilişsel şema kullandığı içinde kişi dışarıdan gelen uyarılar sonucunda stres altında gösterilecek fizyolojik tepkileri gösterse bile hem psikolojik hem de duysal açıdan stresli olduğunun farkında olmaz.

Duysal farkındalık süreçleri de aleksitimin açıklanmasında kullanılabilir. Lane ve Schwartz (1987), aleksitimide bulunan bilişsel-duysal eksikliklere olası bir açıklama getirebilecek bilişsel-gelişimsel bir duysal farkındalık teorisi ortaya koymuşlardır. Piaget'in bilişsel gelişim evrelerine benzer şekilde Lane ve Schwartz'ın teorisi duysal farkındalığı basitten karmaşığa doğru ilerleyen beş farklı basamağa ayırmıştır. Bu basamaklarda bireyin duyguları yalnızca bedensel duyumlar ya da yaygın nahoş/hoş durumlar olarak deneyimleyebildiği birinci ve ikinci seviyeden, ayrı ve belirli duyguların algılanmasının mümkün hale geldiği ve giderek daha incelikli hale geldiği nc, dördüncü ve beşinci seviyelere kadar uzanan beş gelişimsel seviye (ya da aşama) tanımlamışlardır. Lane ve Schwarz, insanların duysal farkındalık düzeylerinin, duyguların işlenmesine rehberlik eden bilişsel yapılar olarak

tanımladıkları duygu şemalarındaki gelişim derecesine bağlı olduğunu ileri sürmüşlerdir. Kişilerarası etkileşimlere bağlı olarak, insanların duygu şemalarının geliştiği ve hiyerarşik olarak düzenlendiği, daha karmaşık, bütünleşmiş ve farklılaşmış hale geldiğini belirtmişlerdir. Dolayısıyla, bu teoriye göre, aleksitimik bireylerin duygu tanıma ve iletişimde yaşadıkları eksiklikler, çeşitli duygusal durumlar arasında ayırım yapamamalarına yol açan az gelişmiş bilişsel becerilerin bir sonucu olarak açıklanabilir (Lane ve ark., 1996)

Aleksitimin bilişsel açıklamasına bir diğer teorik destek ise Bucci'nin (1997) çoklu kod teorisidir (multiple code theory). Bucci duygusal bilginin temsili ve işlenmesi için üç mod veya sistem öne süren çoklu kod teorisinde, duygu şemaları her üç modun bileşenlerinden oluşur: sözsüz sembolik olmayan mod (duygusal uyarılma durumlarında deneyimlenen duygusal, içgüdüsel ve kinestetik hisler ve motor aktivite kalıpları), sözsüz sembolik mod (görüntüler) ve sözel sembolik mod (kelimeler). Bu teoriye göre, duygusal durumlar başlangıçta otonomik uyarılma, yüz ifadeleri veya beden dili gibi sözel olmayan sembolik ve alt sembolik süreçlerin kullanımı yoluyla hissedilir ve iletilir. Dilin edinilmesini takiben, bu sözel olmayan temsiller ilgili sözel temsillerle ilişkilendirilir. Aleksitimi bağlamında bakıldığında bu bağlantılar olmadan kişiler imgeler ve kelimeler ile duygusal durumları sembolize edemez (Bucci, 1997).

2.4.5.3. Organik Yaklaşımlar

Aleksitiminin organik temelleri üzerine yapılan ilk araştırmalar da bu hastalar tarafından sergilenen duygusal bozuklukların, psikosomatik hastalıklarla bağlantılı olan limbik sistem ve neokorteks iletişimindeki olası bir bozulma ile açıklanabileceğini ortaya koymuştur. Bu iki bölgenin iletişiminin azalması nedeniyle, neokorteks duygusal uyarılmayı dil aracılığıyla işleyemeyecek veya sembolik olarak kodlayamayacaktır (MacLean, 1949). MacLean'in çalışmalarını ileriye taşıyan Nemiah (1975,1977) aleksitimik özelliklerin teorik olarak, birçoğu limbik sistem ile neokorteksin işlevleri arasındaki süreksizlikten kaynaklandığını belirtmiş ve Stevens'in (1973) epilepsi ve şizofreni ile ilgili çalışmasına dayanarak, striatumun neokortikal duygusal girdilerin bilince erişimini ve limbik sistemden gelen duygulanım girdisini modüle ettiğini belirtmiştir. Şizofrenide modülasyondaki eksiklik, bilincin limbik sistemden gelen bilgilerle aşırı yüklenmesine neden olurken, aleksitimide ise bunun tam tersinin olduğunu belirtmiştir.

Hoppe (1977), epilepsi için cerrahi komissurotomi yapılan hastaları inceleyerek, bu hastaların rüya ve fantezilerinin az olduğunu ve sembolize etme becerilerinin zayıf olduğunu kaydetmiştir. Bu semptomların aleksitimik semptomlara olan benzerliği, onu ağır psikosomatik rahatsızlıkları olan hastalarda "işlevsel komissurotomi" kavramını ortaya atmaya yöneltmiştir. Bu hastalarda hemisferlerin bölünmüş olması hemisferler arası iletişim eksikliğine sebep olmaktadır. Bu iletişim eksikliği sonucunda sol hemisferin şey sunumlarının (thing-presentation) kelime sunumlarına (word presentations) çevrilmesiyle görevi olduğuna, sağ hemisferin ise sözelleştiremediği için bedensel duyuları aşırı önemseydiğini teorize etmiştir. Hemisferler arasındaki bu iletişim sorunu, Bermond ve arkadaşları (2006) tarafından Tip II aleksitimi olarak tanımlanan ve çocuk travmasıyla ilişkili olduğu düşünülen durumla da tutarlı olduğu bulunmuştur. Araştırmacılar Tip II aleksitiminin, orbito-prefrontal korteksin ve sağ hemisferin işlevselliğinin azalması ve sol hemisferin hiperaktivitesi ile karakterize olduğunu belirtmiştir. Sonuç olarak, Tip II aleksitimik bireyler duygusal uyarılma kapasitesinde bir bozukluk gösterirken, Tip I aleksitimik bireyler duyguların bilişsel yönleriyle ilgili zorluklar yaşadıkları için bu nedenle duygusal olarak uyarılabilirler (Bermond ve ark., 2006).

Aleksitimi ayrıca travmatik beyin hasarları sonucunda da oluşabilir. Becerra ve arkadaşları (2002) tarafından ortaya konulan "organik aleksitimi" kavramı aleksitiminin genetik kusurlar veya travmatik beyin hasarı gibi edinilmiş durumlar gibi nörobiyolojik eksikliklerin bir sonucu olarak ortaya çıkmasını ifade eder. Hastaları olan HR üzerinde yaptıkları inceleme sonucunda HR'ın motosiklet kazası sonrasında duygularını ifade etmede ve tanımlamada zorluk gibi aleksitimi semptomları gösterdiğini görmüşlerdir. Kaponen ve arkadaşları (2005) da benzeri bir şekilde travmatik beyin hasarı alan deneklerin kontrol grubuna göre daha fazla aleksitimik özellik gösterdiklerini bulmuşlardır. İlginç bir şekilde Henry ve arkadaşları (2006) yaptıkları araştırmada travmatik beyin hasarı alan hastaların üç aleksitimi alt boyutunda da daha yüksek puanlar almasına karşılık dışa vuruk düşünme alt boyutunda anlamlı bir yükseliş göstermediklerini bulmuşlardır.

2.5. Karanlık Üçlü

Literatürde narsisizm, psikopati ve Makyavelizm itici olarak nitelendirilebilecek olan bu üç kişilik özelliğine araştırmacılar tarafından bir ilgi görülmektedir. Bu üç kişilik özelliği Pualhus ve Williams tarafından (2002) Karanlık Üçlü kişilik özellikleri olarak

kavramsallaştırılmıştır. Bu yönere ayrı ayrı olarak baktığımızda Narsisizm, büyüklenme duygusu, bencillik ve kendine odaklanma ile tanımlanırken; Makyavelizm manipülatif davranışlar, kişisel çıkar, başkalarını sömürme ve acımasız bir ahlak yoksunluğu ile ilişkilidir. Psikopati ise dürtüsellik, antisosyal davranışlar, empati ve pişmanlık eksikliği ile karakterize edilmiştir (Koehn ve ark., 2019). Kavramın içinde bulunan narsistik ve psikopatik kişilik özellikleri bu kavramların subklinik hallerini temsil etmektedir. Subklinik kavramı belirtilen bozukluğun tanı alınacak kadar belirtilerin karşılanmadığı ancak yine de klinisyenler tarafından çeşitli yollarla tespit edilebilecek halini temsil etmektedir.

Karanlık üçlü kişilik özelliklerine sahip kişiler büyüklenmeci ve çok az empati veya pişmanlık duyarak başkalarını manipüle etme davranışları ile karakterizedir. Daha basit bir şekilde ifade etmek gerekirse karanlık üçlü kişilik özelliklerine sahip kişiler çizgi filmlerdeki kötü/zalim karakterler veya süper kahraman filmlerindeki anti-kahramanlar olarak nitelendirilebilir (örneğin Batman filmindeki Joker) (Jonason ve ark., 2012).

Karanlık üçlü kişilik özelliklerinin alt boyutlarını oluşturan Makyavelizm, narsisizm ve psikopati arasında benzerliklerin fazla olması bazı araştırmacılar tarafından bu üç yapının aslında aynı ve tek bir yapı olduğu iddia edilmiştir. McHoskey ve arkadaşları (1998) yaptıkları araştırmada psikopati ve Makyavelizmin eş değer yapılar olduklarını belirtmişlerdir ancak yapılan bazı diğer araştırmalar ise bu yapıların birbirlerine kavramsal açıdan benzemelerine rağmen eş değer olmadıklarını savunmuştur. (Paulhus & Williams, 2002). Çeşitli çalışmalar Karanlık Üçlü yapıları arasındaki ilişkiyi de incelemiştir. Yapılan araştırmalar bu üç kişilik özelliğinin birbirleri ile anlamlı bir şekilde ilişkili olduğunu gösterirken (Paulhus & Williams, 2002; Vize ve ark., 2018) psikopati ve Makyavelizm arasında (Vize ve ark., 2018; Muris ve ark., 2017; Paulhus & Williams, 2002; Vernon ve ark., 2008) , birincil psikopati ve Makyavelizm (Lee & Ashton, 2005; Jakobwitz & Egan, 2005), psikopati ve narsisizm (Vize ve ark., 2018; Muris ve ark., 2017; Paulhus & Williams, 2002; Vernon ve ark., 2008), birincil psikopati ve narsisizm (Lee & Ashton, 2005; Jakobwitz & Egan, 2005) arasında pozitif, anlamlı ve güçlü korelasyon bulunmuştur. Narsisizm ve Makyavelizm arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalar da ise daha zayıf pozitif korelasyonlar bulunmuştur. (Vize ve ark., 2018; Muris ve ark., 2017; Vernon ve ark., 2008; Jakobwitz & Egan, 2006; Paulhus & Williams, 2002; Lee & Ashton, 2005) Bu üçlü

yapı ile yapılan bir diğer araştırmalara göre üçlünün içindeki her bir bileşenin dürtüsellik (Jonason & Tost, 2010), manipülasyon (Paulhus & Williams, 2002; Jonason & Schmitt, 2012; Jonason ve ark., 2013), düşük empati (Hamarta ve ark., 2023; Jonason ve ark., 2013; Paulhus & Williams, 2002) davranışsal agresyon (Jones & Paulhus, 2010) , kısa süreli çiftleşme stratejileri (Ali & Chamorro-Premuzic, 2009), çalkantılı ilişkiler (Jonason, Luevano, & Adams, 2012) ve sınırlandırılmamış sosyoseksellik (Mouilso & Calhoun, 2012) ile ilişkili olduğu bulunmuştur.

2.5.1. Narsisizm

şişirilmış, görkemli bir benlik kavramı ve kişiler arası ilişkilerde samimiyet eksikliği, başkalarından saygı ve hayranlık görme arzusu, empati eksikliği, bencillik ve dikkat çekme davranışları ile karakterize edilen (Brummelman ve ark., 2016; Campbell ve ark., 2007; Wardecker ve ark., 2018) Narsisizm etimolojik kökenlerini Yunan mitolojisindeki Narkissos'un hikayesinden alır (Eksi,2016). Dünyadaki en gözde bekar olan Narkissos ile onun için yanıp tutuşan su perisi Echo'nun hikayesine göre Echo'nun sevgisini birçok kez geri eviren Narkissos, Nemesis tarafından grdğu ilk kişiye umutsuzca açık olmakla lanetlenmiştir. Ne yazık ki Narkissos'un grdğu ilk kişi, kendisinin bir göletteki yansımasıydı. Kendi güzelliği karşısında fel olan Narkissos kendisine maruz kalarak ölmüş ve cesedinin yerine nergis çiçeği açmıştır (Foster & Brunell, 2018). Freud, 1914 yılında yazdığı makalesinde Narsisizmin klinik açıdan ilk kullanımını 1899'da Paul Ncke tarafından kendi bedeninden bir cinsel objeymiş gibi tahrik olan kişileri tanımlamak amacıyla kullandığını belirtmiştir ancak Freud 1920 yılında yaptığı düzeltmede bu kavramın Havelock Ellis'e atfedilmesi gerektiğini söylemiştir. Ellis 1927 yılında Freud'un düzeltmesini düzeltmiş ve önceliğin aslında kendisi ile Ncke arasında paylaştırılması gerektiğini savunmuş, 'narcissus-like' teriminin kendisi tarafından 1898'de psikolojik bir tutumun tanımı olarak kullanıldığını, Ncke'nin ise 1899'da cinsel bir sapkınılığı tanımlamak için 'Narcismus' terimini ortaya attığını açıklamıştır. Otto Rank, narsisizm üzerine yazdığı ilk psikanalitik makalede bu kişiliği kibir ve kendine hayranlıkla ilişkilendirmiştir. (Rank,1911)

Narsisizme psikanalitik bir bakış açısıyla baktığımızda Freud'un narsisizmi kendine ve başkalarına yönelik bir libido teorisi olarak ilk kavramsallaştırması (Hart & Adams, 2014), sonraki psikanalistler tarafından daha fazla araştırmanın temelini atmıştır. Kernberg'in modeli, klasik psikanalitik teori ile uyumlu olarak, narsisizmin patolojik

saldırganlıktaki köklerini vurgulamaktadır (Levander, 2018). Buna karşılık, Kohut'un teorisi Freud'un teorisini genişletmiş, özellikle olumlu, dönüştürücü özelliklere sahip ikincil bir narsisistik gelişim çizgisini vurgulamıştır (Cratsley, 2016). Kohut'un kendilik ve kendilik nesnelere kavramsallaştırması, psikanalitik topluluktaki narsisizm algısını önemli ölçüde etkilemiştir (Afek, 2019).

Ayrıca, narsisizmin psikanalitik düşüncede evrimi, özellikle Avrupa geleneğinde, Kohut'un kendilik ve kendilik nesnelere anlayışının daha net bir şekilde anlaşılmasına yol açmıştır. (Hartmann, 2009). Buna ek olarak, Kernberg ve Kohut'un narsisizm teorilerinin psikanalitik teoriyle uyumlu olarak ampirik olarak incelenmesi, normal ve patolojik libidinal ve agresif utanç bileşenlerinin farklı rollerine ilişkin değerli içgörüler sağlamıştır (Hibbard, 1994).

Genel olarak, Freud, Kernberg ve Kohut tarafından açıklandığı şekliyle narsisizm üzerine psikanalitik bakış açısı, ampirik araştırmalar, teorik açılımlar ve klinik uygulamalar yoluyla gelişmiştir. Bu katkılar narsisizmin psikanalitik çerçevede anlaşılmasını zenginleştirmiş, gelişimsel, patolojik ve terapötik yönlerine ışık tutmuştur.

Günümüzde ise narsisizm, bir kişilik özelliğini, klinik bir bozukluğu ve motivasyonel bir dürtüyü tanımlamak için kullanılmaktadır (Back ve ark., 2013; Ronningstam, 2012). Bir kişilik bozukluğu olarak ilk defa 1980 yılında Mental Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı III (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM-III)'de tanımlanan Narsisizmin DSM-5 tanı kriterleri; büyüklenmecilik, sınırsız bir başarı, güç vs. uğraşı, özel ve eş bulunmaz biri olma inancı, çok beğenilme isteği, hak ettiğine dair düşünceler, empati eksikliği, kendi çıkarları için başkalarını kullanma, başkalarını kıskanma veya kıskanıldığını düşünme, başkalarına karşı saygısız davranmadır (DSM-5; American Psychiatric Association, 2013). Narsisizmin büyüklenmeci ve kırılabilir olmak üzere tanınan iki türü vardır (Dickinson & Pincus, 2003; Miller ve ark., 2011; Pincus & Lukowitsky, 2010) ve büyüklenmeci türü DSM-5'de tanımlanan türdür. Jones ve Paulhus (2011) karanlık üçlü kişilik özelliklerinin kuramsal alt yapısını oluştururken Kernberg ve Kohut'un narsisizm yorumlarından faydalanmışlardır ve bu karanlık üçlü kişilik özelliklerinin altında tanımladıkları narsisizm büyüklenmeci türe daha yakındır. Büyüklenmeci narsisizm, utanmazlık, hilekarlık ve otorite figürlerine uymayı reddetme (Miller ve ark., 2012) manipülatiflik (Leunissen ve ark., 2017; Schoenleber ve ark., 2011; Kaufman ve ark., 2020; Euler ve

ark., 2018; Sanecka 2021), dışadönüklük (Jauk ve ark., 2017; Borráz-León ve ark., 2023) benlik saygısı (Miller ve ark., 2010; Marković ve ark., 2019) gibi özelliklerle daha güçlü bir şekilde ilişkilidir.

Büyüklenmeci narsisizm ile empati eksikliği arasında da güçlü ilişkiler vardır (Hepper ve ark., 2014; Baskin-Sommers ve ark., 2014; Sherman ve ark., 2015) ki bu da büyüklenmecilik ve üstünlük duygusu kavramlarıyla tutarlıdır (Hepper ve ark., 2014). Narsisistik duygu düzenleme, narsisistik özelliklere sahip bireylerin duygularını yönetmek ve düzenlemek için kullandıkları stratejileri ve mekanizmaları ifade eder. Alanda yapılan araştırmalar, görkemli, şişirilmiş bir benlik imajı ve hak sahibi olma duygusuyla karakterize edilen büyüklenmeci narsisizmin (Hepper ve ark., 2014) çeşitli duygusal tepkiler ve duygu düzenleme kalıplarıyla bağlantılı olduğunu göstermiştir. Örneğin, büyüklenmeci narsisizmin öfke ve düşmanlıkla tepki verme eğilimi (Czarna ve ark., 2019) ve olumsuz sosyal değerlendirmelere karşı güçlendirilmiş duygusal tepkiler (Harjunen ve ark., 2023) ile ilişkili olduğu bulunmuştur. Bununla birlikte, büyüklenmeci narsisizm daha devre dışı bırakılmış bir duygusal tepkisellik örüntüsü ve daha az olumlu duygusal tepkilerle ilişkilendirilmiştir (Reis ve ark., 2021) Öte yandan, bazı çalışmalar büyüklenmeci narsisizm ile duygu düzenleme güçlüğü arasında olumlu ilişkiler bulamamıştır (Rogier ve Velotti, 2018).

Bu özellikler başlangıçta büyüklenmeci narsisizmin istenmeyen bir özellik olduğunu düşündürebilir; ancak narsisistler olumlu ilk izlenimler yaratma eğilimindedirler (Back, Schmukle, & Egloff, 2010; Giacomin & Jordan, 2018)

2.5.1.1. Sub Klinik Narsisizm

Klinik narsisizm Narsisistik Kişilik Bozukluğu (NKB) ile ilişkilendirilirken, subklinik narsisizm klinik tanı için eşiği karşılamayan narsisistik özellikleri ifade eder. Subklinik narsisizm kendine güven, bencillik veya baskınlık gibi bir dizi karakter özelliğine sahip bir kişilik boyutu olarak ölçülür (Wallace ve Baumeister, 2002). Araştırmalar, subklinik narsisizmin çeşitli bilişsel, sosyal ve duygusal süreçlerle ilişkili olduğunu göstermiştir (Vazire ve Funder, 2006). Örneğin, subklinik narsisizme sahip bireyler hak iddia etme, teşhircilik, büyüklenmecilik ve liderlik özellikleri sergileyebilirler (Rauthmann, 2011).

Yüksek seviyede subklinik narsisizm özelliği gösteren kişilerde, övünme ve aşırı bencillik gibi tiksindirici davranışlarla kendini gösterebilen büyüklük ve üstünlük havasıyla kendini beğenmişlik ortaya çıkabilir (Truhan ve ark., 2022).

Buna ek olarak, subklinik narsisizm, zihinsel dayanıklılığı artırarak psikiyatrik semptomları azaltma potansiyeli gibi çeşitli sonuçlarla ilişkilendirilmiştir (Papageorgiou ve ark., 2017). Dahası, araştırma subklinik narsisizmin zihinsel dayanıklılığı artırarak olumlu sonuçlara dolaylı olarak katkıda bulunabileceğini öne sürmüştür. (Papageorgiou ve ark., 2018)

Genel olarak, subklinik narsisizm, NPI gibi yerleşik ölçümler kullanılarak kapsamlı bir şekilde incelenmiş olan farklı özelliklere ve karakteristiklere sahip bir kişilik boyutunu temsil etmektedir. Çeşitli bilişsel, sosyal ve duygusal süreçlerle ilişkilidir ve bireysel sonuçlar ve davranışlar üzerinde etkileri vardır.

2.5.2. Makyavelizm

Makyavelizm kavramı ismini 16. yüzyılda yaşamış ünlü İtalyan devlet adamı/yazar Niccolò Machiavelli'den almıştır. Niccolò Machiavelli (1469-1527) Avrupa saraylarını ziyaret eden ve liderlerin yükseliş ve düşüşlerini ilk elden gözlemlemiştir. Hizmet ettiği rejimin devrilmesiyle yeni hükümdara kendini sevdirmek için Prens'i yazdı. Prens, iktidara nasıl sahip olunacağı ve iktidarda nasıl kalınacağı konusunda tavsiyeler içeren bir kitaptır (Wilson ve ark., 1996). “Prens” de ve yine Machiavelli'ye ait olan bir diğer kitap olan “Söylevler” de Machiavelli, insanları güvenilmez, çıkarıcı ve kötü niyetli olarak görmüş ve bir yöneticinin gücünü sömürücü ve aldatıcı bir şekilde sürdürmesini savunmuştur. (Fehr ve ark., 1992). Machiavelli'nin ölümünden yaklaşık dört asır sonrasında Machiavelli'nin kitaplarında yazdıklarının üzerinden Christie ve Geis Makyavelizm'i kavramsallaştırmışlardır. Christie ve Geis (1970) “Studies in Machiavellianism” isimli kitaplarında Makyavelist kişileri diğer insanları kendi çıkarları için diğer insanları manipüle eden ve “amaca ulaşmak için her yol mübahtır” anlayışını benimseyen, sinistik ve sömürücü kişiler olarak tanımlarlar. Bununla birlikte Jones ve Paulhus (2011) bu tanıma strateji, planlama ve koalisyon kurma konularının da bulunması gerektiğini savunmaktadır. Sinistik davranışları yüksek olan Makyavelistler diğer insanları zayıf, kolayca manipüle edilebilir görürler. (Jones & Paulhus, 2010) Makyavelizm seviyesi yükseldikçe hedefler toplum tarafından benimsenen aile, toplum ve kendini sevmeden gibi hedeflerden ziyade para,

güç ve rekabet için hırslanmaya yönelir. (Stewart & Stewart, 2006; McHoskey, 1999). Hedeflerine ulaşmadaki bu kararlılıkları nedeniyle Makyavelist kişiler başkalarına yalan söylemeye (Jonason ve ark. 2014; Kashy & DePaulo, 1996), yararlı bilgileri saklamaya (Sakalaki ve ark., 2007) daha eğilimlidirler. Yüksek Makyavelizm manipülatif davranışlarda düşük makyavelistlere göre daha yetenekli veya daha üstün olmaktan ziyade yüksek Makyavelizme sahip bireyler manipülatif davranışları kullanmada düşük Makyavelizme sahip bireylerden daha istekli ve hazır halde olmaları anlamına gelir (Blötner ve ark. 2022).

Makyavelist bireylerin “amaca ulaşmak için her yol mübahtır” anlayışları alan yazınında genel olarak ilişkilerinde düşük empati ve duygusal bağlılıktan yoksun olmaları ilişkilendirilmiştir. Yapılan araştırmalarda makyavelizm’in duygusal zeka, (Austin ve ark., 2007; Barlow ve ark., 2010; Pilch, 2008; O’Connor & Athota 2013) empati (Blötner ve ark. 2022; Ali ve ark. 2009) ile negatif yönlü ilişki içerisinde iken duygusal manipülasyon (Austin ve ark., 2007), rasyonel düşünme (Deák ve ark. 2017), aleksitimi, dışa vuruk düşünme, duyguları tanımlamada zorluk ve utanç eğilimi ile pozitif yönlü ilişkilidir (Wastell & Booth, 2003).

2.5.3. Psikopati

Psikopati, duygusuzluk, yüzeysel çekicilik, manipülatiflik, dürtüsel eylemler, benmerkezcilik, empati eksikliği, ve antisosyal davranışlar gibi duygusal, kişilerarası ve davranışsal özelliklerin bir araya gelmesiyle karakterize edilen karmaşık bir kişilik bozukluğudur (DeMatteo ve ark., 2020; Kramer ve ark., 2021; Lishner ve ark., 2011).Psikopati ile ilgili ilk çalışmalar Phillipe Pinel ile başlamıştır (Kiehl & Hoffman, 2011). Pinel 1806’da maniaque sans délire - hezeyansız delilik – şeklinde bir durum tanımlamıştır. Pinel’in tanımladığı bu duruma sahip bireyler rasyonel ve gerçeklikle temas halinde görünmekle birlikte son derece dürtüsel, agresif ve ahlaki bir vicdana sahip görünmüyorlardı (Jones, 2017; Kiehl & Hoffman, 2011). 20. yüzyılın ortalarında Hervey M. Cleckley bu duruma sahip insanları “psikopat” olarak tanımlamıştır. Hervey M. Cleckley'in "The Mask of Sanity" isimli çalışması psikopati araştırmalarını etkilemiştir. (Crego & Widiger, 2016). Cleckley çalışması ile, psikopatı belirli özelliklerin bir listesi aracılığıyla tanımlamıştır. (Brandt ve ark., 1997). Bu listeye baktığımızda;

1. Yüzeysel çekicilik ve iyi zekâ
2. Sanruların ve diğer irrasyonel düşünce belirtilerinin olmaması
3. "Sinirlilik" veya psikonörotik belirtilerin olmaması
4. Güvenilmezlik
5. Dürüst olmama ve samimiyetsizlik
6. Pişmanlık veya utanç eksikliği
7. Yetersiz motive edilmiş antisosyal davranış
8. Zayıf muhakeme ve deneyimle öğrenememe
9. Patolojik benmerkezcilik ve sevgi yetersizliği
10. Majör duygusal reaksiyonlarda genel yoksulluk
11. Özgül içgörü kaybı
12. Genel kişilerarası ilişkilerde tepkisizlik
13. Sarhoşluktan bağımsız fantastik ve davetkar olmayan davranışlar
14. Nadiren intihar eğilimi
15. Önemsiz ve zayıf bir cinsel hayat
16. Hayata dair planlara uymada zorluk

olarak sıralanmıştır (Cleckley, 1988). Cleckley'in psikopati kavramsallaştırması, ahlaksızlıktan daha çok cesurluğa odaklanmıştır (Patrick ve ark., 2009). Ancak Cleckley'in psikopati yapısını ölçmek için sistematik bir yol önermediğini belirtmek önemlidir (Malterer ve ark., 2009). Buna rağmen, çalışmaları psikopatinin bilimsel çalışmalarında yaygın olarak alıntılanmış ve kullanılmış, yapının anlaşılmasına rehberlik etmiş ve psikopatinin üzerine olan çalışmaları şekillendirmiştir (DeShong ve ark., 2016).

Cleckley'den sonra psikopati araştırmaları Hare tarafından genişletilmiştir. Hare Cleckley'in fikirlerini genişleterek psikopatinin standartlaştırılmış ve klinik bir ölçümü olarak Psikopati Kontrol Listesi'ni ve yenilenmiş versiyonunu geliştirmiştir (Vien & Beech, 2006).

Psikopati Cleckley (1941) çalışmalarından itibaren birincil ve ikincil psikopati olmak üzere iki faktörlü bir şekilde kavramsallaştırılmıştır (Falkenbach ve ark., 2014; Johnson ve ark., 2015) ve psikopatinin Karpman tarafından (1941) birincil ve ikincil psikopati olarak kavramsallaştırılan iki faktörlü modeli yaygın olarak kabul görmüştür. Bu kavramsallaştırmada birincil psikopati daha çok kişilerarası özellikleri, ikincil psikopati ise daha çok antisosyal davranışları kapsamaktadır (Kramer ve ark.,

2021). Ek olarak Birincil psikopati duygusuzluk, manipülasyon ve duygusal kopukluk gibi duygusal ve kişilerarası özelliklerle ilişkilidir. Buna karşılık, ikincil psikopati dürtüsellik, tepkisel saldırganlık ve duygusal düzensizlik gibi psikopatinin davranışsal yönleriyle bağlantılıdır (Kimonis ve ark., 2012; Sprague ve ark., 2012; Lee & Salekin, 2010).

Araştırmalar ayrıca birincil ve ikincil psikopatinin farklı psikolojik yapılar ve davranışlarla olan farklı ilişkilerini de incelemiştir. Örneğin, birincil psikopati zayıf bir Davranışsal İnhibisyon Sistemi (DİS) ve normal bir Davranışsal Aktivasyon Sistemi (DAS) ile ilişkilendirilirken, ikincil psikopati güçlü bir DAS ve normal bir DIS ile ilişkilendirilmiştir (Koenigs ve ark., 2010). Buna ek olarak, birincil psikopatinin daha genetik temelli olduğu şekilde teorize edilirken, ikincil psikopati olumsuz sosyoekonomik koşullara bir yanıt olduğu düşünülmektedir. (Woehrle ve ark., 2022).

Birincil ve ikincil psikopati arasındaki ayırım, risk alma, kumar sorunları, madde kullanımı ve suçluluk gibi çeşitli davranışlarla ilişkili olarak da incelenmiştir. Araştırmalar, ikincil psikopatinin birincil psikopatiye kıyasla kumar sorunları ve riskli karar verme gibi çeşitli risk alma davranışlarıyla daha güçlü bir şekilde ilişkili olduğunu göstermiştir (Lyons, 2015; Kramer ve ark., 2021; Dean ve ark., 2013). Ayrıca, birincil psikopati korku ve kaygı eksikliği ile karakterize edilirken, ikincil psikopati yüksek derecede olumsuz duygulanım, depresyon ve kaygı ile ilişkilendirilmiştir (Vassileva ve ark., 2005; Chabrol ve ark., 2010; Hicks & Patrick, 2006).

Birincil ve ikincil psikopatinin farklı duygusal özelliklerle ilişkilidir. Birincil psikopati, anksiyete ve empati gibi duyguları deneyimleme yeteneğinin azalması ilişkiliyken, ikincil psikopati duygusal işlev bozukluğu ve duygu düzenleme güçlükleri ile ilişkilidir (Deeley ve ark., 2006; Gray ve ark., 2019). Araştırmalar ayrıca, alt tipine bakılmaksızın psikopatisi olan bireylerin çeşitli duygusal zekâ yeteneklerinde bozulma olduğunu göstermiştir; bu da duygusal zekanın psikopatideki eksiklikleri anlamak için önemli bir alan olduğunu göstermektedir (Copestake ve ark., 2013; Ermer ve ark., 2012). Çalışmalar ayrıca psikopatinin başkalarının duygusal sıkıntılarına verilen tepkiler üzerinde de olumsuz bir etkisi olduğunu ve bu durumda duygusal işlemede bir eksiklikle ilişkili olduğunu göstermiştir (Mitchell ve ark., 2006; Cardinale ve Marsh, 2015). Ek olarak, depersonalizasyonda görülen duygusal işlev bozukluklarının

birincil ve ikincil psikopatiyle ilişkili olduğu bulunmuştur. Bu işlev bozukluklarından dissosiyasyon birincil psikopatide yaygınken bastırma, ikincil psikopatide daha sık görülmektedir. (Kanayama ve ark., 2008).

Psikopati ve antisosyal kişilik bozukluğu terimleri uzun zamandır birbirlerinin yerine kullanılmakta ve psikoloji alanında kafa karışıklığına ve tartışmalara yol açmaktadır (Ogloff, 2006; Conti, 2016). Bu terimler sıklıkla birbirlerinin yerine kullanılsa da, psikopati, antisosyal kişilik bozukluğunun tanı yapılarının birbirlerinden farklı olduğu vurgulanmaktadır (Salekin ve ark., 1998). Antisosyal kişilik bozukluğu her ne kadar Cleckley tarafından tarihsel olarak tanımlanan psikopatinin tanısai yapısını yakalamayı amaçlasa da antisosyal kişilik bozukluğunun DSM tanı kriterlerinin daha kolay gözlemlenebildiği için antisosyal davranışlar üzerine inşa edildiği ve psikopatinin en önemli özelliği olarak kabul edilen kişilerarası ve duygusal özellikleri yeterince kapsamadığı için eleştirilmiştir (Lilienfeld, 1994; Hare, 1983). Yapılan araştırmalarda da antisosyal kişilik bozukluğu semptomlarının revize edilmiş Psikopati Kontrol Listesinin davranışsal alt boyutu ile güçlü, kişilik özellikleri alt boyutu ile zayıf korelasyon göstermektedir (Hare, 2006). Benzeri bir şekilde Psikopati Kontrol Listesi kriterlerine göre psikopat olarak teşhis edilen suçluların çoğu (yaklaşık %90'ı) antisosyal kişilik bozukluğu kriterlerini karşılarken, antisosyal kişilik bozukluğu kriterlerini karşılayan suçluların az bir kısmı (yaklaşık %30) Psikopati Kontrol Listesi kriterlerine göre psikopati kriterlerini karşılamaktadır (Hare, 2006; Hare & McPherson, 1984). Bu da psikopati ve antisosyal kişilik bozukluğunun birbirinden farklı ancak ilişkili bozukluklar olduğunu göstermektedir (Conti, 2016).

2.5.1.1. Sub Klinik Psikopati

Subklinik psikopati, klinik psikopati kriterlerini tam olarak karşılamayan bireylerde psikopatik özelliklerin varlığını ifade eder. Subklinik psikopatlar, klinik psikopatlar ile niteliksel olarak (yani, davranış, duygulanım, kişilerarası ilişkiler ve bilişler açısından) farklı değildir, ancak niceliksel olarak (yani, seviye, yoğunluk veya sıklık açısından) farklılık gösterirler (Gustafson & Ritzer, 1995). Araştırmalar subklinik psikopatinin 3 temel boyutunu ise kibirli ve aldatıcı kişilerarası tarz, eksik duygusal deneyim ve dürtüsel ve sorumsuz davranış tarzı olarak belirtmiştir (Lebreton ve ark., 2006).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Tezin bu bölümünde tezin araştırma yöntemi ele alınmaktadır. Araştırmanın modeli, araştırma evreni, araştırma örnekleme, veri toplama araçları, araştırmada kullanılan ölçek ve veri çözümleme teknikleriyle ilgili ayrıntılı bilgiler bu bölümde yer alacaktır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, Aleksitiminin dikkat değerlendirme modeli bağlamında karanlık üçlü kişilik özellikleri ile ilişkisinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma soruları ve hipotezler, sayısal verilerle ifade edilen değişkenler arasındaki ilişkileri incelemektedir. Bu nedenle, sayısal verileri analiz etmek ve ilişkileri belirlemek için korelasyon teknikleri kullanılacaktır. Nicel (kantitatif) araştırma da belirli bir olay veya konuyu anlamak ve sonuçlar çıkarmak için sayısal veriler sistematik olarak toplanır ve analiz edilir. Mevcut araştırma nicel metodoloji tercih edilmiştir. Araştırma modeli olarak tarama araştırma yöntemi kullanılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye’de yaşayan 18-65 yaş arasındaki kadın ve erkekler oluşturmaktadır. Araştırmada rastlantısal örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Rastlantısal örnekleme yönteminde evrendeki her bir ögenin örnekleme bulunma şansının eşit olmasına izin verilen örnekleme çeşididir (Etikan & Bala, 2017). Araştırma da rastlantısal örnekleme türlerinden tabakalı rastlantısal örnekleme çeşidi kullanılmıştır. Tabakalı rastlantısal örnekleme bir evrendeki popülasyonun her bir tabaka içinde araştırma için önemli olan belirli özellikler açısından birbirine benzer olduğu farklı gruplara veya tabakalara ayrıldığı örnekleme yöntemidir (Parsons, 2017). Araştırmada ulaşılmaması gereken kişi sayısı 300 olarak hedeflenmiştir ve yürütülen araştırmada toplam 331 katılımcıya ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan kişilerin demografik özelliklerine ilişkin bilgiler, bulgular kısmında detaylandırılmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Verilerin toplanmasında Preece ve arkadaşları (2018) tarafından geliştirilen ve Bilge ve Bilge (2020) tarafından Türkçeye çevrilen Perth Aleksitimi Ölçeği ile Jones ve Paulhus (2013) tarafından geliştirilen ve Ağralı-Ermiş ve arkadaşları (2018) tarafından

Türkçeye çevrilen Kısa Karanlık Üçlü Ölçeği (SD3) gerekli izinler alınarak kullanılmıştır. Araştırmanın gerçekleştirilmesi için öncelikle tüm katılımcılara aynı anda ve aynı sırada bilgilendirilmiş onam formu ile araştırmaya gönüllü olarak katıldıklarının onayı alınmış ardından araştırmanın örneklem grubuna giren bütün katılımcılara öncelikle demografik bilgi formu verilerek demografik bilgilerin toplanılması sağlanmıştır. Demografik bilgileri toplanan katılımcılara aynı anda ve aynı sırada olmak suretiyle yukarıda adı geçen ölçekler bilgisayar ortamı ve basılı olarak ulaştırılmıştır. Araştırmaya katılan kişilere, bilgilendirilmiş onam ve demografik bilgi formu ile, tüm ölçekler aynı sırayla, bilgisayar ortamında ve basılı olarak sunulmuştur. Araştırmanın veri toplama aşamasında bütün ölçek ve formlar bireysel olarak doldurulmuş ve iletilmiştir.

3.3.1. Bilgilendirilmiş Onam ve Demografik Bilgi Formu

Araştırmaya katılan katılımcıların yaş, cinsiyet, eğitim düzeyleri, ilişki durumları, ebeveynlerinde psikiyatrik tanı ve kendilerinde psikiyatrik tanı geçmişi gibi verilerini toplamak amacıyla “Bilgilendirilmiş Onam ve Demografik Bilgi Formu” verilecektir.

3.3.2. Perth Aleksitimi Ölçeği

Orijinal adı “*Perth Alexithymia Questionnaire*” olan ölçek, Preece ve arkadaşları tarafından 2018 yılında geliştirilmiştir. 24 maddeden oluşan ölçek 7'li Likert tipi puanlama (1=Kesinlikle katılmıyorum, 7=Kesinlikle katılıyorum) ile puanlanmaktadır. Ölçeğin 5 alt boyutu bulunmaktadır. Ölçek alt boyutları;

- Negatif Duyguları Tanımlama Zorluğu; 2, 8, 14, 20 numaralı maddelerden,
- Pozitif Duyguları Tanımlama Zorluğu; 5, 11, 17, 23,
- Negatif Duyguları İfade Zorluğu; 1, 7, 13, 19,
- Pozitif Duyguları İfade Zorluğu; 4, 10, 16, 22,
- Genel Dışa Vuruk Düşünme; 3, 6, 9, 12, 15, 18, 21, 24 numaralı maddelerden oluşmaktadır.

Ölçek oluşturulurken modeli için DVD, DİZ ve DVD boyutlarının her biri için 22 soru hazırlanmış ve hangi soruların alt boyutları daha iyi yansıttığına dair bir ön çalışma gerçekleştirilmiştir. 66 madde üzerinden yapılan açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi sonucunda 24 maddelik Perth Aleksitimi Ölçeği oluşmuştur. Ölçeğin iç tutarlık güvenilirliğinin incelenmesi amacıyla Cronbach alpha katsayısı incelenmiştir. Ölçeğin Cronbach alpha güvenilirlik katsayısı $\alpha=.96$ bulunmuştur. Bu değer yüksek güvenilirliği

gösteren kabul edilebilir aralıkların üzerindedir. Alt ölçeklerin Cronbach alfa değerlerine bakıldığında ise “negatif duyguları tanımlama zorluğu” alt boyutu için $\alpha=.89$ iken “pozitif duyguları tanımlama zorluğu” için $\alpha=.89$, “negatif duyguları ifade zorluğu” için $\alpha=.91$, “pozitif duyguları ifade zorluğu” için $\alpha=.90$ ve son olarak “genel dışı vuruk düşünme” altı boyutu içinde $\alpha=.90$ olarak bulunmuştur. Literatürde Cronbach-Alpha kat sayısı ≥ 0.70 kabul edilebilir düzeyde, ≥ 0.80 ise iyi ve ≥ 0.90 mükemmel olarak değerlendirilmektedir (Groth-Marnat, 2009). Ölçeğin Türkçe uyarlaması ise Bilge ve Bilge (2020) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin puanlamasında ortalama puanlar, “Kesinlikle Katılmıyorum” seçeneğine 1 puan, “Katılmıyorum” seçeneğine 2 puan, “Emin Değilim/Kararsızım” seçeneğine 3 puan, “Katılıyorum” seçeneğine 4 puan, “Kesinlikle Katılıyorum” seçeneği 5 puan verilerek suretiyle hesaplanmıştır.

3.3.3. Kısa Karanlık Üçlü Ölçeği

Orijinali Jones ve Paulhus tarafından 2014 yılında geliştirilen ölçeğin Türkçeye çevrilmesi ve Türk örnekleminde geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları Ağralı-Ermiş, Şahin ve Demirus tarafından 2018 yılında gerçekleştirilmiştir. Ölçek 27 maddeden oluşan 5’li Likert tip bir ölçektir. Ölçek 3 alt-klinik boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutlar Makyavelizm, narsisizm ve psikopatidir. Her sub-klinik boyut 9 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte Makyavelizm boyutu “Sırlarınızı başkalarıyla paylaşmak akıllıca değildir.”, Narsisizm boyutu “İnsanların bana saygı duyması gerektiğini düşünüyorum.” ve Psikopati boyutu “İntikam hızlı ve kötü bir şekilde alınmalıdır.” gibi sorularla ölçülmektedir. Ölçeğin Türkçe formunun Cronbach alfa değerleri Makyavelizm için 0.935, narsisizm için 0.933 ve psikopati için 0.910 olarak bulunmuştur.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırma için gereken veriler, 3 aylık süre zarfı boyunca, gönüllü katılımcılara araştırmacılar tarafından sosyal medya aracılığıyla ve yüz yüze uygulanan Demografik Bilgi Formu, Perth Aleksitimi Ölçeği ve Kısa Karanlık Üçlü Ölçeğinden elde edilmiştir. Elde edilen verilerin istatistiksel analizleri yapılmış olup ve analizler için SPSS (Statistic Packets For Social Sciences) paket programı kullanılmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırma, toplam 331 katılımcıdan elde edilen verilerle yürütülmüştür. Sosyo-demografik özelliklerini gruplayabilmek amacıyla frekans analizi yapılmıştır. Kolmogorov-Smirnov testiyle verilerin normal dağıldığı gözlenmiştir. Normal dağılıma sahip değişkenlerle yapılan istatistiksel analizlerde parametrik testler kullanılmıştır. Araştırmamızdaki değişkenlerin ortalamalarının eğitimi düzeyi ve medeni durum için anlamlı derecede farklılık gösterip göstermediğini tespit edebilmek için tek yönlü ANOVA analizi uygulanmıştır. Değişkenlerin ortalamalarının cinsiyet, ebeveyn ve kişide psikiyatrik tanı açısından farklılaşıp farklılaşmadığını ölçmek adına bağımsız örneklem t testi gerçekleştirilmiştir. Son olarak ilişkisel hipotezleri sınamak, aleksitimi ve alt boyutları ile karanlık üçlü ve alt boyutları arasındaki doğrusal ilişkiyi görebilmek amacıyla Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı analizi yapılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI

Bu bölümde saha araştırmasının sonucunda elde edilen bulguların analizine yer verilecektir. Öncelikle araştırmada yer alan katılımcıların demografik bilgilerine ilişkin veriler analiz edilecek, ardından da araştırmanın temel sorusu olan konularla ilgili veriler üzerinde durulacaktır.

4.1. Demografik Bilgiler ve İlgili Analizler

Araştırmaya katılan katılımcıların demografik bilgilerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları aşağıda bulunan Tablo 4.1’de verilmiştir.

Tablo 4.1: Araştırmaya Katılan Katılımcıların Demografik Bilgileri Frekans ve Yüzde Değerleri

N=331	Gruplar	<i>f</i>	%
Eğitim Durumu	Lise	25	7.4
	Üniversite	275	83.1
	Lisansüstü	31	9.4
Cinsiyet	Erkek	88	26,6
	Kadın	243	73.4
İlişki Durumu	Bekar /İlişkisi var	95	28.7
	Bekar / İlişkisi yok	201	60.7
	Evli	35	10.6
Psikolojik Tanı	Evet	73	22.1
	Hayır	258	77.9
Ebeveynde Psikolojik Tanı	Evet	47	14.2
	Hayır	284	85.8

Tablo 4.1.’de görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan 331 katılımcının 88’i (%26.6) erkek, 243’ü (%73.4) kadındır. Araştırmaya katılan katılımcıların yaş

ortalaması 27 iken en küçük katılımcı 18 en büyük katılımcı ise 54 yaşındadır. Araştırmaya katılan katılımcıların 73'ü (%22.1) daha önceden bir psikolojik tanı aldığını ve 47'si (%14.2) ise ebeveynlerinden herhangi birinin daha önceden bir psikiyatrik tanı aldığını belirtmiştir.

4.1.1. Cinsiyete göre Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri ve Aleksitimi

Kadın ve erkeklerin karanlık üçlü kişilik özellikleri, alt boyutları ve aleksitimi toplam puanları t-testi ile karşılaştırılmıştır (bkz. Tablo 4.2). Analiz sonucunda erkeklerin karanlık üçlü kişilik özellikleri (Ort. = 78.22, S = 13.30), kadınların karanlık üçlü kişilik özellikleri toplam puanlarından (Ort. = 70.27, S = 12.00), istatistiksel açıdan anlamlı olarak yüksek olduğu görülmektedir ($t = -5.16, p < .05$). Ayrıca erkeklerin Makyavelizm alt ölçeği (Ort. = 30.60, S = 7.03), kadınların Makyavelizm alt ölçeği toplam puanlarından (Ort. = 27.17, S = 5.51) istatistiksel açıdan anlamlı olarak yüksek olduğu görülmektedir ($t = -4.13, p < .05$) ve ek olarak, erkeklerin psikopati alt ölçeği (Ort. = 21.40, S = 6.18), kadınların psikopati alt ölçeği toplam puanlarından (Ort. = 17.60, S = 5.33) istatistiksel açıdan anlamlı olarak yüksek olduğu görülmektedir ($t = -5.12, p < .05$). Aleksitimi ve narsisizm için cinsiyetler arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Tablo 4.2: Cinsiyete göre Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri ve Aleksitimi

Puan	Cinsiyet	N	\bar{x}	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Aleksitimi	Erkek	88	74.98	32.23	3.436	-1.291	329	.198
	Kadın	243	69.88	31.62	2.028			
Karanlık Üçlü	Erkek	88	78.22	13.30	1.418	-5.168	329	.001
	Kadın	243	70.27	12.00	.769			
Makyavelizm	Erkek	88	30.60	5.51	.750	-4.134	329	.002
	Kadın	243	27.17	7.03	.353			
Narsisizm	Erkek	88	25.50	5.63	.607	-1.009	329	.314
	Kadın	243	26.21	5.69	.361			
Psikopati	Erkek	88	21.40	6.18	.659	-5.125	329	.001
	Kadın	243	17.60	5.33	.342			

4.1.2. Eğitim Düzeyine göre Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri ve Aleksitimi

Karanlık üçlü kişilik özellikleri ve alt boyutlarının, aleksitimi ve alt boyutlarının toplam puanlarının, eğitim düzeyine göre gruplar arasında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Katılımcılar 3 grup şeklinde sınıflandırılmıştır: lise (n = 25) ve üniversite (n = 275) ve

lisansüstü (n = 31). Aleksitimi toplam puanlarının eğitim düzeyine göre ortalama ve standart sapmaları lise (Ort. = 81.04, S = 33.32), üniversite (Ort. = 72.31, S = 31.63), lisansüstü (Ort. = 54.77, S = 27.60) şeklindedir. Yapılan analiz sonucuna göre grupların aleksitimi toplam puanlarının ortalamaları istatistiksel açıdan anlamlı olarak farklılık göstermektedir, ($F_{(2,327)} = 5.58$), $p < .05$. Gruplar arası farkın kaynağının bulunması amacıyla Tukey post hoc analizi gerçekleştirilmiştir. Buna göre aleksitimi açısından lise mezunlarının aleksitimi puanları üniversite ve lisansüstünden yüksek iken, üniversite mezunlarının aleksitimi puanları ise lisansüstünden yüksektir. ($p = .004$).

Aleksitimi alt boyutlarına baktığımızda ise duyguları tanımlamada zorluk için eğitim düzeyine göre ortalama ve standart sapmaları lise (Ort. = 26.41, S = 12.40), üniversite (Ort. = 23.44, S = 11.35), lisansüstü (Ort. = 17.64, S = 9.97) şeklindedir. Yapılan analiz sonucuna göre grupların duyguları tanımlamada zorluk toplam puanlarının ortalamaları istatistiksel açıdan anlamlı olarak farklılık göstermektedir, ($F_{(2,327)} = 4.76$), $p < .05$. Gruplar arası farkın kaynağının bulunması amacıyla Tukey post hoc analizi gerçekleştirilmiştir. Buna göre duyguları tanımlamada zorluk açısından lise mezunlarının aleksitimi puanları üniversite ve lisansüstünden yüksek iken, üniversite mezunlarının aleksitimi puanları ise lisansüstünden yüksektir. ($p = .009$).

Aleksitimi alt boyutlarına baktığımızda ise duyguları ifade zorluk için eğitim düzeyine göre ortalama ve standart sapmaları lise (Ort. = 28.95, S = 13.07), üniversite (Ort. = 25.84, S = 11.88), lisansüstü (Ort. = 19.32, S = 10.61) şeklindedir. Yapılan analiz sonucuna göre grupların duyguları tanımlamada zorluk toplam puanlarının ortalamaları istatistiksel açıdan anlamlı olarak farklılık göstermektedir, ($F_{(2,327)} = 5.33$), $p < .05$. Gruplar arası farkın kaynağının bulunması amacıyla Tukey post hoc analizi gerçekleştirilmiştir. Buna göre duyguları tanımlamada zorluk açısından lise mezunlarının aleksitimi puanları üniversite ve lisansüstünden yüksek iken, üniversite mezunlarının aleksitimi puanları ise lisansüstünden yüksektir. ($p = .005$).

Dışa vuruk düşünme için eğitim düzeyine göre ortalama ve standart sapmaları lise (Ort. = 25.66, S = 10.82), üniversite (Ort. = 23.02, S = 11.78), lisansüstü (Ort. = 17.80, S = 8.41) şeklindedir. Yapılan analiz sonucuna göre grupların duyguları tanımlamada zorluk toplam puanlarının ortalamaları istatistiksel açıdan anlamlı olarak farklılık göstermektedir, ($F_{(2,327)} = 3.74$), $p < .05$. Gruplar arası farkın kaynağının bulunması amacıyla Tukey post hoc analizi gerçekleştirilmiştir. Buna göre duyguları

tanımlamada zorluk açısından lise mezunlarının aleksitimi puanları üniversite ve lisansüstünden yüksek iken, üniversite mezunlarının aleksitimi puanları ise lisansüstünden yüksektir. ($p = .02$).

Makyavelizm toplam puanlarının eğitim düzeyine göre ortalama ve standart sapmaları lise (Ort. = 32.87, S = 8.09), üniversite (Ort. = 27.89, S = 5.86), lisansüstü (Ort. = 26.03, S = 5.14) şeklindedir. Yapılan analiz sonucuna göre grupların Makyavelizm toplam puanlarının ortalamaları istatistiksel açıdan anlamlı olarak farklılık göstermektedir, ($F_{(2,327)} = 9.63$), $p < .05$. Gruplar arası farkın kaynağının bulunması amacıyla Tukey post hoc analizi gerçekleştirilmiştir. Buna göre Makyavelizm açısından lise mezunlarının Makyavelizm puanları üniversite ve lisansüstünden yüksek iken, üniversite mezunlarının Makyavelizm puanları ise lisansüstünden yüksektir. ($p = .001$).

Karanlık üçlü kişilik özellikleri toplam puanları, psikopati ve narsisizm alt boyutları toplam puanlarının eğitim düzeyine göre farklılaşmadığı bulunmuştur. Sonuçlar Tablo 4.3'de gösterilmiştir

Tablo 4.3: Aleksitimi ve Karanlık Üçlü Alt Ölçek Puanlarının Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Anova	Lise (N=25)		Üniversite (N=275)		Lisansüstü (N=31)		F	P	Fark
	Ort.	Ss.	Ort.	Ss.	Ort.	Ss.			
Aleksitimi	81.04	33.32	72.31	31.63	54.77	27.60	5.587	.004	1>2 1>3, 2>3
DTZ	26.41	12.40	23.44	11.35	17.64	9.97	4.760	.009	1>2 1>3, 2>3
DİZ	28.95	13.07	25.84	11.88	19.32	10.61	5.337	.005	1>2 1>3, 2>3
DVD	25.66	10.82	23.02	11.78	17.80	8.41	3.745	.025	1>2 1>3, 2>3
Karanlık Üçlü	76.70	16.04	72.40	12.71	69.35	10.40	2.240	.108	
Makyavelizm	32.87	8.09	27.89	5.86	26.03	5.14	9.632	.001	1>2 1>3, 2>3
Psikopati	20.33	6.84	18.66	5.81	18.62	5.81	2.318	.100	
Narsisizm	23.50	5.40	25.84	5.75	26.35	4.46	2.127	.121	

4.1.3. Medeni Duruma göre Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri ve Aleksitimi

Karanlık üçlü kişilik özellikleri ve alt boyutlarının, aleksitimi ve alt boyutlarının toplam puanlarının, medeni duruma göre gruplar arasında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Katılımcılar 3 grup şeklinde sınıflandırılmıştır: bekar/ilişkisi yok (n = 201) ve bekar ilişkisi var (n = 95) ve evli (n = 35). Aleksitimi toplam puanlarının medeni duruma göre ortalama ve standart sapmaları bekar/ilişkisi yok (Ort. = 68.71, S = 29.94), bekar ilişkisi var (Ort. = 78.16, S = 32.77), evli (Ort. = 71.24, S = 31.81) şeklindedir. Yapılan analiz sonucuna göre grupların aleksitimi toplam puanlarının ortalamaları istatistiksel açıdan anlamlı olarak farklılık göstermektedir, ($F_{(2,328)} = 3.24$), $p < .05$. Gruplar arası farkın kaynağının bulunması amacıyla Tukey post hoc analizi gerçekleştirilmiştir. Buna göre aleksitimi açısından bekar ve ilişkisi olmayanların puanları bekar ve ilişkisi olanlara göre daha düşüktür ($p = .04$). Duyguları tanımlamada zorluk alt boyutunun toplam puanlarının medeni duruma göre ortalama ve standart sapmaları bekar/ilişkisi yok (Ort. = 22.02, S = 10.76), bekar ilişkisi var (Ort. = 26.06, S = 11.68), evli (Ort. = 21.20, S = 13.19) şeklindedir. Yapılan analiz sonucuna göre grupların aleksitimi toplam puanlarının ortalamaları istatistiksel açıdan anlamlı olarak farklılık göstermektedir, ($F_{(2,328)} = 4.66$), $p < .05$. Gruplar arası farkın kaynağının bulunması amacıyla Tukey post hoc analizi gerçekleştirilmiştir. Buna göre duyguları tanımlamada zorluk açısından bekar ve ilişkisi olmayanların puanları bekar ve ilişkisi olanlara göre daha düşüktür ($p = .01$).

Medeni durum değişkeni aleksitiminin alt boyutlarından DVD ve DİZ ile, karanlık üçlü ve karanlık üçlünün alt boyutlarının toplam puanları açısından farklılaşmamaktadır. Analize ait sonuçlar Tablo 4.4'de verilmiştir.

Tablo 4.4: Aleksitimi ve Karanlık Üçlü Alt Ölçek Puanlarının Medeni Durum Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Anova	Bekar/İlişkisi Yok (N=201)		Bekar/İlişkisi Var (N=95)		Evli (N=35)			F	P	Fark
	Ort.	Ss.	Ort.	Ss.	Ort.	Ss.	Ss.			
Aleksitimi	68.71	29.94	78.16	32.77	66.94	37.26	3.248	.040	1<2	
DTZ	22.02	10.76	26.06	11.68	21.20	13.19	4.665	.010	1<2	
DİZ	24.69	11.41	27.57	12.06	23.82	14.59	2.226	.110		
DVD	22.00	11.15	24.05	11.88	21.91	12.41	1.650	.194		
Karanlık Üçlü	72.50	12.94	73.18	12.14	69.60	13.97	1.019	.362		
Makyavelizm	28.12	6.18	28.57	5.26	26.48	7.78	1.506	.223		
Psikopati	18.52	5.50	19.12	6.39	17.71	5.91	.809	.446		
Narsisizm	25.84	5.97	25.48	5.35	25.69	5.65	.184	.832		

4.1.4. Yaşın, Aleksitimi, Aleksitimin Alt Boyutları, Karanlık Üçlü ve Karanlık Üçlü Alt Boyutları ile İlişkisi

Yaşın, aleksitimi, aleksitimin alt boyutları, karanlık üçlü ve karanlık üçlü alt boyutları ile ilişkisinin tespit edilebilmesi amacıyla parametrik testlerden pearson korelasyon analizi gerçekleştirilmiştir. Yapılan analiz sonucunda yaş ile aleksitimi toplam puanları ($r = -.12$ $p < .05$), duyguları ifadede zorluk toplam puanları ($r = -.14$ $p < .01$), duyguları tanımlamada zorluk toplam puanları ($r = -.15$ $p < .01$), negatif duyguları ifadede zorluk ($r = -.16$ $p < .01$), negatif duyguları tanımlamada zorluk ($r = -.14$ $p < .01$), negatif duyguları değerlemede zorluk ($r = -.16$ $p < .01$), değerlemede zorluk ($r = -.15$ $p < .01$), pozitif duyguları tanımlamada zorluk ($r = -.13$ $p < .05$), pozitif duyguları değerlemede zorluk ($r = -.12$ $p < .05$) ile negatif yönlü ilişki bulunmuştur.

Aleksitimi alt boyutlarından pozitif duyguları ifadede zorluk ($r = -.10$ $p > .05$) ve dışa vuruk düşünme ($r = -.04$ $p > .05$) ile istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Karanlık üçlü ve alt boyutları ile ilişkisinde baktığımızda da karanlık üçlü toplam puanları ($r = -.02$ $p > .05$), Makyavelizm toplam puanları ($r = -.05$ $p > .05$), narsisizm

toplam puanları ($r = .05$ $p > .05$) ve psikopati toplam puanları ($r = -.06$ $p > .05$) istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

4.2. Değişkenler Arası İlişkiselliklerin Değerlendirilmesi

Bu bölümde araştırmanın değişkenleri arasındaki ilişkisellikler değerlendirilecektir.

4.2.1. Aleksitiminin Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri ile İlişkisi

Aleksitimin karanlık üçlü kişilik özellikleri ile ilişkisinin tespit edilebilmesi amacıyla parametrik testlerden pearson korelasyon analizi gerçekleştirilmiştir. Yapılan analiz sonucunda aleksitimi ve karanlık üçlü kişilik özellikleri arasında ($r = .24$ $p < .01$), aleksitimi ve Makyavelizm arasında ($r = .42$ $p < .01$) ve aleksitimi ile psikopati ($r = .29$ $p < .01$) toplam puanları arasında istatistiksel açıdan pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur, yalnızca aleksitimi ve narsisizm arasında ($r = -.20$ $p < .01$) negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

4.2.2. Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri ve Aleksitiminin Alt Boyutları ile İlişkisi

Karanlık üçlü kişilik özellikleri ve aleksitiminin alt boyutlarının arasındaki ilişkiyi incelemek adına parametrik testlerden pearson korelasyon analizi gerçekleştirilmiştir. Yapılan analiz sonucunda karanlık üçlü kişilik özellikleri toplam puanları ile duyguları ifadede zorluk arasında ($r = .20$ $p < .01$), duyguları tanımlamada zorluk ile arasında ($r = .23$ $p < .01$), dışa vuruk düşünme ($r = .24$ $p < .01$) istatistiksel açıdan pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

4.2.3. Aleksitimin Dikkat Değerlendirme Modeli Bağlamında Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri ile İlişkisi

Aleksitimin dikkat değerlendirme modeli bağlamında karanlık üçlü kişilik özellikleri ile ilişkisinin tespit edilebilmesi amacıyla parametrik testlerden pearson korelasyon analizi gerçekleştirilmiştir. Yapılan analiz sonucunda karanlık üçlü kişilik özellikleri toplam puanları ile negatif duyguları ifadede zorluk ($r = .16$ $p < .01$), negatif duyguları tanımlamada zorluk ile ($r = .18$ $p < .01$), pozitif duyguları ifadede zorluk ile ($r = .22$ $p < .01$), pozitif duyguları tanımlamada zorluk ile ($r = .24$ $p < .01$), negatif duyguları değerlemede zorluk ile ($r = .18$ $p < .01$), pozitif duyguları değerlemede zorluk ($r = .24$ $p < .01$) ve genel değerlemede zorluk ile ($r = .22$ $p < .01$) istatistiksel açıdan pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

4.2.4. Makyavelizmin Aleksitiminin Alt Boyutları ile İlişkisi

Makyavelizm, aleksitimi ve aleksitimin alt boyutlarının arasındaki ilişkiyi incelemek adına parametrik testlerden pearson korelasyon analizi gerçekleştirilmiştir. Yapılan analiz sonucunda Makyavelizm alt ölçeğinin toplam puanları ile aleksitimi arasında ($r = .42$ $p < .01$), duyguları ifadede zorluk arasında ($r = .38$ $p < .01$), duyguları tanımlamada zorluk ile arasında ($r = .39$ $p < .01$), dışa vuruk düşünme ($r = .37$ $p < .01$) istatistiksel açıdan pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Aleksitimin dikkat değerlendirme modeli bağlamında Makyavelizm alt ölçeği özellikleri ile ilişkisinin tespit edilebilmesi amacıyla parametrik testlerden pearson korelasyon analizi gerçekleştirilmiştir. Yapılan analiz sonucunda Makyavelizm alt ölçeği toplam puanları ile negatif duyguları ifadede zorluk ($r = .34$ $p < .01$), negatif duyguları tanımlamada zorluk ile ($r = .33$ $p < .01$), pozitif duyguları ifadede zorluk ile ($r = .37$ $p < .01$), pozitif duyguları tanımlamada zorluk ile ($r = .39$ $p < .01$), negatif duyguları değerlemede zorluk ile ($r = .36$ $p < .01$), pozitif duyguları değerlemede zorluk ($r = .40$ $p < .01$) ve genel değerlemede zorluk ile ($r = .40$ $p < .01$) istatistiksel açıdan pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

4.2.5. Narsisizmin Aleksitiminin Alt Boyutları ile İlişkisi

Narsisizm, aleksitimi ve aleksitimin alt boyutlarının arasındaki ilişkiyi incelemek adına parametrik testlerden pearson korelasyon analizi gerçekleştirilmiştir. Yapılan analiz sonucunda Narsisizm alt ölçeğinin toplam puanları ile aleksitimi arasında ($r = -.20$ $p < .01$), duyguları ifadede zorluk arasında ($r = -.20$ $p < .01$), duyguları tanımlamada zorluk ile arasında ($r = -.17$ $p < .01$), dışa vuruk düşünme ($r = -.16$ $p < .01$) istatistiksel açıdan negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Aleksitimin dikkat değerlendirme modeli bağlamında narsisizm alt ölçeği özellikleri ile ilişkisinin tespit edilebilmesi amacıyla parametrik testlerden pearson korelasyon analizi gerçekleştirilmiştir. Yapılan analiz sonucunda narsisizm alt ölçeği toplam puanları ile negatif duyguları ifadede zorluk ($r = -.21$ $p < .01$), negatif duyguları tanımlamada zorluk ile ($r = -.15$ $p < .01$), pozitif duyguları ifadede zorluk ile ($r = -.16$ $p < .01$), pozitif duyguları tanımlamada zorluk ile ($r = -.17$ $p < .01$), negatif duyguları değerlemede zorluk ile ($r = -.19$ $p < .01$), pozitif duyguları değerlemede zorluk ($r = -.17$ $p < .01$) ve genel değerlemede zorluk ile ($r = .20$ $p < .01$) istatistiksel açıdan negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

4.2.6. Psikopatinin Aleksitiminin Alt Boyutları ile İlişkisi

Psikopati, aleksitimi ve aleksitimin alt boyutlarının arasındaki ilişkiyi incelemek adına parametrik testlerden pearson korelasyon analizi gerçekleştirilmiştir. Yapılan analiz sonucunda psikopati alt ölçeğinin toplam puanları ile aleksitimi arasında ($r = .29$ $p < .01$), duyguları ifadede zorluk arasında ($r = .25$ $p < .01$), duyguları tanımlamada zorluk ile arasında ($r = .26$ $p < .01$), dışa vuruk düşünme ($r = .29$ $p < .01$) istatistiksel açıdan pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Aleksitimin dikkat değerlendirme modeli bağlamında psikopati alt ölçeği özellikleri ile ilişkisinin tespit edilebilmesi amacıyla parametrik testlerden pearson korelasyon analizi gerçekleştirilmiştir. Yapılan analiz sonucunda psikopati alt ölçeği toplam puanları ile negatif duyguları ifadede zorluk ($r = .20$ $p < .01$), negatif duyguları tanımlamada zorluk ile ($r = .21$ $p < .01$), pozitif duyguları ifadede zorluk ile ($r = .26$ $p < .01$), pozitif duyguları tanımlamada zorluk ile ($r = .27$ $p < .01$), negatif duyguları değerlemede zorluk ile ($r = .22$ $p < .01$), pozitif duyguları değerlemede zorluk ($r = .28$ $p < .01$) ve genel değerlemede zorluk ile ($r = .26$ $p < .01$) istatistiksel açıdan pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Bu sonuçlara ait ilgili veriler Tablo 4.5.'de verilmiştir.

Tablo 4.5: Karanlık Üçlü Ölçeği ile Aleksitimi Ölçeği Ortalama Puanları Arasındaki Korelasyon Katsayıları

N=331			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Aleksitimi Ölçeği	1. Yaş	r	1	-.12*	-.16**	-.14**	-.10	-.13*	-.04	-.14**	-.15**	-.16**	-.12*	-.15**	-.02	-.05	.05	-.06
	2. AÖ Toplam	r	-.12*	1	.85**	.86**	.87**	.84**	.88**	.93**	.92**	.92**	.90**	.97**	.24**	.41**	-.20	.29**
	3. NDİZ	r	-.16**	.76**	1	.66**	.72**	.65**	.77**	.94**	.93**	.73**	.89**	.18**	.33**	-.15	-.21	.76**
	4. NDTZ	r	-.14**	.72**	.66**	1	.80**	.68**	.92**	.78**	.74**	.95**	.89**	.22**	.37**	-.16	-.16	.72**
	5. PDİZ	r	-.10	.87**	.72**	.66**	1	.80**	.68**	.92**	.78**	.74**	.95**	.89**	.22**	.37**	-.16	.26**
	6. PDTZ	r	-.13*	.84**	.62**	.72**	.80**	1	.62**	.76**	.92**	.71**	.95**	.87**	.24**	.39**	-.17	.27**
	7. DVD	r	-.04	.88**	.65**	.65**	.68**	.62**	1	.71**	.69**	.69**	.69**	.73**	.24**	.37**	-.16	.29**

	8. DİZ	r	-.14**	.93**	.94**	.77**	.92**	.76**	.71**	1	.82**	.91**	.88**	.96**	.20**	.38**	-.20**	.25**
	9. DTZ	r	-.15**	.92**	.75**	.94**	.78**	.92**	.69**	.82**	1	.89**	.90**	.95**	.23**	.39**	-.17**	.26**
	10. NDEG	r	-.16**	.92**	.94**	.93**	.74**	.71**	.69**	.91**	.89**	1	.77**	.95**	.18**	.36**	-.19**	.22**
	11. PDEG	r	-.12*	.90**	.71**	.73**	.95**	.95**	.69**	.88**	.90**	.77**	1	.93**	.24**	.40**	-.17**	.28**
	12. DEG	r	-.15**	.97**	.89**	.89**	.89**	.87**	.73**	.96**	.95**	.95**	.93**	1	.22**	.40**	-.20**	.26**
Karanlık Üçlü Ölçeği	13. KÜÖ Toplam	r	-.02	.24**	.16**	.18**	.22**	.24**	.24**	.20**	.23**	.18**	.24**	.22**	1	.76**	.62**	.80**
	14. Makyavelizm	r	-.05	.42**	.34**	.33**	.37**	.39**	.37**	.38**	.39**	.36**	.40**	.40**	.76**	1	.14*	.49**
	15. Narsisizm	r	.05	-.20**	-.21**	-.15**	-.16**	-.17**	-.16**	-.20**	-.17**	-.19**	-.17**	-.20**	.62**	.14*	1	.25**
	16. Psikopati	r	-.06	.29**	.20**	.21**	.26**	.27**	.29**	.25**	.26**	.22**	.28**	.26**	.80**	.49**	.25**	1

r: Pearson Korelasyon * $p < .05$; ** $p < .01$ AÖ: Aleksitimi Ölçeği NDİZ: Negatif Duyguları İfadede Zorluk , NDTZ: Negatif Duyguları Tanımlamada Zorluk PDİZ: Pozitif Duyguları İfadede Zorluk PDTZ: Pozitif Duyguları Tanımlamada Zorluk DVD: Dışa Vuruk Düşünme DTZ: Duyguları Tanımlamada Zorluk DİZ: Duyguları İfadede Zorluk NDEG: Negatif Duyguları Değerlemede Zorluk PDEG: Pozitif Duyguları Değerleme Zorluğu DEG: Genel Değerleme Zorluğu KÜÖ: Karanlık Üçlü Ölçeği

4.3. Değişkenler Arası Yordayıcılığın Değerlendirilmesi

4.3.1 Aleksitimi ve Alt Boyutlarının Karanlık Üçlü Kişilik Özelliklerini Yordayıcılığı

İlişkiselikleri incelenen değişkenlerin birbirlerini yordayıp yordamadığını incelemek adına parametrik testlerden regresyon analizi gerçekleştirilmiştir. Yapılan analiz sonucunda aleksitimi toplam puanları ($F_{(1,329)}= 20,77$; $p<,001$) karanlık üçlü kişilik özellikleri toplam puanlarını istatistiksel açıdan anlamlı bir şekilde yordadığını ve karanlık üçlü kişilik özelliklerine ait varyansın %6'lık kısmını açıkladığı bulunmuştur. Aleksitiminin alt boyutlarının karanlık üçlü kişilik özellikleri toplam puanlarını yordayıp yordamadığını incelemek için yapılan analiz sonucunda bütün alt ölçeklerin karanlık üçlü kişilik özelliklerini değişken oranlarda istatistiksel açıdan anlamlı bir şekilde yordadığı bulunmuştur. Negatif duyguları değerlendirme zorluğu ($F_{(1,329)}= 11,56$; $p<,001$) %3'lık kısmı, pozitif duyguları değerlendirme zorluğu ($F_{(1,329)}= 20,52$; $p<,001$) %6'lık kısmı, genel değerlendirme zorluğu ($F_{(1,329)}= 17,50$; $p<,001$) %5'lik kısmı, duyguları ifade zorluk ($F_{(1,329)}= 14,34$; $p<,001$) %4'lük kısmı, duyguları tanımlamada zorluk ($F_{(1,329)}= 17,55$; $p<,001$) %5'lik kısmı ve son olarak dışa vuruk düşünme ($F_{(1,329)}= 19,47$; $p<,001$) %5'lik kısmı açıkladığı bulunmuştur. Bu sonuçlara ait ilgili veriler tablo 4.6'da verilmiştir.

Tablo 4.6: Karanlık Üçlü Ölçeği ve Aleksitimi Arasındaki Regresyon Katsayıları

Karanlık Üçlü							
Bağımsız Değişkenler	B	sh	Beta	t	R ²	F	ΔR ²
Sabit (a)	65,39	1,68		38,87**			
Aleksitimi	,09	,02	,24	4,55**	,06	20,77	0,06
Sabit (a)	67,45	1,62		41,53**		11,56	0,03
NDEG	,18	,05	,18	3,40**	,03		
Sabit (a)	66,30	1,50		43,95**		20,50	0,06
PDEG	,28	,06	,24	4,52**	,06		
Sabit (a)	66,13	1,64		40,17**		17,54	0,05
DEG	,12	,03	,22	4,18**	,05		
Sabit (a)	66,84	1,62		41,24**		14,34	0,04
DİZ	,21	,05	,20	3,78**	,04		
Sabit (a)	66,55	1,55		42,84**		17,55	0,05
DTZ	,25	,06	,22	4,19**	,05		
Sabit (a)	66,41	1,51		43,73**		19,47	0,05
DVD	,26	,06	,23	4,41**	,05		

**p <,001

4.3.2 Aleksitiminin Narsisizmi Yordayıcılığı

İlişkiselikleri incelenen değişkenlerin birbirlerini yordayıp yordamadığını incelemek adına parametrik testlerden regresyon analizi gerçekleştirilmiştir. Yapılan analiz sonucunda aleksitimi toplam puanları ($F_{(1,329)}= 13,02$; $p<,001$) narsisizm toplam puanlarını istatistiksel açıdan anlamlı bir şekilde yordadığını ve narsisizme ait varyansın %3'lük kısmını açıkladığı bulunmuştur. Bu sonuçlara ait ilgili veriler tablo 4.6'da verilmiştir.

Tablo 4.7: Narsisizm ile Aleksitimi Ölçeği Ortalama Puanları Arasındaki Regresyon Katsayıları

Narsisizm							
Bağımsız Değişkenler	B	sh	Beta	t	R ²	F	ΔR2
Sabit (a)	28,16	0,75		37,57**		13,02	0,03
Aleksitimi	-,03	,10	-,19	3,60**	,03		

**p <,001

4.3.3 Aleksitiminin Makyavelizmi Yordayıcılığı

İlişkiselikleri incelenen değişkenlerin birbirlerini yordayıp yordamadığını incelemek adına parametrik testlerden regresyon analizi gerçekleştirilmiştir. Yapılan analiz sonucunda aleksitimi toplam puanları ($F_{(1,329)}= 68,59$; $p<,001$) makyavelizm puanlarını istatistiksel açıdan anlamlı bir şekilde yordadığını ve karanlık üçlü kişilik özelliklerine ait varyansın %17'lik kısmını açıkladığı bulunmuştur. Bu sonuçlara ait ilgili veriler tablo 4.8'da verilmiştir.

Tablo 4.8: Makyavelizm ile Aleksitimi Ölçeği Ortalama Puanları Arasındaki Regresyon Katsayıları

Makyavelizm							
Bağımsız Değişkenler	B	sh	Beta	t	R ²	F	ΔR2
Sabit (a)	22,37	0,75		29,65**		68,59	0,17
Aleksitimi	,80	,10	,41	8,28**	,17		

**p <,001

4.3.4 Aleksitiminin Psikopatiyi Yordayıcılığı

İlişkiselikleri incelenen değişkenlerin birbirlerini yordayıp yordamadığını incelemek adına parametrik testlerden regresyon analizi gerçekleştirilmiştir. Yapılan analiz sonucunda aleksitimi toplam puanları ($F_{(1,329)}= 30,04$; $p<,001$) karanlık üçlü kişilik özellikleri toplam puanlarını istatistiksel açıdan anlamlı bir şekilde yordadığını ve karanlık üçlü kişilik özelliklerine ait varyansın %8’lik kısmını açıkladığı bulunmuştur. Bu sonuçlara ait ilgili veriler tablo 4.9’da verilmiştir.

Tablo 4.9: Psikopati ile Aleksitimi Ölçeği Ortalama Puanları Arasındaki Regresyon Katsayıları

Psikopati							
Bağımsız Değişkenler	B	sh	Beta	t	R ²	F	ΔR ²
Sabit (a)	14,84	0,75		19,73**			
Aleksitimi	,53	,10	,28	5,48**	,08	30,04	0,08

**p <,001

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA VE DEĞERLENDİRME

Bu araştırmada Türkiye’de yaşan 18-65 yaş arası kişilerin aleksitimi düzeyleri dikkat değerlendirme modeli bağlamında karanlık üçlü kişilik özellikleri incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada ilk olarak katılımcıların aleksitimi ve karanlık üçlü kişilik özellikleri toplam puanları arasındaki farklılıklar; cinsiyet, eğitim düzeyi, medeni durum, ebeveynde geçmişte psikiyatrik tanı ve kişinin geçmişteki psikiyatrik tanısı var mı yok mu bakımından incelenmiştir. İkinci olarak aleksitimi ve karanlık üçlü kişilik özelliklerinin toplam ve alt ölçek puanları arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Üçüncü olarak aleksitimi ve karanlık üçlü kişilik özelliklerinin dikkat değerlendirme modeli bağlamındaki ilişkisi incelenmiştir. Bulgular yukarıda belirtilen bu sıralama ile literatür kapsamında tartışılmıştır.

5.1. Demografik Değişkenlere İlişkin Bulguların Tartışılması

Bu bölümde araştırmanın değişkenleri ve demografik veriler arasında gerçekleştirilen analizlerin bulguları tartışılacaktır.

5.1.1. Demografik Verilere Göre Aleksitimi ve Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri

Yaşın, aleksitimi, aleksitimin alt boyutları, karanlık üçlü ve karanlık üçlü alt boyutları ile ilişkisinin tespit edilebilmesi amacıyla yapılan analizlerde yaş ile aleksitimi, DİZ,DTZ istatistiksel olarak negatif yönlü ilişkili bulunmuştur. Bu da yaşın artmasıyla beraber aleksitimik özelliklerin azaldığını göstermektedir. Karanlık üçlü kişilik özellikleri ve alt boyutları yaş ile istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki içerisinde değildir. Eğitim düzeylerine göre baktığımızda ise aleksitimi ve bütün alt boyutları eğitim düzeylerine göre farklılaşmaktadır. Lise mezunu eğitim düzeyi olanlar üniversite ve lisansüstü mezunlarına göre daha yüksek aleksitimi ve DVD,DİZ ve DTZ puanına sahip olduğu görülmüştür. Pasini ve arkadaşları (1992) yaptıkları araştırmada aleksitimi puanlarının düşük eğitim seviyelerinde daha yüksek olduğunu bulmuşlardır. Chen ve arkadaşları (2017) yaptıkları araştırmada düşük eğitim düzeyine sahip kişilerin duyguları tanıma, ayırt etme daha yüksek eğitim düzeyine sahip diğer kişilere göre daha fazla zorluk yaşaması nedeniyle, yüksek eğitim düzeyinin aleksitimi için koruyucu bir faktör olarak kabul edilebileceğini ortaya koymuştur. Buna ek olarak, daha yüksek eğitim seviyesine sahip kişiler daha fazla farkındalık becerisine ve daha

iyi duygusal zekâ göstergelerine sahiptir; bu da onları aleksitimiye karşı koruyucu faktörler olan duyguları ifade etme gibi alanlarda daha iyi hale getirmektedir.

Ebeveynde ve kişideki psikiyatrik tanı grupları diğer değişkenlerin toplam puanları arasında bir farklılığa neden olmamıştır. Yaş ve karanlık üçlü kişilik özellikleri ve alt boyutları arasında da anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Medeni durum ve araştırma değişkenlerinin incelendiği analizde ise bekar ve ilişkisi olmayanların aleksitimi ve duyguları tanımlamada zorluk alt ölçek toplam puanları bekar ve ilişkisi var olanlara göre daha düşük çıkmıştır. Evliler iki gruba da herhangi bir etkileşime girmemiştir.

5.1.2. Cinsiyet Farklılıklarına Göre Aleksitimi

Cinsiyete göre aleksitimi toplam puanları arasında anlamlı farklılıklar var mı sorusuna cevaben t testi analizleri gerçekleştirilmiştir. Yapılan analiz sonucunda erkeklerin aleksitimi (Ort. = 74.98, S = 32.23), kadınların aleksitimi toplam puanlarından (Ort. = 69.88, S = 31.62), istatistiksel açıdan anlamlı farklılaşmadığı görülmüştür. ($t = -1.29$, $p > .05$).

Literatürde yapılan araştırmalar farklı sonuçlar göstermektedir. Hamaideh (2017) tıp öğrencileri ile yaptığı araştırmada kadın öğrencilerin erkeklere göre aleksitimik eğilimlerinin daha fazla olduğu sonucuna ulaştıysa da Heesacker ve arkadaşları (1999) yaptıkları araştırmada iki cinsiyet grubu arasında herhangi bir anlamlı fark bulunmadığını tespit etmiştir. Araştırmamız bu noktada literatürdeki farklılık olmayan araştırmaları destekler niteliktedir.

5.1.2. Cinsiyet Farklılıklarına Göre Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri

Cinsiyete göre karanlık üçlü kişilik özellikleri toplam puanları arasında anlamlı farklılıklar var mı sorusuna cevaben t testi analizleri gerçekleştirilmiştir. Yapılan analiz sonucunda erkeklerin karanlık üçlü özellikleri (Ort. = 78.22, S = 13.30), kadınların karanlık üçlü kişilik özellikleri toplam puanlarından (Ort. = 70.27, S = 12.00), istatistiksel açıdan anlamlı olarak yüksek olduğu görülmektedir ($t = -5.16$, $p < .05$). Bu sonuçlar Jonason ve Davis'in (2018) 512 kişi ile yaptıkları araştırmanın sonuçlarını desteklemektedir. Jonason ve Davis (2018) yaptıkları araştırmanın sonucunda karanlık üçlü kişilik özelliklerini daha az kadınsılık ve daha fazla erkeksilikle ilişkili olarak bulmuşlardır ve toplumsal cinsiyet rollerinin bu özelliklerdeki cinsiyet farklılıklarında da potansiyel olarak rol oynadığını

belirtmişlerdir. Jonason ve arkadaşlarının 2008 yılında 224 katılımcı ile yaptıkları bir diğer araştırmada ise kadınlar ve erkekler arasında benzer bir farklılığın olduğunu bulmuşlardır ve ek olarak karanlık üçlü kişilik özelliklerinin kısa süreli (short-term mating) ve uzun süreli ilişkiye dönüşmeyecek ilişkileri tercih etme ile ilişkili olduğu bulunmuştur. Bu durumda karanlık üçlünün erkeklerde sömürücü, kısa vadeli bir çiftleşme stratejisini kolaylaştırdığı görüşüyle tutarlıdır. Piñeda ve arkadaşlarının (2018) 454 kişiyle yaptıkları araştırma da ise erkeklerin Karanlık Üçlü özelliklerinde kadınlardan daha yüksek puan aldıklarını bulmuşlardır.

5.1.3. Cinsiyet Farklılıklarına Göre Makyavelizm

Cinsiyete göre Makyavelizm toplam puanları arasında anlamlı farklılıklar var mı sorusuna istinaden t testi analizleri gerçekleştirilmiştir. Yapılan analiz sonucunda erkeklerin Makyavelizm alt ölçeği puanları (Ort. = 30.60, S = 7.03), kadınların Makyavelizm alt ölçeği toplam puanlarından (Ort. = 27.17, S = 5.51) istatistiksel açıdan anlamlı olarak yüksek olduğu görülmektedir ($t = -4.13$, $p < .05$). Collison ve arkadaşlarının 2020 yılında 704 katılımcı ile yaptıkları araştırmada erkeklerin önemli ölçüde daha yüksek ortalama Makyavelizm düzeyleri bildirdiklerini belirtmişlerdir. Birkás ve arkadaşları (2015) Makyavelizmin kadınlarda ve erkeklerde farklı şekilde geliştiğini; kadınların ebeveyn sıcaklığına daha duyarlıyken, erkekler babanın reddi ve aşırı korumasından daha fazla etkilendiğini belirtmiştir. Jonason ve arkadaşlarının 2020 yılında içinde Türkiye'nin de bulunduğu 49 ülkeden 11723 katılımcı ile yaptıkları araştırmada erkek katılımcıların karanlık üçlünün üç alt boyutunda da kadın katılımcılardan daha fazla puan aldıkları görülmüştür. Makyavelizm de dahil olmak üzere Karanlık Üçlü'nün HEXACO'nun Dürüstlük-Mütevazılık faktörü ile negatif ilişki gösterdiğini ve son araştırmaların kadınların Dürüstlük-Mütevazılıkta erkeklerden daha yüksek puan aldığını ve bunun da erkeklerin Makyavelizm de dahil olmak üzere Karanlık Üçlü özelliklerinde daha yüksek puan almasına katkıda bulunabileceğini vurgulamıştır.

5.1.4. Cinsiyet Farklılıklarına Göre Psikopati

Cinsiyete göre Makyavelizm toplam puanları arasında anlamlı farklılıklar var mı sorusuna istinaden t testi analizleri gerçekleştirilmiştir. Yapılan analiz sonucunda erkeklerin psikopati alt ölçeği (Ort. = 21.40, S = 6.18), kadınların psikopati alt ölçeği toplam puanlarından (Ort. = 17.60, S = 5.33) istatistiksel açıdan anlamlı olarak yüksek

olduğu görülmektedir ($t = -5.12, p < .05$). Laskey ve Bates (2018) 363 katılımcıyla yaptıkları araştırmada erkeklerde birincil psikopati oranını daha yüksek bulurlarken, kadınlarda ikincil psikopati oranı daha yüksek olarak bulmuşlardır. Düşük bilişsel empati, düşük duygusal empati ve düşük özdenetim her iki cinsiyet için de belirleyici olduğunu belirtmişlerdir. Ritchie ve arkadaşları (2018) ise 586 katılımcıyla yaptıkları araştırmada erkeklerin psikopati ölçeği puanlarının kadınlardan daha yüksek olduğunu ve erkek deneklerin, toplam psikopati puanları, şiddet mağduriyetine karşı savunmasızlığı algılamadaki doğrulukla pozitif olarak ilişkili olarak bulunmuştur. Bu da araştırmanın sonucunda bulunan sonuçları desteklemektedir.

Ayrıca, Landay ve arkadaşları (2019), erkeklerin psikopati ölçümlerinde tipik olarak kadınlardan önemli ölçüde daha yüksek puan aldığını ve bunun da erkeklerde psikopatik eğilimlerin daha yaygın olduğunu gösterdiğini bildirmiştir. Bu durum, dürtüsellikle ilgili kişilik özelliklerinin cinsiyetler arasında psikopatiyle farklı ilişkiler sergilediğini ve psikopatinin davranışsal boyutunun kadınlarda erkeklere kıyasla dürtüsellikle daha güçlü bir şekilde ilişkili olduğunu öne süren Hecht ve arkadaşlarının (2016) bulgularıyla da uyumludur. Psikopati ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkilerdeki bu farklılıklar, psikopatide gözlenen cinsiyet farklılığına katkıda bulunabilir.

5.1.6. Cinsiyet Farklılıklarına Göre Narsisizm

Cinsiyete göre narsisizm toplam puanları arasında anlamlı farklılıklar var mı sorusuna cevaben t testi analizleri gerçekleştirilmiştir. Yapılan analiz sonucunda erkeklerin narsisizm (Ort. = 25.50, S = 5.63), kadınların narsisizm toplam puanlarından (Ort. = 26.21, S = 5.69), istatistiksel açıdan anlamlı farklılaşmadığı görülmüştür. ($t = -1.09, p > .05$).

Literatürde yapılan araştırmalar narsisizm ve cinsiyet farklılıkları konusunda farklılaşmaktadır. Grijalva ve arkadaşlarının (2015) yaptıkları meta analizde erkeklerin kadınlara göre daha yüksek aldıklarını bulmuşlardır. Morf & Rhodewalt (2001) ise yaptıkları araştırmada cinsiyetler arası böyle bir fark bulamamışlardır.

Öte yandan, Green ve arkadaşları (2021) narsisizm ve toplumsal cinsiyet üzerine yapılan mevcut araştırmaların öncelikle narsisizmin büyülenmeci yönüne odaklandığını, bunun da narsisizmin toplumsal cinsiyet ifadeleriyle ilişkili olarak nasıl ortaya çıktığına dair kapsamlı bir anlayış sağlamayabileceğini vurgulamıştır. Ayrıca,

büyüklenmeci narsisizmin erkeklerde daha sık teşhis edildiği algısına rağmen, Green ve arkadaşları (2023) klinisyenlerin narsisizm teşhisini cinsiyetten bağımsız bir şekilde koyduğunu tespit etmiştir.

5.2. Değişkenler arası İlişkiseliklere ait Bulguların Tartışılması

5.2.1. Aleksitimi ve Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri

Aleksitimi ve karanlık üçlü kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi araştırmak için bir korelasyon analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda, aleksitimi ve karanlık üçlü kişilik özellikleri arasında genel olarak pozitif bir ilişki olduğu bulunmuştur. Bu ilişki, Makyavelizm ve psikopati için daha güçlü iken ek olarak aleksitimi ve narsisizm arasında negatif bir ilişki bulunmuştur. Jonason ve Krause 2013 yılında 322 katılımcı ile yaptıkları araştırmada her bir karanlık üçlü kişilik özelliğinin kendine özgü bir duygusal eksiklik örüntüsüyle ilişkili olduğunu bulmuşlardır. Psikopati, sınırlı genel empati, duyguları tanımlamada zorluk ve dışa vuruk düşünme ile ilişkiliyken narsisizm sınırlı duygusal empati ve duyguları tanımlama güçlüğü ile ilişkili olarak bulunmuştur. Son olarak Makyavelizm dış odaklı düşünme ile ilişkili olarak bulunmuştur. Araştırmanın sonucu Jonason ve Krause (2013) tarafından yapılan araştırmanın sonuçlarını desteklemektedir. Cairncross ve arkadaşları ise (2013) 232 katılımcı ile yaptıkları araştırmada aleksitiminin, ortak genetik ve paylaşılmayan çevresel faktörler nedeniyle psikopati ve Makyavelizm ile pozitif, narsisizm ile negatif ilişkili olduğunu bulmuşlardır. Araştırmalardan gelen bu sonuçlar yani kişinin duygularını başkalarına iletme konusunda sınırlı bir yeteneğe veya motivasyona sahip olması, karanlık üçlü özelliklerinde somutlaşan antagonistik sosyal stratejiyi açıklayabilir. Bu kişilerin dışa vuruk düşünme tarzları, özellikle karanlık üçlü de psikopati puanları yüksek olanların "iç dünyalarını" düşünmek için çok az zaman harcadıklarını ve bunun yerine "dış dünyadan" istediklerini elde etmeye daha fazla odaklandıklarını gösterebilir. Başka bir deyişle, kendisinin ya da başkalarının duygularıyla ilgilenmek için çok fazla zaman harcamak, karanlık üçlü tarafından somutlaştırılan hızlı yaşam stratejisini takip eden biri için bir engel olabilir. Narsistlerin negatif yönlü ilişkili olması ise narsistlerin büyüklük duygusunun, başkalarının duygularını okuma ve anlama becerilerini abartmalarına yol açması olabilir (Wai & Tiliopoulos, 2012).

5.2.2. Aleksitiminin Dikkat Değerlendirme Modeli Bağlamında Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri ile İlişkisi

Karanlık üçlü kişilik özelliklerinin dikkat değerlendirme modeli bağlamında aleksitimi ile ilişkisini araştırmak için bir korelasyon analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda, karanlık üçlü kişilik özellikleri toplam puanları ile aleksitimi belirtileri arasında genel olarak pozitif bir ilişki olduğu bulunmuştur. Bu ilişki, pozitif duyguları ifade etme, tanımlama ve değerlemede zorluk belirtileri için daha güçlüdür. Bu da araştırmanın temeli olan dikkat değerlendirme modelinin önemini vurgulamaktadır. Barrett ve arkadaşlarının, 2001 yılında yaptığı araştırmada insanların çeşitli olumsuz duygularını ayırt etme becerilerinin çeşitli olumlu duygularını ayırt etme becerilerine eşdeğer olmadığını göstermiştir. Van Der Velde ve arkadaşları ise (2013) yaptıkları meta analizde katılımcılara olumlu ve olumsuz duygusal uyaranlar gönderilmiş ve katılımcıların beyin aktiviteleri izlenmiştir. Olumsuz duygusal uyaranların işlenmesi sırasında, aleksitimi amigdalanın azalmış tepkisi ile ilişkilendirilmiş, bu da bu tür uyaranlara yönelik dikkatin azaldığı yönünde yorumlanmıştır. Negatif uyaranlar ayrıca tamamlayıcı motor ve premotor beyin alanlarında ve dorsomedial prefrontal kortekste azalmış aktivasyon ortaya çıkarmış, bu da muhtemelen zayıf empatik yeteneklerin ve aleksitimi ile ilişkili duygu düzenleme zorluklarının altında yatan neden olduğunu düşündürmüştür. Pozitif uyaranlar sağ insula ve prekuneusta azalmış aktivasyon ortaya çıkarmış, bu da aleksitimide pozitif duygulanımla ilgili duygusal farkındalığın azaldığını araştırmacılara düşündürmüştür. Demers ve arkadaşlarının (2019) yaptıkları araştırmada da katılımcıların mutlu ve üzgün surat gösteren fotoğraflar gösterdiklerinde farklı boyutlar da DVD eğilimi gösterdikleri görülmüştür. Görünen o ki benzeri bir şekilde araştırmamız da kişilerin negatif ve pozitif duygularını ifade ve tanımlamadaki zorlukları arasında da farklılıklar görünmektedir. Karanlık üçlü kişilik özellikleri gösteren kişiler pozitif duygularını ifade ve tanımlamada daha fazla zorluk yaşamaktadırlar.

5.2.3. Makyavelizmin Aleksitiminin Alt Boyutları ile İlişkisi

Makyavelizm ve aleksitimi arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılan analiz sonucunda makyavelizm puanları ile aleksitimi puanları arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Bu ilişki, makyavelizmi yüksek olan kişilerin aleksitimide de yüksek olma eğiliminde olduğunu göstermektedir. Beck (2006) yaptığı araştırmada Makyavelizm ve aleksitimi puanları arasında benzeri sonuçlar bulmuştur.

Analiz sonucunda, makyavelizm puanları ile aleksitimin alt boyutları olan "duyguları ifade zorluk", "duyguları tanımlamada zorluk" ve "dışa vuruk düşünme" arasında da pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Bu ilişki, makyavelizmi yüksek olan kişilerin duygularını ifade etmekte, tanımlamakta ve içselleştirmekte zorlandıklarını göstermektedir. Alanyazınında yapılan araştırmalarda makyavelist kişilerin bir durumun duygusal boyutunu göz ardı ettikleri bir tür soğuk düşünce ve davranış tutumuyla karakterize edildiğini açıkça göstermektedir. Szíjjártó ve Bereczkei (2014) 157 katılımcı ile yaptıkları araştırmada Makyavelist bireylerin daha fazla duygusal dengesizlik gösterdiklerini, güçlü duygular yaşayabildiklerini ve çeşitli durumlarda soğukkanlılıklarını kolayca kaybedebildiklerini belirtmişlerdir. Bununla birlikte, duygularını diğerleri kadar incelikli ve kesin bir şekilde ifade edemediklerini de tespit etmişlerdir. Bu durum araştırmanın sonuçlarıyla da desteklenmektedir. Makyavelist kişiler "amaca giden her yol mübahtır" anlayışları güttükleri için kendi duygularını gizleyerek karşısındaki kişileri daha iyi manipüle edebilirler.

Makyavelist kişilerin, duygusal deneyimlerini manipüle etme ve kendi çıkarları doğrultusunda kullanma konusunda daha yetenekli olduklarını belirtmektedir. Bu kişiler, duygularını bastırma, inkâr etme veya manipüle etme yoluyla duygusal deneyimlerini kontrol altında tutmaya çalışabilirler. Abell ve arkadaşlarının (2016) 407 kişiyle yaptıkları çalışmada Makyavelizm düzeyi daha yüksek olan kadınların, aynı cinsiyetten arkadaşlıklarında daha fazla duygusal manipülasyonda bulduklarını ve arkadaşlarını kendilerini manipüle ediyor olarak algıladıklarını bulmuşlardır. Bu durum, aleksitimi de beraberinde getirebilir.

Araştırma, makyavelizm ve aleksitimi arasındaki ilişkiyi daha iyi anlamamıza yardımcı olmaktadır. Bu ilişki, klinik uygulamada önemli bir rol oynayabilir. Örneğin, makyavelizmi yüksek olan kişilerde aleksitimi riskinin yüksek olduğunu göz önünde bulundurarak, bu kişilere yönelik müdahaleler geliştirilebilir.

5.2.4. Narsisizmin Aleksitiminin Alt Boyutları ile İlişkisi

Narsisizm ve aleksitimi arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılan analiz sonucunda, narsisizm puanları ile aleksitimi puanları arasında negatif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Bu ilişki, narsisizmi yüksek olan kişilerin daha düşük aleksitimi puanlarına sahip olma eğiliminde olduğunu göstermektedir. Fan ve arkadaşları (2010) yaptıkları araştırma da yüksek narsisistik bireyler daha yüksek derecede aleksitimi ve anterior insulada empati

sırasında azalmış deaktivasyon gösterdiklerini belirtmiştir. Araştırma bulguları literatürdeki bu araştırma ile çelişmektedir.

Araştırmada, narsisizm puanları ile aleksitimin alt boyutları olan "duyguları ifade zorluk", "duyguları tanımlamada zorluk" ve "dışa vuruk düşünme" arasında da negatif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Bu ilişki, narsisizmi yüksek olan kişilerin duygularını ifade etmekte, tanımlamakta ve içselleştirmekte daha az zorlandıklarını göstermektedir. Schimmenti ve arkadaşlarının (2017) yaptıkları çalışmada ise narsistik kişilerin aleksitimin bütün alt boyutlarından ziyade duyguları tanımlamada zorluk alt boyutunda problem yaşadıklarını bulmuşlardır.

Petrides ve arkadaşları (2011) yaptıkları çalışmada duygusal zekâ ve narsisizm arasında pozitif yönlü bir ilişki bulmuşlardır. Khodabakhsh ve Beshârat (2011) yaptıkları çalışmada narsisizmin, üniversite öğrencilerinde duygusal zekâ ile kişilerarası ilişkilerin kalitesi arasındaki ilişkiye aracılık ettiğini bulmuştur. Bu araştırmalar ve mevcut araştırmaların sonucu göz önüne alındığında narsisizmin büyüklenmecilik boyutu düşük empati ile ilişkilendiriliyor olsa bile bu büyüklenmecilik aynı zamanda yüksek duygusal zekâ ile prososyal davranışlara yol açabilir ve bu da duyguların daha iyi ifade edilmesine ve tanınmasına yol açıyor olabilir.

5.2.5. Psikopatinin Aleksitiminin Alt Boyutları ile İlişkisi

Psikopati ve aleksitimi arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılan analiz sonucunda, psikopati puanları ile aleksitimi puanları arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Bu ilişki, psikopatisi yüksek olan kişilerin aleksitimik özelliklerinin de yüksek olma eğiliminde olduğunu göstermektedir.

Araştırmada, psikopati puanları ile aleksitimin alt boyutları olan "duyguları ifade zorluk", "duyguları tanımlamada zorluk" ve "dışa vuruk düşünme" arasında da pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Bu ilişki, psikopatisi yüksek olan kişilerin duygularını ifade etmekte, tanımlamakta ve içselleştirmekte zorlandıklarını göstermektedir.

Lockwood ve arkadaşları (2013) yaptıkları çalışmada yüksek psikopatik ve otistik spektrum bozukluğu özelliklerinin, farklı sosyal bilgi işleme alanlarındaki zorluklarla ilişkili olduğu ve aleksitiminin, yüksek psikopatik özelliklere sahip bireylerde azalmış duygusal rezonans ile bağımsız olarak ilişkili olduğunu bulmuşlardır. Rogstad ve Rogers (2008) empati ve aleksitimi de dahil olmak üzere duygu işleme ve ifadesi,

psikopati ve antisosyal kişilik bozukluğunda önemli bir rol oynadıklarını belirtmişlerdir. Psederska ve arkadaşlarının (2019) yaptığı araştırmada aleksitiminin, psikopati ile opioid kullanım bozuklukları arasında bağlantı kuran potansiyel bir mekanizma olabileceği ve aleksitimiye hedef alan müdahalelerin nüks önleme ve psikoterapiye potansiyel olarak fayda sağlayabileceğini belirtmişlerdir. Mullins-Nelson ve arkadaşları ise (2006) psikopati, empatinin duygusal bileşenleriyle negatif ilişkilidir ve yüksek psikopati puanları, bir toplum örneğinde daha yüksek antisosyal davranış düzeyleriyle bağlantılı olduğunu belirtmişlerdir. Velotti ve arkadaşlarının (2016) yaptığı araştırmada ise psikopatik özellikler duygu düzenleme güçlükleri ile ilişkili olarak bulunmuştur. Alan yazınındaki bu çalışmalar psikopatinin duygu düzenleme güçlükleri, aleksitimi ve empati eksikliği ile ilişkilerini göz önüne koymaktadır. Özellikle duygu düzenleme güçlükleri üzerinden aleksitimik özellikler göstermeleri beklenebilir. Bu kişilerin duygu düzenleme becerilerinin geliştirilmesi psikopatik suçlularla başa çıkmada terapötik kötümserliğin azaltılmasına yardımcı olabilir.

5.3. Değişkenler arası Yordayıcılığa ait Bulguların Tartışılması

5.3.1. Aleksitimi ve Alt Boyutlarının Karanlık Üçlü Kişilik Özelliklerini Yordayıcılığı

Aleksitimi ve alt boyutlarının karanlık üçlü kişilik özelliklerini yordayıcılığını incelemek için yapılan analiz sonucunda aleksitimi ve alt boyutlarının karanlık üçlü kişilik özellikleri toplam puanlarını farklı yüzdelerde yordadığı görülmüştür. Bu da iki değişken arasında ilişkisellik haricinde bir nedensellik de olabileceğini göstermektedir.

Literatürde yapılan araştırmalar narsisizm, makyavelizm ve psikopatiyi içeren karanlık üçlü kişilik özellikleri, duygusal eksiklikler, sınırlı empati ve manipülatif davranışlarla ilişkilendirmiştir. Karanlık üçlü özelliklerine sahip bireyler, kişilerarası ilişkilerini ve karar verme süreçlerini etkileyen duygusal farkındalık ve düzenlemede zorluklar deneyimliyor olabilir (Edit & Bereczkei, 2017; González-Hernández ve ark, 2020; Amiri & Behnezhad, 2017). Araştırmamız bu bulguları desteklemektedir.

5.3.2. Aleksitimi ve Alt Boyutlarının Makyavelizmi Yordayıcılığı

Aleksitimi ve alt boyutlarının Makyavelizmi yordayıcılığını incelemek için yapılan analiz sonucunda aleksitimi ve alt boyutlarının Makyavelizm toplam puanlarını farklı

yüzeliklerde yordadığı görülmüştür. Bu da iki değişken arasında ilişkisellik haricinde bir nedensellik de olabileceğini göstermektedir.

Makyavelizm “amaca giden her yol mübahtır” şeklinde tanımlanabilecek bir fenomendir. Lerner ve arkadaşları (2015) yaptıkları araştırmalarda güncel duygu durumunun karar verme mekanizmamızda önemli bir yol oynadığı sonucuna ulaşmıştır. Bu da duyguların devreye girmesi ile Makyavelist kişilerin “amaca giden her yol mübahtır” anlayışında bir ketlenmeye neden olabilir. Makyavelist kişilerin bu nedenle duyguları yalıtığı ya da duygularını yalıtımış kişilerin Makyavelizme daha yakın olduğu söyleyenebilir.

5.3.3.Aleksitimi ve Alt Boyutlarının Narsisizmin Yordayıcılığı

Aleksitimi ve alt boyutlarının narsisizmi yordayıcılığını incelemek için yapılan analiz sonucunda aleksitimi ve alt boyutlarının narsisizm toplam puanlarını farklı yüzeliklerde negatif yönde yordadığı görülmüştür. Bu da iki değişken arasında ilişkisellik haricinde bir nedensellik de olabileceğini göstermektedir.

Araştırmamızın bu sonuçları Valdespino ve arkadaşlarının (2017) yaptığı araştırma sonucunda buldukları aleksitimi ve narsisizmin ilişkili olduğu sonucu ile örtüşmektedir.

Sub-klinik narsisizm örüntüsü gösteren bireylerin diğer insanların büyülenmeci özellikleri diğer kişilerin duygularını daha iyi anladıklarına ve benzeri bir şekilde kendi duygularının daha farkında olduklarına dair bir yoruma neden oluyor olabilir. Bu da araştırma sonucumuzun nedenini açıklıyor olabilir. Zhang ve arkadaşlarının (2015) yaptıkları araştırma da narsisizmin grandiyöz alt boyutunun duygu düzenleme güçlükleri ve duygusal farkındalık ile negatif yönlü bir ilişki içerisinde olduklarını bulmuşlardır.

5.3.4.Aleksitimi ve Alt Boyutlarının Psikopatiji Yordayıcılığı

Aleksitimi ve alt boyutlarının psikopatiji yordayıcılığını incelemek için yapılan analiz sonucunda aleksitimi ve alt boyutlarının psikopati toplam puanlarını farklı yüzeliklerde yordadığı görülmüştür. Bu da iki değişken arasında ilişkisellik haricinde bir nedensellik de olabileceğini göstermektedir.

Literatürde yapılan araştırmalar psikopatiji duygusal farkındalığın azlığı, empatide eksiklikler ve duygu düzenlemede zorluk ile ilişkilendirmektedir (Burghart ve ark.,

2023; Burghart & Mier,2021; Smith ve ark., 2022). Bu da araştırmamız sonucunda ulaştığımız sonucu desteklemektedir.

5.4. Sonuç, neriler ve Kısıtlılıklar

Araştırmamızda aleksitimi dikkat değerlendirme modeli bağlamında incelenmiş ve karanlık ul kişilik özellikleri ile olan ilişkilerine bakılmıştır. Aleksitiminin karanlık ul kişilik özellikleri ile ilişkisinin olduğu düşünülerek yapılan analiz sonucunda aleksitimi ve karanlık ulnn pozitif yönlü ve ayrıca psikopati ve Makyavelizmde pozitif yönlü bir ilişki içerisinde olduğu bulunmuştur. Yalnızca aleksitimi ve narsisizm arasında negatif yönlü bir ilişki bulunmuştur.

Dikkat değerlendirme modeli bağlamında baktığımızda ise karanlık ul kişilik özellikleri toplam puanları ile negatif duyguları ifadede zorluk, negatif duyguları tanımlamada zorluk, pozitif duyguları ifadede zorluk, pozitif duyguları tanımlamada zorluk, negatif duyguları değerlemede zorluk, pozitif duyguları değerlemede zorluk ve genel değerlemede zorluk ile istatistiksel açıdan pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Cinsiyete göre aleksitimi ve alt ölçekleri, karanlık ul ve alt ölçekleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu düşünülmüş ve yapılan analiz sonucunda erkeklerin kadınlara göre karanlık ul, Makyavelizm ve psikopatiden daha yüksek puanlar aldıkları ve aleksitimi ile narsisizm açısından farklılaşmadığı görülmüştür.

Eğitim düzeylerine göre aleksitimi ve alt ölçekleri, karanlık ul ve alt ölçekleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu düşünülmüş ve yapılan analiz sonucunda lise mezunlarının niversite ve lise mezunlarına ve ek olarak niversite mezunlarının lisanüstü mezunlarına göre aleksitimi,DVD,DİZ ve DTZ alt boyutlarında ve karanlık ul alt boyutlarından Makyavelizmde daha fazla puan aldığı görülmüştür.

Medeni duruma göre aleksitimi ve alt ölçekleri, karanlık ul ve alt ölçekleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu düşünülmüş ve yapılan analiz sonucunda bekar ve ilişkisi olanlar bekar ve ilişkisi olmayanlara göre aleksitimiz ve DTZ’de daha yüksek puanlar aldığı görülmüştür. Diğer aleksitimi alt boyutları ve karanlık ul açısından bir farklılaşma görülememiştir.

Karanlık ul kişilik özelliklerine sahip bireyler, genellikle başkalarının duygularını manipüle etme ve kendi çıkarları için kullanma eğilimindedir. Bu durum, onlarda aleksitimik özellikleri daha da artırabilir. Örneğin, karanlık ul kişilik özelliklerine

sahip bir birey, kendi duygularını fark etmemek için savunma mekanizmaları geliştirebilir. Bu kişilerin aleksitimik boyutları çalışılabilirse bu kişilik özelliklerinde daha prososyal davranışlar gösterebilirler. Ayrıca araştırmamız kişilerin pozitif ve negatif duyguları farklı deneyimlediği sonucunu da getirebilir. Örneğin yaş değişkeni için negatif duyguları tanımlamada zorluk anlamlı iken pozitif duyguları tanımlamada zorluk anlamlı çıkmamıştır. Bu da klinik alanında bu kişiler ile çalışırken pozitif ve negatif duyguların farklı tarz ve düzeylerde incelenmesi gerektiği sonucunu getirebilir. Eğitim düzeyine baktığımızda ise eğitim seviyesi düştükçe aleksitimik özelliklerin arttığı görülmüş. Daha düşük eğitim seviyesinde kişilerin duygularını tanımlamada ve regüle etmesine yardımcı olabilecek çalışmalar yapılması faydalı olabilir.

Araştırmamız çeşitli kısıtlılıklar içermektedir. Yaş grubu homojen bir şekilde dağılmamıştır. Araştırma katılımcılarına baktığımızda yaş ortalamasının 24.77 olduğunu görmekteyiz. Bu da araştırma sonucunun daha yüksek yaş grupları için genellenebilmesi önünde bir engel olabilir. Araştırma katılımcılarının önemli bir bölümünün üniversite öğrencisi olması da örneklemin yaş ortalamasını düşürmektedir. Gelecekteki araştırmalarda, daha çeşitli ve evreni temsil eden bir örneklem seçimi, araştırma sonuçlarının genelleştirilmesini kolaylaştıracaktır. Araştırmanın bir sınırlılığı, ölçümlerin öz bildirim dayalı çalışma ölçekleriyle alınmasıdır. Bu durum özellikle aleksitimi ölçeğinde aleksitimik özellikler gösteren bireylerin ölçekleri daha zor doldurmasına neden olmuştur. Bir diğer sınırlılık ise bazı demografik verilerde katılımcılar arasında eşit bir dağılım olmamasıdır. Bu durum karşılaştırma analizlerinin yapılmasını engelleyebilir. Örneğin, bu araştırmada, katılımcıların büyük bir çoğunluğu ebeveynlerinde ve kendilerinde psikiyatrik tanı almamış durumdadır. Bu durumda, tanı veya tedavi almış olan katılımcılarla karşılaştırma yapmak zorlaşmaktadır.

Sonuç olarak, bu araştırmanın bazı sınırlılıkları vardır. Gelecekteki araştırmalarda, bu sınırlılıklar dikkate alınarak daha güçlü bulgular elde edilebilir.

Alan yazınında aleksitimi ve karanlık üçlü kişilik özellikleri arasında ilişkisellik ve nedensellik üzerine çalışma sayısı azdır. Araştırmamız ilişkisellik boyutunda literatüre katkı sağlarken aleksitimiye farklı bir bakış açısıyla bakarak bu kişilerin pozitif ve negatif duyguları ifade ve tanımlamadaki zorluklarının farklılaşması bu kişiler ile

alışan klinisyenler için faydalı olabilir. Gelecek çalışmalarda ilişkiselliğe ek olarak nedenselliğin geliştirilmesi literatüre katkı sağlayabilir.

KAYNAKÇA

- Abell, L., Brewer, G., Qualter, P., & Austin, E. (2016). Machiavellianism, emotional manipulation, and friendship functions in women's friendships. *Personality and Individual Differences, 88*, 108–113. doi:10.1016/j.paid.2015.09.001
- Afek, O. (2019). Reflections on Kohut's theory of self psychology and pathological narcissism—Limitations and concerns. *Psychoanalytic Psychology, 36*, 166–172. doi:10.1037/pap0000201
- Ağralı Ermiş, S., Şahin, M. Y., & Demirus, B. (2018). The Adaptation of Short Dark Triad (Sd3) Inventory to the Turkish Sample: The Study of Validity and Reliability. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi, 5*(2), 138-156.
- Ahmed, G. K., Abdalla, A. A., Mohamed, A. M., Mohamed, L. A., & Shamaa, H. A. (2022). Relationship between time spent playing internet gaming apps and behavioral problems, sleep problems, alexithymia, and emotion dysregulations in children: a multicentre study. *Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health, 16*, 1–11. doi:10.1186/S13034-022-00502-W/FIGURES/1
- Ahrens, S., & Deffner, G. (1986). Empirical Study of Alexithymia: Methodology and Results. *American Journal of Psychotherapy, 40*, 430–447. doi:10.1176/appi.psychotherapy.1986.40.3.430
- Aldao, A. (2013). The Future of Emotion Regulation Research. *Perspectives on Psychological Science, 8*, 155–172. doi:10.1177/1745691612459518
- Aldao, A., Nolen-Hoeksema, S., & Schweizer, S. (2010). Emotion-Regulation Strategies Across Psychopathology: A Meta-Analytic Review. *Clinical Psychology Review, 30*(2), 217–237. <https://doi.org/10.1016/J.Cpr.2009.11.004>
- Ali, F., & Chamorro-Premuzic, T. (2010). The dark side of love and life satisfaction: Associations with intimate relationships, psychopathy and Machiavellianism. *Personality and Individual Differences, 48*, 228–233. doi:10.1016/j.paid.2009.10.016

- Ali, F., Amorim, I. S., & Chamorro-Premuzic, T. (2009). Empathy deficits and trait emotional intelligence in psychopathy and Machiavellianism. *Personality and Individual Differences, 47*, 758–762. doi:10.1016/j.paid.2009.06.016
- American Psychiatric Association. (1987). *Diagnostic And Statistical Manual Of Mental Disorders* (3rd Ed., Revised).
- American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic And Statistical Manual Of Mental Disorders* (5th Ed.).
- Amiri, S., & Behnezhad, S. (2017). Emotion recognition and moral utilitarianism in the dark triad of personality. *Neuropsychiatria i Neuropsychologia, 12*, 135–142. doi:10.5114/nan.2017.74142
- Apfel, R. J., & Sifneos, P. E. (1979). Alexithymia: Concept and Measurement. *Psychotherapy and Psychosomatics, 32*, 180–190. doi:10.1159/000287386
- Aust, S., Härtwig, E. A., Heuser, I., & Bajbouj, M. (2013). The role of early emotional neglect in alexithymia. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy, 5*, 225–232. doi:10.1037/A0027314
- Austin, E. J., Farrelly, D., Black, C., & Moore, H. (2007). Emotional intelligence, Machiavellianism and emotional manipulation: Does EI have a dark side? *Personality and Individual Differences, 43*, 179–189. doi:10.1016/j.paid.2006.11.019
- Back, M. D., Küfner, A. C. P., Dufner, M., Gerlach, T. M., Rauthmann, J. F., & Denissen, J. J. A. (2013). Narcissistic admiration and rivalry: Disentangling the bright and dark sides of narcissism. *Journal of Personality and Social Psychology, 105*, 1013–1037. doi:10.1037/a0034431
- Back, M. D., Schmukle, S. C., & Egloff, B. (2010). Why are narcissists so charming at first sight? Decoding the narcissism–popularity link at zero acquaintance. *Journal of Personality and Social Psychology, 98*, 132–145. doi:10.1037/a0016338
- Bagby, R. M., Taylor, G. J., Parker, J. D. A., & Dickens, S. E. (2006). The Development of the Toronto Structured Interview for Alexithymia: Item Selection, Factor Structure, Reliability and Concurrent Validity. *Psychotherapy and Psychosomatics, 75*, 25–39. doi:10.1159/000089224

- Bamonti, P. M., Heisel, M. J., Topciu, R. A., Franus, N., Talbot, N. L., & Duberstein, P. R. (2010). Association of Alexithymia and Depression Symptom Severity in Adults Aged 50 Years and Older. *The American Journal of Geriatric Psychiatry*, *18*, 51–56. doi:10.1097/JGP.0b013e3181bd1bfe
- Barber, N. (1998). Sex Differences in Disposition Towards Kin, Security of Adult Attachment, and Sociosexuality as a Function of Parental Divorce. *Evolution and Human Behavior*, *19*, 125–132. doi:10.1016/S1090-5138(98)00004-X
- Bard, P. (1928). A Diencephalic Mechanism For The Expression Of Rage With Special Reference To The Sympathetic Nervous System. *American Journal of Physiology-Legacy Content*, *84*, 490–515. doi:10.1152/ajplegacy.1928.84.3.490
- Barlow, A., Qualter, P., & Stylianou, M. (2010). Relationships between Machiavellianism, emotional intelligence and theory of mind in children. *Personality and Individual Differences*, *48*, 78–82. doi:10.1016/j.paid.2009.08.021
- Barrett, L. F., & Gross, J. J. (2001). Emotional Intelligence: A Process Model Of Emotion Representation And Regulation. In T. J. Mayne & G. A. Bonanno (Eds.), *Emotions: Current Issues And Future Directions* (Pp. 286–310). The Guilford Press.
- Barrett, L. F., Gross, J., Christensen, T. C., & Benvenuto, M. (2001). Knowing what you're feeling and knowing what to do about it: Mapping the relation between emotion differentiation and emotion regulation. *Cognition & Emotion*, *15*, 713–724. doi:10.1080/02699930143000239
- Baskin-Sommers, A., Krusemark, E. A., & Ronningstam, E. (2014). Empathy In Narcissistic Personality Disorder: From Clinical And Empirical Perspectives. *Personality Disorders: Theory, Research, And Treatment*, *5*(3), 323–333. <https://doi.org/10.1037/per0000061>
- Bastiaansen, M., Lub, X. D., Mitas, O., Jung, T. H., Ascensão, M. P., Han, D.-I., ... Strijbosch, W. (2019). Emotions as core building blocks of an experience. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, *31*, 651–668. doi:10.1108/IJCHM-11-2017-0761

- Baughman, H. M., Dearing, S., Giammarco, E., & Vernon, P. A. (2012). Relationships between bullying behaviours and the Dark Triad: A study with adults. *Personality and Individual Differences*, *52*, 571–575. doi:10.1016/J.PAID.2011.11.020
- Becerra, R., Amos, A., & Jongenelis, S. (2002). Organic alexithymia: a study of acquired emotional blindness. *Brain Injury*, *16*, 633–645. doi:10.1080/02699050110119817
- Bechara, A. (2000). Emotion, Decision Making and the Orbitofrontal Cortex. *Cerebral Cortex*, *10*, 295–307. doi:10.1093/cercor/10.3.295
- Beck, R. (2006). *The Machiavellian personality and resistance to socially anxious behavior* (Southern Illinois University at Carbondale). Retrieved from <https://www.proquest.com/dissertations-theses/machiavellian-personality-resistance-socially/docview/304977187/se-2?accountid=131581>
- Belhaj, M., Kebair, F., & Saïd, L. B. (2014). A Computational Model Of Emotions For The Simulation Of Human Emotional Dynamics In Emergency Situations. *International Journal Of Computer Theory And Engineering*, *6*(3), 227–233. <https://doi.org/10.7763/ijcte.2014.V6.867>
- Berking, M., Wirtz, C. M., Svaldi, J., & Hofmann, S. G. (2014). Emotion regulation predicts symptoms of depression over five years. *Behaviour Research and Therapy*, *57*, 13–20. doi:10.1016/j.brat.2014.03.003
- Bermond, B., Clayton, K., Liberova, A., Luminet, O., Maruszewski, T., Bitti, P. E. R., ... Wicherts, J. (2007). A cognitive and an affective dimension of alexithymia in six languages and seven populations. *Cognition and Emotion*, *21*, 1125–1136. doi:10.1080/02699930601056989
- Bermond, B., Vorst, H. C. M., & Moormann, P. P. (2006). Cognitive neuropsychology of alexithymia: Implications for personality typology. *Cognitive Neuropsychiatry*, *11*, 332–360. doi:10.1080/13546800500368607
- Berrone, P., Cruz, C., & Gómez-Mejía, L. R. (2012). Socioemotional Wealth In Family Firms. *Family Business Review*, *25*(3), 258–279. <https://doi.org/10.1177/0894486511435355>

- Bilge, Y., & Bilge, Y. (2020). The measurement of Attention-Appraisal Model of Alexithymia: psychometric properties of the Perth Alexithymia Questionnaire in Turkish. *Anatolian Journal of Psychiatry*, 21, 71. doi:10.5455/apd.133183
- Birkás, B., Láng, A., & Bereczkei, T. (2015). Machiavellianism And Perceived Parental Bonding: Different Socialization Pathways For Men And Women. *American Journal Of Applied Psychology*, 3(4), 109–112. <https://doi.org/10.12691/ajap-3-4-5>
- Blötner, C., Ziegler, M., Wehner, C., Back, M. D., & Grosz, M. P. (2022). The Nomological Network Of The Short Dark Tetrad Scale (SD4). *European Journal Of Psychological Assessment*, 38(3), 187–197. <https://doi.org/10.1027/1015-5759/A000655>
- Boehme, S., Biehl, S. C., & Mühlberger, A. (2019). Effects of Differential Strategies of Emotion Regulation. *Brain Sciences*, 9, 225. doi:10.3390/brainsci9090225
- Bogdanova, Y., Díaz-Santos, M., & Cronin-Golomb, A. (2010). Neurocognitive correlates of alexithymia in asymptomatic individuals with HIV. *Neuropsychologia*, 48, 1295–1304. doi:10.1016/j.neuropsychologia.2009.12.033
- Borráz-León, J. I., Spreitzer, A., Scrivner, C., Landers, M., Lee, R., & Maestripieri, D. (2023). Cortisol Reactivity To Psychosocial Stress In Vulnerable And Grandiose Narcissists: An Exploratory Study. *Frontiers In Psychology*, 13. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.1067456>
- Brandt, J. R., Kennedy, W. A., Patrick, C. J., & Curtin, J. J. (1997). Assessment of psychopathy in a population of incarcerated adolescent offenders. *Psychological Assessment*, 9, 429–435. doi:10.1037/1040-3590.9.4.429
- Brewer, G., Bennett, C., Davidson, L., Ireen, A., Phipps, A. J., Stewart-Wilkes, D., & Wilson, B. (2018). Dark triad traits and romantic relationship attachment, accommodation, and control. *Personality and Individual Differences*, 120, 202–208. doi:10.1016/J.PAID.2017.09.008
- Brown, S., Fite, P. J., Stone, K., Richey, A., & Bortolato, M. (2018). Associations between emotional abuse and neglect and dimensions of alexithymia: The

- moderating role of sex. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy*, *10*, 300–308. doi:10.1037/tra0000279
- Brummelman, E., Thomaes, S., & Sedikides, C. (2016). Separating Narcissism From Self-Esteem. *Current Directions In Psychological Science*, *25*(1), 8–13. <https://doi.org/10.1177/0963721415619737>
- Bucci, W. (1997). Symptoms and symbols: A multiple code theory of Somatization. *Psychoanalytic Inquiry*, *17*, 151–172. doi:10.1080/07351699709534117
- Burghart, M., & Mier, D. (2022). No feelings for me, no feelings for you: A meta-analysis on alexithymia and empathy in psychopathy. *Personality and Individual Differences*, *194*, 111658. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2022.111658>
- Burghart, Matthias & Sahm, Alexander & Schmidt, Sergej & Bulla, Jan & Mier, Daniela. (2023). Understanding Empathy Deficits and Emotion Dysregulation in Psychopathy: The Mediating Role of Alexithymia. 10.31234/osf.io/zcwse.
- Cairncross, M., Veselka, L., Schermer, J. A., & Vernon, P. A. (2013). A Behavioral Genetic Analysis of Alexithymia and the Dark Triad Traits of Personality. *Twin Research and Human Genetics*, *16*, 690–697. doi:10.1017/thg.2013.19
- Cannon, W. B. (1927). The James-Lange Theory of Emotions: A Critical Examination and an Alternative Theory. *The American Journal of Psychology*, *39*, 106–124. doi:10.2307/1415404
- Cardinale, E. M., & Marsh, A. A. (2015). Impact of Psychopathy on Moral Judgments about Causing Fear and Physical Harm. *PLOS ONE*, *10*, e0125708. doi:10.1371/journal.pone.0125708
- Cascino, G., Monteleone, A. M., Marciello, F., Pellegrino, F., Ruzzi, V., & Monteleone, P. (2021). Alexithymia and cortisol awakening response in people with eating disorders. *The World Journal of Biological Psychiatry*, *22*, 546–551. doi:10.1080/15622975.2020.1844291
- Cerutti, R., Zuffianò, A., & Spensieri, V. (2018). The Role of Difficulty in Identifying and Describing Feelings in Non-Suicidal Self-Injury Behavior (NSSI): Associations With Perceived Attachment Quality, Stressful Life Events, and Suicidal Ideation. *Frontiers in Psychology*, *9*. doi:10.3389/fpsyg.2018.00318

- Chabrol, H., Labeyrie, N., Rodgers, R. F., & Levenson, M. R. (2010). An exploratory study of the relations between psychopathic traits and depressive symptoms in a non-clinical sample of adolescents. *European Review of Applied Psychology, 60*, 181–187. doi:10.1016/j.erap.2009.10.002
- Charles, S. T. (2010). Strength and vulnerability integration: A model of emotional well-being across adulthood. *Psychological Bulletin, 136*, 1068–1091. doi:10.1037/a0021232
- Chen, L., Xu, L., You, W., Zhang, X., & Ling, N. (2017). Prevalence and associated factors of alexithymia among adult prisoners in China: a cross-sectional study. *BMC Psychiatry, 17*, 287. doi:10.1186/s12888-017-1443-7
- Christie, R., & Geis, F. L. (1970). *Studies in Machiavellianism*. doi:10.1016/C2013-0-10497-7
- Cleckley, H. (1988). *The Mask of Sanity* (5th ed., p. 338).
- Conti, R. P. (2016). Psychopathy, Sociopathy, and Antisocial Personality Disorder. *Foresic Research & Criminology International Journal, 2*. doi:10.15406/frcij.2016.02.00046
- Copestake, S., Gray, N. S., & Snowden, R. J. (2013). Emotional intelligence and psychopathy: A comparison of trait and ability measures. *Emotion, 13*, 691–702. doi:10.1037/a0031746
- Cratsley, K. (2016). Revisiting Freud and Kohut on narcissism. *Theory & Psychology, 26*, 333–359. doi:10.1177/0959354316638181
- Crego, C., & Widiger, T. A. (2016). Cleckley's psychopaths: Revisited. *Journal of Abnormal Psychology, 125*, 75–87. doi:10.1037/abn0000130
- Crysel, L. C., Crosier, B. S., & Webster, G. D. (2013). The Dark Triad and risk behavior. *Personality and Individual Differences, 54*, 35–40. doi:10.1016/j.paid.2012.07.029
- Czarna, A. Z., Zajenkowski, M., Maciantowicz, O., & Szymaniak, K. (2021). The relationship of narcissism with tendency to react with anger and hostility: The roles of neuroticism and emotion regulation ability. *Current Psychology, 40*, 5499–5514. doi:10.1007/s12144-019-00504-6

- De Bruin, P. M., De Haan, H. A., & Kok, T. (2019). The Prediction Of Alexithymia As A State Or Trait Characteristic In Patients With Substance Use Disorders And PTSD. *Psychiatry Research*, 282, 112634. <https://doi.org/10.1016/J.Psychres.2019.112634>
- Deak, A., Bodrogi, B., Biro, B., Perlaki, G., Orsi, G., & Bereczkei, T. (2017). Machiavellian emotion regulation in a cognitive reappraisal task: An fMRI study. *Cognitive, Affective, & Behavioral Neuroscience*, 17, 528–541. doi:10.3758/s13415-016-0495-3
- Dean, A. C., Altstein, L. L., Berman, M. E., Constans, J. I., Sugar, C. A., & McCloskey, M. S. (2013). Secondary psychopathy, but not primary psychopathy, is associated with risky decision-making in noninstitutionalized young adults. *Personality and Individual Differences*, 54, 272–277. doi:10.1016/j.paid.2012.09.009
- Deeley, Q., Daly, E., Surguladze, S., Tunstall, N., Mezey, G., Beer, D., ... Murphy, D. G. (2006). Facial emotion processing in criminal psychopathy. *British Journal of Psychiatry*, 189, 533–539. doi:10.1192/bjp.bp.106.021410
- DeMatteo, D., Hart, S. D., Heilbrun, K., Boccaccini, M. T., Cunningham, M. D., Douglas, K. S., ... Reidy, T. J. (2020). Statement of concerned experts on the use of the Hare Psychopathy Checklist—Revised in capital sentencing to assess risk for institutional violence. *Psychology, Public Policy, and Law*, 26, 133–144. doi:10.1037/law0000223
- Demers, L. A., Schreiner, M. W., Hunt, R. H., Mueller, B. A., Klimes-Dougan, B., Thomas, K. M., & Cullen, K. R. (2019). Alexithymia is associated with neural reactivity to masked emotional faces in adolescents who self-harm. *Journal of Affective Disorders*, 249, 253–261. doi:10.1016/j.jad.2019.02.038
- Derks, Y. P. M. J., Westerhof, G. J., & Bohlmeijer, E. T. (2017). A Meta-analysis on the Association Between Emotional Awareness and Borderline Personality Pathology. *Journal of Personality Disorders*, 31, 362–384. doi:10.1521/pedi_2016_30_257
- DeShong, H. L., Helle, A. C., & Mullins-Sweatt, S. N. (2016). Unmasking Cleckley's psychopath: assessing historical case studies. *Personality and Mental Health*, 10, 142–151. doi:10.1002/pmh.1333

- Dickinson, K. A., & Pincus, A. L. (2003). Interpersonal Analysis of Grandiose and Vulnerable Narcissism. *Journal of Personality Disorders, 17*, 188–207. doi:10.1521/pedi.17.3.188.22146
- Diener, M. L., & Mangelsdorf, S. C. (1999). Behavioral strategies for emotion regulation in toddlers: associations with maternal involvement and emotional expressions. *Infant Behavior and Development, 22*, 569–583. doi:10.1016/S0163-6383(00)00012-6
- Durak Batıgün, A., & Büyükşahin, A. (2008). Alexithymia: Psychological Symptoms And Attachment Styles. *TURKISH JOURNAL CLINICAL PSYCHIATRY, 11*(3), 105–114. [https://Dx.Doi.Org/](https://dx.doi.org/)
- Edit, S. and Bereczkei, T. (2017). Different paths to different strategies? unique associations among facets of the dark triad, empathy, and trait emotional intelligence. *Advances in Cognitive Psychology, 13*(4), 306-313. <https://doi.org/10.5709/acp-0230-7>
- Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud, Volume VII (1901-1905): A Case of Hysteria, Three Essays on Sexuality and Other Works, 123-246
- Eizaguirre, A. E., De Cabezón, A. O. S., De Alda, Í. O., Olariaga, L. J., & Juaniz, M. (2004). Alexithymia And Its Relationships With Anxiety And Depression In Eating Disorders. *Personality And Individual Differences, 36*(2), 321–331. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(03\)00099-0](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(03)00099-0)
- Ekman, P., Levenson, R. W., & Friesen, W. V. (1983). Autonomic Nervous System Activity Distinguishes Among Emotions. *Science, 221*, 1208–1210. doi:10.1126/science.6612338
- Eksi, F. (2016). The Short Form of the Five-Factor Narcissism Inventory: Psychometric Equivalence of the Turkish Version. *Educational Sciences: Theory & Practice*. doi:10.12738/estp.2016.4.0001
- Ellis, H. (1927). The conception of narcissism. *The Psychoanalytic Review, 14*, 129–152.

- Ellsworth, Phoebe C. "Some Implications of Cognitive Appraisal Theories of Emotion." In *International Review of Studies on Emotion*, edited by K. T. Strongman, vol. 1, 143-61. New York: Wiley, 1991.
- Ermer, E., Kahn, R. E., Salovey, P., & Kiehl, K. A. (2012). Emotional intelligence in incarcerated men with psychopathic traits. *Journal of Personality and Social Psychology*, *103*, 194–204. doi:10.1037/a0027328
- Etikan, İ. Bala K. (2017). Sampling And Sampling Methods. *Biometrics & Biostatistics International Journal*, *5*(6).
<https://doi.org/10.15406/Bbij.2017.05.00149>
- Euler, S., Stöbi, D., Sowislo, J. F., Ritzler, F., Huber, C. G., Lang, U. E., Wrege, J., & Walter, M. (2018). Grandiose And Vulnerable Narcissism In Borderline Personality Disorder. *Psychopathology*, *51*(2), 110–121.
<https://doi.org/10.1159/000486601>
- Evren, C., Sar, V., Evren, B., Semiz, U., Dalbudak, E., & Cakmak, D. (2008). Dissociation and alexithymia among men with alcoholism. *Psychiatry and Clinical Neurosciences*, *62*, 40–47. doi:10.1111/J.1440-1819.2007.01775.X
- Falkenbach, D. M., Stern, S. B., & Creevy, C. (2014). Psychopathy variants: Empirical evidence supporting a subtyping model in a community sample. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment*, *5*, 10–19. doi:10.1037/per0000021
- Fan, Y., Wonneberger, C., Enzi, B., de Greck, M., Ulrich, C., Tempelmann, C., ... Northoff, G. (2011). The narcissistic self and its psychological and neural correlates: an exploratory fMRI study. *Psychological Medicine*, *41*, 1641–1650. doi:10.1017/S003329171000228X
- Fantini-Hauwel, C. (2014). Alexithymia, Body Vigilance And Ruminative Thinking: What's Going On With Externally Oriented Thinking? *Personality And Individual Differences*, *60*, S25–S26.
<https://doi.org/10.1016/J.Paid.2013.07.030>
- Fehr, B., Samsom, D., & Paulhus, D. L. (1992). The Construct Of Machiavellianism: Twenty Years Later. In C. D. Spielberger & J. N. Butcher (Eds.), *Advances In Personality Assessment* (Vol. 9, Pp. 77-116). Hillsdale, NJ: Erlbaum

- Fehr, F. S., & Stern, J. A. (1970). Peripheral physiological variables and emotion: The James-Lange theory revisited. *Psychological Bulletin*, *74*, 411–424. doi:10.1037/H0032958
- Folkman, S., Schaefer, C., & Lazarus, R. S. Cognitive processes as mediators of stress and coping. In V. Hamilton & D. M. Warburton (Eds.), *Human stress and cognition: An information-processing approach*. London: Wiley, 1979.
- Folkman, S., Lazarus, R. S., Dunkel-Schetter, C., DeLongis, A., & Gruen, R. J. (1986). Dynamics of a stressful encounter: Cognitive appraisal, coping, and encounter outcomes. *Journal of Personality and Social Psychology*, *50*, 992–1003. doi:10.1037/0022-3514.50.5.992
- Foran, H. M., & O’Leary, K. D. (2013). The Role of Relationships in Understanding the Alexithymia–Depression Link. *European Journal of Personality*, *27*, 470–480. doi:10.1002/per.1887
- Foster, J. D., & Brunell, A. B. (2018). *Narcissism and Romantic Relationships* (pp. 317–326). doi:10.1007/978-3-319-92171-6_34
- Fresán, A., González-Castro, T. B., Pool-García, S., Tovilla-Zárate, C. A., Castellanos-Narvaéz, E., Cruz, J. P. S. De La, Juárez-Rojop, I. E., López-Narvaéz, M. L., & Lopez, A. M. (2021). Evaluation Of Alexithymia In Individuals With Chronic Pain In A Mexican Population: Alexithymia In A Mexican Population. *The International Journal Of Psychiatry In Medicine*, *56*(3), 177–188. <https://doi.org/10.1177/0091217420982086>
- Freud, S. (1905). *Three Essays on the Theory of Sexuality* (1905). The Standard Edition
- Freud, S. (1914). *On Narcissism*. The Standard Edition of the Complete Psychological
- Freud, S. (1916–1917). *Introductory lectures on psycho-analysis*. Standard Edition 15/16.
- Freyberger, H. (1977). Supportive Psychotherapeutic Techniques In Primary And Secondary Alexithymia. *Psychotherapy And Psychosomatics*, *28*(1–4), 337–345. <https://doi.org/10.1159/000287080>
- Fukunishi, I., & Kaji, N. (1997). Externally Oriented Thinking of Obese Men and Women. *Psychological Reports*, *80*, 219–224. doi:10.2466/pr0.1997.80.1.219

- Gaensbauer, T. J. (1982). Regulation of Emotional Expression in Infants from Two Contrasting Caretaking Environments. *Journal of the American Academy of Child Psychiatry*, *21*, 163–170. doi:10.1016/S0002-7138(09)60915-8
- Garofalo, C., Neumann, C. S., & Velotti, P. (2020). Psychopathy And Aggression: The Role Of Emotion Dysregulation. *Journal Of Interpersonal Violence*, *36*(23–24), NP12640–NP12664. <https://doi.org/10.1177/0886260519900946>
- Garofalo, C., Virgilio, C., Bogaerts, S., & Schimmenti, A. (2019). Dark Ladies: Maladaptive Personality Domains, Alexithymia, and the Dark Triad in Women. *Clinical Neuropsychiatry*, *16*, 221–228. doi:10.36131/clinicalnpsych2019050605
- Giacomin, M., & Jordan, C. H. (2019). Misperceiving grandiose narcissism as self-esteem: Why narcissists are well liked at zero acquaintance. *Journal of Personality*, *87*, 827–842. doi:10.1111/jopy.12436
- Glaser, R. (2000). Cognition and Instruction. *Journal of Applied Developmental Psychology*, *21*, 123–127. doi:10.1016/S0193-3973(99)00056-8
- González-Hernández, J., Cuevas, R., Tovar-Gálvez, M. I., & Melguizo-Rodríguez, L. (2020). Why negative or positive, if it makes me win? dark personality in spanish competitive athletes. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, *17*(10), 3504. <https://doi.org/10.3390/ijerph17103504>
- Grabe, H. J., Ruhrmann, S., Ettelt, S., Müller, A., Buhtz, F., Hochrein, A., ... Freyberger, H. J. (2006). Alexithymia in Obsessive-Compulsive Disorder – Results from a Family Study. *Psychotherapy and Psychosomatics*, *75*, 312–318. doi:10.1159/000093954
- Gray, N. S., Weidacker, K., & Snowden, R. J. (2019). Psychopathy and impulsivity: The relationship of psychopathy to different aspects of UPPS-P impulsivity. *Psychiatry Research*, *272*, 474–482. doi:10.1016/j.psychres.2018.12.155
- Green, A., Maclean, R., & Charles, K. (2021). Corrigendum To “Unmasking Gender Differences In Narcissism Within Intimate Partner Violence” [Personality And Individual Differences 167 (2020) 1–6/110247]. *Personality And Individual Differences*, *173*, 110658. <https://doi.org/10.1016/J.Paid.2021.110658>

- Green, A., MacLean, R., & Charles, K. (2021). Female narcissism: assessment, aetiology, and behavioural manifestations. *Psychological Reports*, 125(6), 2833-2864. <https://doi.org/10.1177/00332941211027322>
- Green, A., MacLean, R., & Charles, K. (2023). Clinician perception of pathological narcissism in females: a vignette-based study. *Frontiers in Psychology*, 14. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1090746>
- Green, A., MacLean, R., & Charles, K. (2023). Clinician perception of pathological narcissism in females: a vignette-based study. *Frontiers in Psychology*, 14. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1090746>
- Grijalva, E., Harms, P. D., Newman, D. A., Gaddis, B., & Fraley, R. C. (2014). Narcissism And Leadership: A Meta-Analytic Review Of Linear And Nonlinear Relationships. *Personnel Psychology*, 68(1), 1–47. <https://doi.org/10.1111/Peps.12072>
- Grijalva, E., Newman, D. A., Tay, L., Donnellan, M. B., Harms, P. D., Robins, R. W., ... & Yan, T. (2015). Gender differences in narcissism: a meta-analytic review.. *Psychological Bulletin*, 141(2), 261-310. <https://doi.org/10.1037/a0038231>
- Gross, J. J. (1998). The Emerging Field of Emotion Regulation: An Integrative Review. *Review of General Psychology*, 2, 271–299. doi:10.1037/1089-2680.2.3.271
- Gross, J. J. (2015). Emotion Regulation: Current Status and Future Prospects. *Psychological Inquiry*, 26, 1–26. doi:10.1080/1047840X.2014.940781
- Gross, J. J., & John, O. P. (2003). Individual differences in two emotion regulation processes: Implications for affect, relationships, and well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 85, 348–362. doi:10.1037/0022-3514.85.2.348
- Groth-Marnat, G. (2009). *Handbook Of Psychological Assessment* (5th Ed.). John Wiley & Sons Inc.
- Gustafson, S. B., & Ritzer, D. R. (1995). The dark side of normal: A psychopathy-linked pattern called aberrant self-promotion. *European Journal of Personality*, 9, 147–183. doi:10.1002/per.2410090302

- Gyurak, A., Gross, J. J., & Etkin, A. (2011). Explicit and implicit emotion regulation: A dual-process framework. *Cognition & Emotion*, 25, 400–412. doi:10.1080/02699931.2010.544160
- Hamaideh, S. H. (2017). Alexithymia among Jordanian university students: its prevalence and correlates with depression, anxiety, stress, and demographics. *Perspectives in Psychiatric Care*, 54(2), 274–280. <https://doi.org/10.1111/ppc.12234>
- Hamaideh, S. H. (2017). Alexithymia Among Jordanian University Students: Its Prevalence And Correlates With Depression, Anxiety, Stress, And Demographics. *Perspectives In Psychiatric Care*, 54(2), 274–280. <https://doi.org/10.1111/Ppc.12234>
- Hamarta, E., Akat, M., & Faruk, Ö. (2023). Dark Triad Personality and Online Trolling: The Mediating Role of Empathy. *European Journal of Psychology and Educational Research*, 6, 45–53. doi:10.12973/ejper.6.1.45
- Hare, Rober D. (1983). Diagnosis of antisocial personality disorder in two prison populations. *American Journal of Psychiatry*, 140, 887–890. doi:10.1176/ajp.140.7.887
- Hare, Robert D. (2006). Psychopathy: A Clinical and Forensic Overview. *Psychiatric Clinics of North America*, 29, 709–724. doi:10.1016/j.psc.2006.04.007
- Hare, Robert D., & McPherson, L. M. (1984). Violent and aggressive behavior by criminal psychopaths. *International Journal of Law and Psychiatry*, 7, 35–50. doi:10.1016/0160-2527(84)90005-0
- Harjunen, V. J., Krusemark, E., Stigzelius, S., Halmesvaara, O. W., Annala, M., Henttonen, P., ... Ravaja, N. (2023). Under the thin skin of narcissus: Facial muscle activity reveals amplified emotional responses to negative social evaluation in individuals with grandiose narcissistic traits. *Psychophysiology*, 60. doi:10.1111/psyp.14315
- Harrison, A., Sullivan, S., Tchanturia, K., & Treasure, J. (2009). Emotion recognition and regulation in anorexia nervosa. *Clinical Psychology & Psychotherapy*, 16, 348–356. doi:10.1002/cpp.628

- Hart, W., & Adams, J. M. (2014). Are Narcissists More Accepting Of Others' Narcissistic Traits? *Personality And Individual Differences*, *64*, 163–167. <https://doi.org/10.1016/j.Paid.2014.02.038>
- Hartmann, H. (2009). Psychoanalytic Self Psychology and Its Conceptual Development in Light of Developmental Psychology, Attachment Theory, and Neuroscience. *Annals of the New York Academy of Sciences*, *1159*, 86–105. doi:10.1111/j.1749-6632.2009.04476.x
- Hecht, L. K., Berg, J. M., Lilienfeld, S. O., & Latzman, R. D. (2016). Parsing the heterogeneity of psychopathy and aggression: Differential associations across dimensions and gender. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment*, *7*, 2–14. doi:10.1037/per0000128
- Heesacker, M., Wester, S. R., Vogel, D. L., Wentzel, J. T., Mejia-Millan, C. M., & Goodholm, C. R. (1999). Gender-based emotional stereotyping.. *Journal of Counseling Psychology*, *46*(4), 483-495. <https://doi.org/10.1037/0022-0167.46.4.483>
- Heesacker, M., Wester, S. R., Vogel, D. L., Wentzel, J. T., Mejia-Millan, C. M., & Goodholm, C. R. (1999). Gender-Based Emotional Stereotyping. *Journal Of Counseling Psychology*, *46*(4), 483–495. <https://doi.org/10.1037/0022-0167.46.4.483>
- Hendryx, M. S., Haviland, M. G., & Shaw, D. G. (1991). Dimensions of Alexithymia and Their Relationships to Anxiety and Depression. *Journal of Personality Assessment*, *56*, 227–237. doi:10.1207/s15327752jpa5602_4
- Henry, J. D., Phillips, L. H., Crawford, J. R., Theodorou, G., & Summers, F. (2006). Cognitive and psychosocial correlates of alexithymia following traumatic brain injury. *Neuropsychologia*, *44*, 62–72. doi:10.1016/j.neuropsychologia.2005.04.011
- Hepper, E. G., Hart, C. M., Meek, R., Cisek, S., & Sedikides, C. (2014). Narcissism and Empathy in Young Offenders and Non–Offenders. *European Journal of Personality*, *28*, 201–210. doi:10.1002/per.1939

- Hibbard, S. (1994). An Empirical Study of the Differential Roles of Libidinous and Aggressive Shame Components in Normality and Pathology. *Psychoanalytic Psychology*, *11*, 449–474. doi:10.1037/h0079576
- Hicks, B. M., & Patrick, C. J. (2006). Psychopathy and negative emotionality: Analyses of suppressor effects reveal distinct relations with emotional distress, fearfulness, and anger-hostility. *Journal of Abnormal Psychology*, *115*, 276–287. doi:10.1037/0021-843X.115.2.276
- Hintikka, J., Honkalampi, K., Lehtonen, J., & Viinamäki, H. (2001). Are alexithymia and depression distinct or overlapping constructs?: A study in a general population. *Comprehensive Psychiatry*, *42*, 234–239. doi:10.1053/comp.2001.23147
- Honkalampi, K., Hintikka, J., Saarinen, P., Lehtonen, J., & Viinamäki, H. (2000). Is Alexithymia a Permanent Feature in Depressed Patients? *Psychotherapy and Psychosomatics*, *69*, 303–308. doi:10.1159/000012412
- Hoppe, K. D. (1977). Split Brains and Psychoanalysis. *The Psychoanalytic Quarterly*, *46*, 220–244. doi:10.1080/21674086.1977.11926798
- Hussain, Z., Wegmann, E., & Griffiths, M. D. (2021). The association between problematic social networking site use, dark triad traits, and emotion dysregulation. *BMC Psychology*, *9*, 160. doi:10.1186/s40359-021-00668-6
- Iskric, A., Ceniti, A. K., Bergmans, Y., McInerney, S., & Rizvi, S. J. (2020). Alexithymia and self-harm: A review of nonsuicidal self-injury, suicidal ideation, and suicide attempts. *Psychiatry Research*, *288*. doi:10.1016/J.PSYCHRES.2020.112920
- Izard, C. E. (2010). The Many Meanings/Aspects of Emotion: Definitions, Functions, Activation, and Regulation. *Emotion Review*, *2*, 363–370. doi:10.1177/1754073910374661
- Jakobwitz, S., & Egan, V. (2005). *The dark triad and normal personality traits*. doi:10.1016/j.paid.2005.07.006
- Jauk, E., Weigle, E., Lehmann, K., Benedek, M., & Neubauer, A. C. (2017). The Relationship between Grandiose and Vulnerable (Hypersensitive) Narcissism. *Frontiers in Psychology*, *8*. doi:10.3389/fpsyg.2017.01600

- Jayawickreme, E., & Pawelski, J. O. (2013). Positivity and the capabilities approach. *Philosophical Psychology*, *26*, 383–400. doi:10.1080/09515089.2012.660687
- Johnson, V. A., Beehr, T. A., & O'Brien, K. E. (2015). Determining the relationship between employee psychopathy and strain: Does the type of psychopathy matter? *International Journal of Stress Management*, *22*, 111–136. doi:10.1037/a0038817
- Jonason, P. K., & Davis, M. D. (2018). A gender role view of the Dark Triad traits. *Personality and Individual Differences*, *125*, 102–105. doi:10.1016/j.paid.2018.01.004
- Jonason, P. K., & Krause, L. (2013). The Emotional Deficits Associated With The Dark Triad Traits: Cognitive Empathy, Affective Empathy, And Alexithymia. *Personality And Individual Differences*, *55*(5), 532–537. <https://doi.org/10.1016/J.Paid.2013.04.027>
- Jonason, P. K., & Tost, J. (2010). I just cannot control myself: The Dark Triad and self-control. *Personality and Individual Differences*, *49*, 611–615. doi:10.1016/j.paid.2010.05.031
- Jonason, P. K., Li, N. P., Webster, G. D., & Schmitt, D. P. (2009). The dark triad: Facilitating a short-term mating strategy in men. *European Journal of Personality*, *23*, 5–18. doi:10.1002/per.698
- Jonason, P. K., Lyons, M., Baughman, H. M., & Vernon, P. A. (2014). What a tangled web we weave: The Dark Triad traits and deception. *Personality and Individual Differences*, *70*, 117–119. doi:10.1016/j.paid.2014.06.038
- Jonason, P. K., Webster, G. D., Schmitt, D. P., Li, N. P., & Crysel, L. (2012). The Antihero in Popular Culture: Life History Theory and the Dark Triad Personality Traits. *Review of General Psychology*, *16*, 192–199. doi:10.1037/a0027914
- Jonason, P. K., Żemojtel-Piotrowska, M., Piotrowski, J., Sedikides, C., Campbell, W. K., Gebauer, J. E., ... Yahiaev, I. (2020). Country-level correlates of the Dark Triad traits in 49 countries. *Journal of Personality*, *88*, 1252–1267. doi:10.1111/jopy.12569
- Jones, D. N. (2020). Machiavellianism. In V. Zeigler-Hill & T. K. Shackelford (Eds.), *Encyclopedia Of Personality And Individual Differences* (Pp. 2710–2718).

Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-319-24612-3_1245

Jones, D. N., & Paulhus, D. L. (2010). Different Provocations Trigger Aggression in Narcissists and Psychopaths. *Social Psychological and Personality Science*, *1*, 12–18. doi:10.1177/1948550609347591

Jones, D. N., & Paulhus, D. L. (2011). Differentiating the Dark Triad within the interpersonal circumplex. In L. M. Horowitz & S. N. Strack (Eds.), *Handbook of interpersonal theory and research* (ss. 249–267). New York: Guilford.

Jones, D. N., & Paulhus, D. L. (2011b). Differentiating the Dark Triad within the interpersonal circumplex. In L. M. Horowitz & S. Strack (Eds.), *Handbook of interpersonal psychology: Theory, research, assessment, and therapeutic interventions* (ss. 249–268). New York, NY: Wiley.

Jones, D. W. (2017). Moral insanity and psychological disorder: the hybrid roots of psychiatry. *History of Psychiatry*, *28*, 263–279. doi:10.1177/0957154X17702316

Jones, D., & Paulhus, D. (2013). Introducing the Short Dark Triad (SD3): A Brief Measure of Dark Personality Traits. *Assessment*, *21*. doi:10.1177/1073191113514105

Kajanoja, J., Scheinin, N. M., Karukivi, M., Karlsson, L., & Karlsson, H. (2018). Is antidepressant use associated with difficulty identifying feelings? A brief report. *Experimental and Clinical Psychopharmacology*, *26*, 2–5. doi:10.1037/pha0000165

Kanayama, N., Osumi, T., Imura, R., Yogo, M., & Ohira, H. (2008). Depersonalization, Psychopathy, and Two Types of Emotional Deficiency. *The Japanese Journal of Personality*, *17*, 104–107. doi:10.2132/personality.17.104

Kano, M., & Fukudo, S. (2013). The alexithymic brain: the neural pathways linking alexithymia to physical disorders. *BioPsychoSocial Medicine*, *7*, 1. doi:10.1186/1751-0759-7-1

Kaptein, F., Broekens, J., Hindriks, K., & Neerincx, M. (2017). *The role of emotion in self-explanations by cognitive agents*. 88–93. doi:10.1109/ACIIW.2017.8272595

- Karpman, B. (1941). *On the need of separating psychopathy into two distinct clinical types: the symptomatic and the idiopathic*. Retrieved from <https://api.semanticscholar.org/CorpusID:149345186>
- Karukivi, M., Hautala, L., Kaleva, O., Haapasalo-Pesu, K.-M., Liuksila, P.-R., Joukamaa, M., & Saarijärvi, S. (2010). Alexithymia is associated with anxiety among adolescents. *Journal of Affective Disorders*, *125*, 383–387. doi:10.1016/j.jad.2010.02.126
- Karukivi, M., Suominen, A., Scheinin, N. M., Li, R., Ahrnberg, H., Rantavuori, K., ... Lahti, S. (2022). Gender-specific associations between the dimensions of alexithymia personality trait and dental anxiety in parents of the FinnBrain Birth Cohort Study. *European Journal of Oral Sciences*, *130*. doi:10.1111/eos.12830
- Kashy, D. A., & Depaulo, B. M. (1996). Who Lies? *Journal Of Personality And Social Psychology*, *70*(5), 1037–1051. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.70.5.1037>
- Kaufman, S. B., Weiss, B., Miller, J. D., & Campbell, W. K. (2020). Clinical Correlates Of Vulnerable And Grandiose Narcissism: A Personality Perspective. *Journal Of Personality Disorders*, *34*(1), 107–130. https://doi.org/10.1521/Pedi_2018_32_384
- Khodabakhsh, M. R., & Besharat, M. A. (2011). Mediation effect of narcissism on the relationship between emotional intelligence and the quality of interpersonal relationships. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, *30*, 907–911. doi:10.1016/j.sbspro.2011.10.176
- Kiehl, K. A., & Hoffman, M. B. (2011). THE CRIMINAL PSYCHOPATH: HISTORY, NEUROSCIENCE, TREATMENT, AND ECONOMICS. *Jurimetrics*, *51*, 355–397. Retrieved from <https://api.semanticscholar.org/CorpusID:45235694>
- Kimonis, E. R., Frick, P. J., Cauffman, E., Goldweber, A., & Skeem, J. (2012). Primary and secondary variants of juvenile psychopathy differ in emotional processing. *Development and Psychopathology*, *24*, 1091–1103. doi:10.1017/S0954579412000557
- Kinnaird, E., Stewart, C., & Tchanturia, K. (2019). Investigating alexithymia in autism: A systematic review and meta-analysis. *European Psychiatry: The*

- Journal of the Association of European Psychiatrists*, 55, 80–89.
doi:10.1016/J.EURPSY.2018.09.004
- Koehn, M. A., Okan, C., & Jonason, P. K. (2019). A primer on the Dark Triad traits. *Australian Journal of Psychology*, 71, 7–15. doi:10.1111/ajpy.12198
- Koenigs, M., Kruepke, M., & Newman, J. P. (2010). Economic decision-making in psychopathy: A comparison with ventromedial prefrontal lesion patients. *Neuropsychologia*, 48, 2198–2204. doi:10.1016/j.neuropsychologia.2010.04.012
- Kooiman, C. G., Spinhoven, P., & Trijsburg, R. W. (2002). The assessment of alexithymia: A critical review of the literature and a psychometric study of the Toronto Alexithymia Scale-20. *Journal of Psychosomatic Research*, 53, 1083–1090. doi:10.1016/S0022-3999(02)00348-3
- Koponen, S., Taiminen, T., Honkalampi, K., Joukamaa, M., Viinamäki, H., Kurki, T., ... Tenovu, O. (2005). Alexithymia After Traumatic Brain Injury: Its Relation to Magnetic Resonance Imaging Findings and Psychiatric Disorders. *Psychosomatic Medicine*, 67, 807–812. doi:10.1097/01.psy.0000181278.92249.e5
- Koponen, S., Taiminen, T., Honkalampi, K., Joukamaa, M., Viinamäki, H., Kurki, T., Portin, R., Himanen, L., Isoniemi, H., Hinkka, S., & Tenovu, O. (2005). Alexithymia After Traumatic Brain Injury: Its Relation To Magnetic Resonance Imaging Findings And Psychiatric Disorders. *Psychosomatic Medicine*, 67(5), 807–812. <https://doi.org/10.1097/01.Psy.0000181278.92249.E5>
- Kramer, M. P., Peterson, R., Leary, A. V., Wilborn, D. D., Magri, T., & Dvorak, R. D. (2022). Psychopathy and Occurrence of Gambling Problems: The Role of Gambling Protective Strategies and Urgency. *Psychological Reports*, 125, 2384–2399. doi:10.1177/00332941211022998
- Krystal, H. (1979). Alexithymia and Psychotherapy. *American Journal of Psychotherapy*, 33, 17–31. doi:10.1176/appi.psychotherapy.1979.33.1.17
- Krystal, H. (1982). Alexithymia and the effectiveness of psychoanalytic treatment. *International Journal of Psychoanalytic Psychotherapy*, 9, 353–378.

- Krystal, H., & Krystal, J. H. (1988). *Integration and self-healing: Affect, trauma, alexithymia* (pp. 383, xvii, 383–xvii). Analytic Press, Inc.
- Landay, K., Harms, P. D., & Credé, M. (2019). Shall we serve the dark lords? A meta-analytic review of psychopathy and leadership. *Journal of Applied Psychology, 104*, 183–196. doi:10.1037/apl0000357
- Lander, G. C., Lutz-Zois, C. J., Rye, M. S., & Goodnight, J. A. (2012). The differential association between alexithymia and primary versus secondary psychopathy. *Personality and Individual Differences, 52*, 45–50. doi:10.1016/J.PAID.2011.08.027
- Lane, R. D., & Schwarz, G. E. (1987). Levels of emotional awareness: a cognitive-developmental theory and its application to psychopathology. *American Journal of Psychiatry, 144*, 133–143. doi:10.1176/ajp.144.2.133
- Lane, R. D., Lee, S., Reidel, R., Weldon, V., Kaszniak, A., & Schwartz, G. E. (1996). Impaired Verbal and Nonverbal Emotion Recognition in Alexithymia. *Psychosomatic Medicine, 58*, 203–210. doi:10.1097/00006842-199605000-00002
- Lang, P. J. (1994). The varieties of emotional experience: A meditation on James-Lange theory. *Psychological Review, 101*, 211–221. doi:10.1037/0033-295X.101.2.211
- Laquatra, T. A., & Clopton, J. R. (1994). Characteristics of alexithymia and eating disorders in college women. *Addictive Behaviors, 19*, 373–380. doi:10.1016/0306-4603(94)90060-4
- Laskey, P., & Bates, E. A. (2018). *Research in brief*: Investigating gender differences in psychopathy using a non-clinical sample: Exploring the impact of empathy, anxiety and self-control. *PsyPag Quarterly, 1*, 12–17. doi:10.53841/bpspag.2018.1.108.12
- Lawlor, C., Hepworth, C., Smallwood, J., Carter, B., & Jolley, S. (2020). Self-reported emotion regulation difficulties in people with psychosis compared with non-clinical controls: A systematic literature review. *Clinical Psychology & Psychotherapy, 27*, 107–135. doi:10.1002/cpp.2408

- Lawson, R., Waller, G., Sines, J., & Meyer, C. (2008). Emotional awareness among eating-disordered patients: the role of narcissistic traits. *European Eating Disorders Review, 16*, 44–48. doi:10.1002/erv.838
- Lazarus, R. S. (1982). Thoughts on the relations between emotion and cognition. *American Psychologist, 37*, 1019–1024. doi:10.1037/0003-066X.37.9.1019
- Lazarus, R. S., & Folkman, S. (1984). *Stress: Appraisal and Coping*. doi:10.1007/978-1-4419-1005-9_215
- Lebreton, J. M., Binning, J. F., & Adorno, A. (2006). *Comprehensive Handbook of Personality and Psychopathology, : Personality and Everyday Functioning* (Vol. 1, pp. 388–412; J. C. Thomas, D. L. Segal, & M. Hersen, Eds.). John Wiley & Sons, Inc.
- LeBreton, J. M., Shiverdecker, L. K., & Grimaldi, E. M. (2018). The Dark Triad and Workplace Behavior. *Annual Review of Organizational Psychology and Organizational Behavior, 5*, 387–414. doi:10.1146/annurev-orgpsych-032117-104451
- Lee, K., & Ashton, M. C. (2004). *Psychopathy, Machiavellianism, and Narcissism in the Five-Factor Model and the HEXACO model of personality structure q*. doi:10.1016/j.paid.2004.09.016
- Lee, Z., & Salekin, R. T. (2010). Psychopathy in a noninstitutional sample: Differences in primary and secondary subtypes. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment, 1*, 153–169. doi:10.1037/a0019269
- Lerner, J. S., Li, Y., Valdesolo, P., & Kassam, K. (2015). Emotion and decision making. *Annual Review of Psychology, 66*(1), 799-823. <https://doi.org/10.1146/annurev-psych-010213-115043>
- Lesser, I. M. (1981). A Review of the Alexithymia Concept. *Psychosomatic Medicine, 43*, 531–543. doi:10.1097/00006842-198112000-00009
- Leunissen, J. M., Sedikides, C., & Wildschut, T. (2017). Why Narcissists Are Unwilling to Apologize: The Role of Empathy and Guilt. *European Journal of Personality, 31*, 385–403. doi:10.1002/per.2110

- Levander, S. (2018). The Scale of Evil-Interjudge Reliability and Associations with Predictor Variables. *Forensic Science & Addiction Research*, 2. doi:10.31031/FSAR.2018.03.000555
- Lewis, M., Haviland-Jones, J. M., Sloan, D. M., & Fresco, D. M. (2001). Handbook of Emotions (Second Edition). *Journal of Cognitive Psychotherapy*, 15, 281–283. doi:10.1891/0889-8391.15.3.281
- Lilienfeld, S. O. (1994). Conceptual problems in the assessment of psychopathy. *Clinical Psychology Review*, 14, 17–38. doi:10.1016/0272-7358(94)90046-9
- Linehan, M. M. (1993). *Cognitive-behavioral treatment of borderline personality disorder* (pp. 558, xvii, 558–xvii). Guilford Press.
- Lishner, D. A., Vitacco, M. J., Hong, P. Y., Mosley, J., Miska, K., & Stocks, E. L. (2012). Evaluating the Relation Between Psychopathy and Affective Empathy. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 56, 1161–1181. doi:10.1177/0306624X11421891
- Lockwood, P. L., Bird, G., Bridge, M., & Viding, E. (2013). Dissecting empathy: high levels of psychopathic and autistic traits are characterized by difficulties in different social information processing domains. *Frontiers in Human Neuroscience*, 7. <https://doi.org/10.3389/fnhum.2013.00760>
- Luminet, O., Rimé, B., Bagby, R. M., & Taylor, G. (2004). A multimodal investigation of emotional responding in alexithymia. *Cognition & Emotion*, 18, 741–766. doi:10.1080/02699930341000275
- Lyons, M. (2015). Risk anything! Secondary, rather than primary psychopathy, is associated with diverse risk-taking in evolutionarily relevant domains. *Evolutionary Behavioral Sciences*, 9, 197–203. doi:10.1037/ebs0000039
- Lyvers, M., Salviani, A., Costan, S., & Thorberg, F. A. (2022). Alexithymia, narcissism and social anxiety in relation to social media and internet addiction symptoms. *International Journal of Psychology*, 57, 606–612. doi:10.1002/IJOP.12840
- Maclean, P. D. (1949). Psychosomatic Disease and the ‘Visceral Brain’: Recent Developments Bearing on the Papez Theory of Emotion. *Psychosomatic Medicine*, 11. Retrieved from

https://journals.lww.com/psychosomaticmedicine/fulltext/1949/11000/psychosomatic_disease_and_the__visceral_brain__.3.aspx

- Mallinckrodt, B., King, J. L., & Coble, H. M. (1998). Family dysfunction, alexithymia, and client attachment to therapist. *Journal of Counseling Psychology, 45*, 497–504. doi:10.1037/0022-0167.45.4.497
- Malterer, M. B., Lilienfeld, S. O., Neumann, C. S., & Newman, J. P. (2010). Concurrent Validity of the Psychopathic Personality Inventory With Offender and Community Samples. *Assessment, 17*, 3–15. doi:10.1177/1073191109349743
- Marchetti, Verrocchio, & Porcelli. (2019). Gambling Problems and Alexithymia: A Systematic Review. *Brain Sciences, 9*, 191. doi:10.3390/brainsci9080191
- Marshall, G. D., & Zimbardo, P. G. (1979). Affective consequences of inadequately explained physiological arousal. *Journal of Personality and Social Psychology, 37*, 970–988. doi:10.1037/0022-3514.37.6.970
- Martin, J., & Pihl, R. O. (1985). The Stress-Alexithymia Hypothesis: Theoretical And Empirical Considerations. *Psychotherapy And Psychosomatics, 43*(4), 169–176. <https://doi.org/10.1159/000287876>
- Maslach, C. (1979). Negative emotional biasing of unexplained arousal. *Journal of Personality and Social Psychology, 37*, 953–969. doi:10.1037/0022-3514.37.6.953
- Mauss, I. B., Levenson, R. W., McCarter, L., Wilhelm, F. H., & Gross, J. J. (2005). The Tie That Binds? Coherence Among Emotion Experience, Behavior, and Physiology. *Emotion, 5*, 175–190. doi:10.1037/1528-3542.5.2.175
- Mcdougall, J. (1974). The psychosoma and the psychoanalytic process. *Plea For A Measure Of Abnormality, 351–410*. doi:10.4324/9780203776995-13
- Mennin, D. S., Heimberg, R. G., Turk, C. L., & Fresco, D. M. (2005). Preliminary evidence for an emotion dysregulation model of generalized anxiety disorder. *Behaviour Research and Therapy, 43*, 1281–1310. doi:10.1016/j.brat.2004.08.008

- Mersin, S., İbrahimoglu, Ö., Kılıç, H. S., & Kahraman, B. B. (2020). Social media usage and alexithymia in nursing students. *Perspectives in Psychiatric Care*, 56, 401–408. doi:10.1111/ppc.12448
- Messina, A., Beadle, J., & Paradiso, S. (2014). Towards a classification of alexithymia: Primary, secondary and organic. *Journal of Psychopathology*, 20, 38–49.
- Mikolajczak, M., & Luminet, O. (2006). Is Alexithymia Affected By Situational Stress Or Is It A Stable Trait Related To Emotion Regulation? *Personality And Individual Differences*, 40(7), 1399–1408. <https://doi.org/10.1016/J.Paid.2005.10.020>
- Miller, J. D., Dir, A., Gentile, B., Wilson, L., Pryor, L. R., & Campbell, W. K. (2010). Searching for a Vulnerable Dark Triad: Comparing Factor 2 Psychopathy, Vulnerable Narcissism, and Borderline Personality Disorder. *Journal of Personality*, 78, 1529–1564. doi:10.1111/j.1467-6494.2010.00660.x
- Miller, J. D., Hoffman, B. J., Gaughan, E. T., Gentile, B., Maples, J., & Campbell, W. K. (2011). Grandiose and Vulnerable Narcissism: A Nomological Network Analysis. *Journal of Personality*, 79, 1013–1042. doi:10.1111/j.1467-6494.2010.00711.x
- Miller, J. D., Price, J., Gentile, B., Lynam, D. R., & Campbell, W. K. (2012). Grandiose and vulnerable narcissism from the perspective of the interpersonal circumplex. *Personality and Individual Differences*, 53, 507–512. doi:10.1016/j.paid.2012.04.026
- Mitchell, D. G. V., Richell, R. A., Leonard, A., & Blair, R. J. R. (2006). Emotion at the expense of cognition: Psychopathic individuals outperform controls on an operant response task. *Journal of Abnormal Psychology*, 115, 559–566. doi:10.1037/0021-843X.115.3.559
- Morf, C. C. and Rhodewalt, F. (2001). Unraveling the paradoxes of narcissism: a dynamic self-regulatory processing model. *Psychological Inquiry*, 12(4), 177–196. https://doi.org/10.1207/s15327965pli1204_1
- Morf, C. C., & Rhodewalt, F. (2001). Unraveling The Paradoxes Of Narcissism: A Dynamic Self-Regulatory Processing Model. *Psychological Inquiry*, 12(4), 177–196. https://doi.org/10.1207/S15327965pli1204_1

- Mouilso, E. R., & Calhoun, K. S. (2012). A mediation model of the role of sociosexuality in the associations between narcissism, psychopathy, and sexual aggression. *Psychology of Violence, 2*, 16–27. doi:10.1037/a0026217
- Muraina, K. O., Annor, P. O., & Baba, A. O. (2022). Influence of age and quality of life on emotional health of secondary school teachers in Ilorin metropolis. *Journal of Education in Black Sea Region, 8*, 30–38. doi:10.31578/jeps.v8i1.274
- Muris, P., Merckelbach, H., Otgaar, H., & Meijer, E. (2017). The Malevolent Side of Human Nature. *Perspectives on Psychological Science, 12*, 183–204. doi:10.1177/1745691616666070
- Nachmias, M., Gunnar, M., Mangelsdorf, S., Parritz, R. H., & Buss, K. (1996). Behavioral Inhibition and Stress Reactivity: The Moderating Role of Attachment Security. *Child Development, 67*, 508. doi:10.2307/1131829
- Nakao, M., Barsky, A. J., Kumano, H., & Kuboki, T. (2002). Relationship Between Somatosensory Amplification and Alexithymia in a Japanese Psychosomatic Clinic. *Psychosomatics, 43*, 55–60. doi:10.1176/appi.psy.43.1.55
- Nakayama, K., Oshima, C., Higashihara, R., & Machishima, K. (2015). Mood Induction through emotional prosody modification — Experiments of students reading a folk story scenario. *2015 54th Annual Conference of the Society of Instrument and Control Engineers of Japan (SICE)*, 391–396.
- Nemiah, J. C. (1977). Alexithymia. *Psychotherapy and Psychosomatics, 28*, 199–206. doi:10.1159/000287064
- Nemiah, J. C. (1996). Alexithymia: present, past--and future? *Psychosomatic Medicine, 58*, 217–218. doi:10.1097/00006842-199605000-00004
- Nisar, Q. A., Othman, N., & Kamil, B. A. M. (2018). Leaders' Emotional Labor Strategies and Wellbeing: Does Perceived Organizational Justice Mediates the Relationship? *Pakistan Journal of Humanities and Social Sciences, 6*, 82–98. doi:10.52131/pjhss.2018.0601.0035
- Nolen-Hoeksema, S. (2012). Emotion Regulation And Psychopathology: The Role Of Gender. *Annual Review Of Clinical Psychology, 8*(1), 161–187. <https://doi.org/10.1146/Annurev-Clinpsy-032511-143109>

- Norman, H., Oskis, A., Marzano, L., & Coulson, M. (2020). The relationship between self-harm and alexithymia: A systematic review and meta-analysis. *Scandinavian Journal of Psychology*, *61*, 855–876. doi:10.1111/sjop.12668
- Oakley, B. F. M., Jones, E. J. H., Crawley, D., Charman, T., Buitelaar, J., Tillmann, J., ... Loth, E. (2022). Alexithymia in autism: cross-sectional and longitudinal associations with social-communication difficulties, anxiety and depression symptoms. *Psychological Medicine*, *52*, 1458–1470. doi:10.1017/S0033291720003244
- Ogloff, J. R. P. (2006). Psychopathy/Antisocial Personality Disorder Conundrum. *Australian And New Zealand Journal Of Psychiatry*, *40*(6–7), 519–528. <https://doi.org/10.1080/J.1440-1614.2006.01834.X>
- Papageorgiou, K. A., Malanchini, M., Denovan, A., Clough, P. J., Shakeshaft, N., Schofield, K., & Kovas, Y. (2018). Longitudinal associations between narcissism, mental toughness and school achievement. *Personality and Individual Differences*, *131*, 105–110. doi:10.1016/j.paid.2018.04.024
- Papageorgiou, K. A., Wong, B., & Clough, P. J. (2017). Beyond good and evil: Exploring the mediating role of mental toughness on the Dark Triad of personality traits. *Personality and Individual Differences*, *119*, 19–23. doi:10.1016/j.paid.2017.06.031
- Parker, P. D., Prkachin, K. M., & Prkachin, G. C. (2005). Processing of Facial Expressions of Negative Emotion in Alexithymia: The Influence of Temporal Constraint. *Journal of Personality*, *73*, 1087–1107. doi:10.1111/j.1467-6494.2005.00339.x
- Parsons, V. (2017). Stratified Sampling. *Wiley Statsref: Statistics Reference Online*, 1–11. <https://doi.org/10.1002/9781118445112.Stat05999.Pub2>
- Pasini, A., Chiaie, R. D., Seripa, S., & Ciani, N. (1992). Alexithymia as related to sex, age, and educational level: Results of the Toronto Alexithymia Scale in 417 normal subjects. *Comprehensive Psychiatry*, *33*, 42–46. doi:10.1016/0010-440X(92)90078-5
- Patrick, C. J., Fowles, D. C., & Krueger, R. F. (2009). Triarchic conceptualization of psychopathy: Developmental origins of disinhibition, boldness, and meanness.

Development and Psychopathology, 21, 913–938.
doi:10.1017/S0954579409000492

Paulhus, D. L., & Williams, K. M. (2002). The Dark Triad of personality: Narcissism, Machiavellianism, and psychopathy. *Journal of Research in Personality*, 36, 556–563. doi:10.1016/S0092-6566(02)00505-6

Petrides, K. V., Vernon, P. A., Schermer, J. A., & Veselka, L. (2011). Trait Emotional Intelligence and the Dark Triad Traits of Personality. *Twin Research and Human Genetics*, 14, 35–41. doi:10.1375/twin.14.1.35

Pilch, I. (2008). Machiavellianism, emotional intelligence and social competence: Are Machiavellians interpersonally skilled? *Polish Psychological Bulletin*, 39. doi:10.2478/v10059-008-0017-4

Pincus, A. L., & Lukowitsky, M. R. (2010). Pathological Narcissism and Narcissistic Personality Disorder. *Annual Review of Clinical Psychology*, 6, 421–446. doi:10.1146/annurev.clinpsy.121208.131215

Piñeda, D., Sandín, B., & Muris, P. (2018). Psychometrics Properties Of The Spanish Version Of Two Dark Triad Scales: The Dirty Dozen And The Short Dark Triad. *Current Psychology*, 39(5), 1873–1881. <https://doi.org/10.1007/S12144-018-9888-5>

Pineda, D., Sandín, B., & Muris, P. (2020). Psychometrics properties of the Spanish version of two Dark Triad scales: The Dirty Dozen and the Short Dark Triad. *Current Psychology*, 39, 1873–1881. doi:10.1007/s12144-018-9888-5

Pollatos, O., Werner, N. S., Duschek, S., Schandry, R., Matthias, E., Traut-Mattausch, E., & Herbert, B. M. (2011). Differential effects of alexithymia subscales on autonomic reactivity and anxiety during social stress. *Journal of Psychosomatic Research*, 70, 525–533. doi:10.1016/j.jpsychores.2010.12.003

Porcelli, P., Leoci, C., Guerra, V., Taylor, G. J., & Bagby, R. M. (1996). A longitudinal study of alexithymia and psychological distress in inflammatory bowel disease. *Journal of Psychosomatic Research*, 41, 569–573. doi:10.1016/S0022-3999(96)00221-8

Preece, D. A., Mehta, A., Becerra, R., Chen, W., Allan, A., Robinson, K., ... Gross, J. J. (2022). Why is alexithymia a risk factor for affective disorder symptoms? The

- role of emotion regulation. *Journal of Affective Disorders*, 296, 337–341. doi:10.1016/j.jad.2021.09.085
- Preece, D., Becerra, R., Allan, A., Robinson, K., & Dandy, J. (2017). Establishing the theoretical components of alexithymia via factor analysis: Introduction and validation of the attention-appraisal model of alexithymia. *Personality and Individual Differences*, 119, 341–352. doi:10.1016/j.paid.2017.08.003
- Preece, D., Becerra, R., Robinson, K., Dandy, J., & Allan, A. (2018). The psychometric assessment of alexithymia: Development and validation of the Perth Alexithymia Questionnaire. *Personality and Individual Differences*, 132, 32–44. doi:10.1016/j.paid.2018.05.011
- Psederska, E., Savov, S., Atanassov, N., & Vassileva, J. (2019). Relationships Between Alexithymia and Psychopathy in Heroin Dependent Individuals. *Frontiers in Psychology*, 10. doi:10.3389/fpsyg.2019.02269
- Qin, F., & Xu, F. (2013). Review on the Studies of the Dark Triad. *Advances in Psychological Science*, 21, 1248–1261. doi:10.3724/SP.J.1042.2013.01248
- Rauthmann, J. F. (2012). The Dark Triad and Interpersonal Perception: Similarities and Differences in the Social Consequences of Narcissism, Machiavellianism, and Psychopathy. *Social Psychological and Personality Science*, 3, 487–496. doi:10.1177/1948550611427608
- Reis, S., Huxley, E., Feng, B. E. Y., & Grenyer, B. F. S. (2021). Pathological Narcissism and Emotional Responses to Rejection: The Impact of Adult Attachment. *Frontiers in Psychology*, 12. doi:10.3389/fpsyg.2021.679168
- Reisenzein, R. (1983). The Schachter theory of emotion: Two decades later. *Psychological Bulletin*, 94, 239–264. doi:10.1037/0033-2909.94.2.239
- Ridout, N., Smith, J., & Hawkins, H. (2020). The Influence Of Alexithymia On Memory For Emotional Faces And Realistic Social Interactions. *Cognition & Emotion*, 35(3), 540–558. <https://doi.org/10.1080/02699931.2020.1747991>
- Ritchie, M. B., Blais, J., Forth, A. E., & Book, A. S. (2018). Identifying vulnerability to violence: the role of psychopathy and gender. *Journal of Criminal Psychology*, 8, 125–137. doi:10.1108/JCP-06-2017-0029

- Rogstad, J. E., & Rogers, R. (2008). Gender differences in contributions of emotion to psychopathy and antisocial personality disorder. *Clinical Psychology Review*, 28(8), 1472–1484. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2008.09.004>
- Ronningstam, E. (2012). Narcissistic Personality Disorder: The Diagnostic Process. In T. A. Widiger (Ed.), *The Oxford Handbook Of Personality Disorders* (Pp. 527–548). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/Oxfordhb/9780199735013.013.0024>
- Rose, P., & Segrist, D. J. (2012). Difficulty Identifying Feelings, Distress Tolerance and Compulsive Buying: Analyzing the Associations to Inform Therapeutic Strategies. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 10, 927–935. doi:10.1007/s11469-012-9389-y
- Roxo, M. R., Franceschini, P. R., Zubaran, C., Kleber, F. D., & Sander, J. W. (2011). The Limbic System Conception and Its Historical Evolution. *The Scientific World JOURNAL*, 11, 2427–2440. doi:10.1100/2011/157150
- Ruesch, J. (1948). The Infantile Personality. *Psychosomatic Medicine*, 10, 134–144. doi:10.1097/00006842-194805000-00002
- Rufer, M., Ziegler, A., Alsleben, H., Fricke, S., Ortman, J., Brückner, E., ... Peter, H. (2006). A prospective long-term follow-up study of alexithymia in obsessive-compulsive disorder. *Comprehensive Psychiatry*, 47, 394–398. doi:10.1016/j.comppsy.2005.12.004
- Sagar, R., Talwar, S., Desai, G., & Chaturvedi, S. (2021). Relationship between alexithymia and depression: A narrative review. *Indian Journal of Psychiatry*, 63, 127. doi:10.4103/psychiatry.IndianJPsychiatry_738_19
- Šago, D., & Babić, G. (2019). Roots of Alexithymia. *Archives of Psychiatry Research*, 55(1), 71–84. <https://doi.org/10.20471/may.2019.55.01.06>
- Sakalaki, M., Richardson, C., & Thépaut, Y. (2007). Machiavellianism And Economic Opportunism. *Journal Of Applied Social Psychology*, 37(6), 1181–1190. <https://doi.org/10.1111/J.1559-1816.2007.00208.X>
- Salminen, J. K., Saarijärvi, S., Äärelä, E., & Tamminen, T. (1994). Alexithymia—state or trait? One-year follow-up study of general hospital psychiatric

- consultation out-patients. *Journal of Psychosomatic Research*, 38, 681–685. doi:10.1016/0022-3999(94)90020-5
- Sanecka, E. (2021). Grandiose and vulnerable narcissism and regulatory focus at work in relation to strengths use and deficit correction in the workplace. *PLOS ONE*, 16, e0258609. doi:10.1371/journal.pone.0258609
- Scavone, A., & Miller, C. J. (2017). *Are Normally-Distributed Dark Triad Traits Associated with Trait Mindfulness in University Students?* (University of Windsor (Canada)). Retrieved from <https://www.proquest.com/dissertations-theses/are-normally-distributed-dark-triad-traits/docview/1916049778/se-2?accountid=131581>
- Schachter, S., & Singer, J. (1962). Cognitive, social, and physiological determinants of emotional state. *Psychological Review*, 69, 379–399. doi:10.1037/h0046234
- Schimmenti, A., Jonason, P. K., Passanisi, A., Marca, L. L., Dio, N. D., & Gervasi, A. M. (2019). Exploring the Dark Side of Personality: Emotional Awareness, Empathy, and the Dark Triad Traits in an Italian Sample. *Current Psychology*, 38, 100–109. doi:10.1007/s12144-017-9588-6
- Schoenleber, M., Sadeh, N., & Verona, E. (2011). Parallel syndromes: Two dimensions of narcissism and the facets of psychopathic personality in criminally involved individuals. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment*, 2, 113–127. doi:10.1037/a0021870
- Schutte, N. S., Manes, R. R., & Malouff, J. M. (2009). Antecedent-Focused Emotion Regulation, Response Modulation and Well-Being. *Current Psychology*, 28, 21–31. doi:10.1007/s12144-009-9044-3
- Sekely, A., Taylor, G. J., & Bagby, R. M. (2018). Developing a short version of the Toronto Structured Interview for Alexithymia using item response theory. *Psychiatry Research*, 266, 218–227. doi:10.1016/J.PSYCHRES.2018.03.002
- Seo, S. S., Chung, U.-S., Rim, H. D., & Jeong, S. H. (2009). Reliability and Validity of the 20-Item Toronto Alexithymia Scale in Korean Adolescents. *Psychiatry Investigation*, 6, 173. doi:10.4306/pi.2009.6.3.173

- Shah, P., Hall, R., Catmur, C., & Bird, G. (2016). Alexithymia, not autism, is associated with impaired interoception. *Cortex*, *81*, 215–220. doi:10.1016/j.cortex.2016.03.021
- Shank, L. M., Tanofsky-Kraff, M., Kelly, N. R., Jaramillo, M., Rubin, S. G., Altman, D. R., ... Yanovski, J. A. (2019). The association between alexithymia and eating behavior in children and adolescents. *Appetite*, *142*, 104381. doi:10.1016/j.appet.2019.104381
- Sheikhi, S., Issazadegan, A., Norozy, M., & Saboory, E. (2017). Relationships between alexithymia and Machiavellian personality beliefs among university students. *British Journal of Guidance & Counselling*, *45*, 297–304. doi:10.1080/03069885.2015.1072128
- Sheppes, G., Suri, G., & Gross, J. J. (2015). Emotion Regulation and Psychopathology. *Annual Review of Clinical Psychology*, *11*, 379–405. doi:10.1146/annurev-clinpsy-032814-112739
- Sherman, E. D., Miller, J. D., Few, L. R., Campbell, W. K., Widiger, T. A., Crego, C., & Lynam, D. R. (2015). Development of a Short Form of the Five-Factor Narcissism Inventory: The FFNI-SF. *Psychological Assessment*, *27*, 1110–1116. doi:10.1037/pas0000100
- Sifneos, P. E. (1973). The Prevalence of 'Alexithymic' Characteristics in Psychosomatic Patients. *Psychotherapy and Psychosomatics*, *22*, 255–262. doi:10.1159/000286529
- Sifneos, Peter E. (1983). Psychotherapies for Psychosomatic and Alexithymic Patients. *Psychotherapy and Psychosomatics*, *40*, 66–73. doi:10.1159/000287754
- Smith, C. A., & Ellsworth, P. C. (1985). Patterns of cognitive appraisal in emotion. *Journal of Personality and Social Psychology*, *48*, 813–838. doi:10.1037/0022-3514.48.4.813
- Smith, R., Chuning, A. E., Tidwell, C. A., Allen, J. J. B., & Lane, R. D. (2022). Psychopathic tendencies are selectively associated with reduced emotional awareness in the context of early adversity. *Plos One*, *17*(12), <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0277475>

- Sprague, J., Javdani, S., Sadeh, N., Newman, J. P., & Verona, E. (2012). Borderline personality disorder as a female phenotypic expression of psychopathy? *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment*, 3, 127–139. doi:10.1037/a0024134
- Stanojlovic, O., Sutulovic, N., Hrcic, D., Mladenovic, D., Rasic-Markovic, A., Radunovic, N., & Veskovic, M. (2021). Neural pathways underlying the interplay between emotional experience and behavior, from old theories to modern insight. *Archives of Biological Sciences*, 73, 361–370. doi:10.2298/ABS210510029S
- Stevens, J. R. (1973). An Anatomy of Schizophrenia? *Archives of General Psychiatry*, 29, 177. doi:10.1001/archpsyc.1973.04200020023003
- Sullivan, L. (2009). *The SAGE Glossary of the Social and Behavioral Sciences* (pp. 59–60). doi:10.4135/9781412972024
- Szijjarto, L., & Bereczkei, T. (2015). The Machiavellians’ “Cool Syndrome”: They Experience Intensive Feelings but Have Difficulties in Expressing Their Emotions. *Current Psychology*, 34, 363–375. doi:10.1007/s12144-014-9262-1
- Şaşıoğlu, M., Gülol, Ç., & Tosun, A. (2014). Alexithymia: Treatment Interventions. *Psikiyatride Guncel Yaklasimler - Current Approaches In Psychiatry*, 6(1), 22. <https://doi.org/10.5455/Cap.20130515054141>
- Taylor Graeme J., & Bagby R. Michael. (2000 C.E.). *The Handbook Of Emotional Intelligence: Theory, Development, Assessment, And Application At Home, School, And In The Workplace* (R. Bar-On & J. D. A. Parker, Eds.; 1st Ed.). Jossey-Bass.
- Taylor, G. J. (1984). Alexithymia: concept, measurement, and implications for treatment. *American Journal of Psychiatry*, 141, 725–732. doi:10.1176/ajp.141.6.725
- Taylor, G. J., Bagby, R. M., Parker, J. D. A., & Grotstein, J. (1997). *Disorders of Affect Regulation*. doi:10.1017/CBO9780511526831
- Taylor, G. J., Ryan, D., & Bagby, M. (1985). Toward the Development of a New Self-Report Alexithymia Scale. *Psychotherapy and Psychosomatics*, 44, 191–199. doi:10.1159/000287912

- Temelli, E., Kaya, S., Kazgan, M. H., Yılmaz, N. A., Ayar, E., & Yükseloğlu, E. H. (2021). Karanlık Üçlü Kişilik Özelliklerinde Genetiğin Rolü. *The Bulletin of Legal Medicine*, 26, 197–204. doi:10.17986/blm.1462
- Thorberg, F. A., Young, R. M., Sullivan, K. A., & Lyvers, M. (2011). Parental bonding and alexithymia: A meta-analysis. *European Psychiatry*, 26, 187–193. doi:10.1016/j.eurpsy.2010.09.010
- Tolmunen, T., Heliste, M., Lehto, S. M., Hintikka, J., Honkalampi, K., & Kauhanen, J. (2011). Stability of alexithymia in the general population: an 11-year follow-up. *Comprehensive Psychiatry*, 52, 536–541. doi:10.1016/j.comppsy.2010.09.007
- Tolmunen, T., Heliste, M., Lehto, S. M., Hintikka, J., Honkalampi, K., & Kauhanen, J. (2011). Stability Of Alexithymia In The General Population: An 11-Year Follow-Up. *Comprehensive Psychiatry*, 52(5), 536–541. <https://doi.org/10.1016/J.Comppsy.2010.09.007>
- Truhan, T. E., Gianniou, F.-M., & Papageorgiou, K. A. (2022). Differences in psychiatric symptoms between the UK and Greece prior to and during COVID-19: The roles of subclinical narcissism and mental toughness. *Personality and Individual Differences*, 185, 111308. doi:10.1016/j.paid.2021.111308
- Urry, H. L., & Gross, J. J. (2010). Emotion Regulation in Older Age. *Current Directions in Psychological Science*, 19, 352–357. doi:10.1177/0963721410388395
- Uzun, Ö. (2003). Alexithymia in male alcoholics: study in a Turkish sample. *Comprehensive Psychiatry*, 44, 349–352. doi:10.1016/S0010-440X(03)00009-9
- ÜNAL G (2004). Bir Grup Üniversiteli Gençte Çekingenlik, Aleksitimi Ve Benlik Saygısının Değerlendirilmesi. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 7(4), 215 - 222.
- Valdespino, A., Antezana, L., Ghane, M., & Richey, J. A. (2017). Alexithymia as a transdiagnostic precursor to empathy abnormalities: the functional role of the insula. *Frontiers in Psychology*, 8. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.02234>
- Van der Velde, J., Servaas, M. N., Goerlich, K. S., Bruggeman, R., Horton, P., Costafreda, S. G., & Aleman, A. (2013). Neural correlates of alexithymia: A

- meta-analysis of emotion processing studies. *Neuroscience & Biobehavioral Reviews*, Vol. 37, pp. 1774–1785. doi:10.1016/j.neubiorev.2013.07.008
- Van Dijke, A. (2012). Dysfunctional Affect Regulation In Borderline Personality Disorder And In Somatoform Disorder. *European Journal Of Psychotraumatology*, 3(1). <https://doi.org/10.3402/Ejpt.V3i0.19566>
- Vassileva, J., Kosson, D. S., Abramowitz, C., & Conrod, P. (2005). Psychopathy versus psychopathies in classifying criminal offenders. *Legal and Criminological Psychology*, 10, 27–43. doi:10.1348/135532504X15376
- Vazire, S., & Funder, D. C. (2006). Impulsivity and the Self-Defeating Behavior of Narcissists. *Personality and Social Psychology Review*, 10, 154–165. doi:10.1207/s15327957pspr1002_4
- Vedel, A., & Thomsen, D. K. (2017). The Dark Triad across academic majors. *Personality and Individual Differences*, 116, 86–91. doi:10.1016/J.PAID.2017.04.030
- Velotti, P., D'aguanno, M., Garofalo, C., & Rogier, G. (2016). Not just 'callous-unemotional': Psychopathic traits are associated with emotion dysregulation dimensions. *European Psychiatry*, 33, S181–S181. doi:10.1016/j.eurpsy.2016.01.390
- Vernon, P. A., Villani, V. C., Vickers, L. C., & Harris, J. A. (2008). A behavioral genetic investigation of the Dark Triad and the Big 5. *Personality and Individual Differences*, 44, 445–452. doi:10.1016/j.paid.2007.09.007
- Vien, A., & Beech, A. R. (2006). Psychopathy. *Trauma, Violence, & Abuse*, 7, 155–174. doi:10.1177/1524838006288929
- Vize, C. E., Lynam, D. R., Collison, K. L., & Miller, J. D. (2018). Differences among dark triad components: A meta-analytic investigation. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment*, 9, 101–111. doi:10.1037/per0000222
- Vorst, H. C. M., & Bermond, B. (2001). Validity and reliability of the Bermond–Vorst Alexithymia Questionnaire. *Personality and Individual Differences*, 30, 413–434. doi:10.1016/S0191-8869(00)00033-7

- Wai, M., & Tiliopoulos, N. (2012). The affective and cognitive empathic nature of the dark triad of personality. *Personality and Individual Differences, 52*, 794–799. doi:10.1016/j.paid.2012.01.008
- Wallace, H. M., & Baumeister, R. F. (2002). The performance of narcissists rises and falls with perceived opportunity for glory. *Journal of Personality and Social Psychology, 82*, 819–834. doi:10.1037/0022-3514.82.5.819
- Waller, E., & Scheidt, C. E. (2006). Somatoform disorders as disorders of affect regulation: A development perspective. *International Review of Psychiatry, 18*, 13–24. doi:10.1080/09540260500466774
- Waller, E., Scheidt, C. E., & Hartmann, A. (2004). Attachment Representation and Illness Behavior in Somatoform Disorders. *Journal of Nervous & Mental Disease, 192*, 200–209. doi:10.1097/01.nmd.0000116463.17588.07
- Wardecker, B. M., Chopik, W. J., LaBelle, O. P., & Edelstein, R. S. (2018). Is narcissism associated with baseline cortisol in men and women? *Journal of Research in Personality, 72*, 44–49. doi:10.1016/j.jrp.2016.07.006
- Wastell, C., & Booth, A. (2003). Machiavellianism: An Alexithymic Perspective. *Journal of Social and Clinical Psychology, 22*, 730–744. doi:10.1521/jscp.22.6.730.22931
- Wearden, A., Cook, L., & Vaughan-Jones, J. (2003). Adult Attachment, Alexithymia, Symptom Reporting, And Health-Related Coping. *Journal Of Psychosomatic Research, 55*(4), 341–347. [https://doi.org/10.1016/S0022-3999\(02\)00635-9](https://doi.org/10.1016/S0022-3999(02)00635-9)
- Westwood, H., Kerr-Gaffney, J., Stahl, D., & Tchanturia, K. (2017). Alexithymia in eating disorders: Systematic review and meta-analyses of studies using the Toronto Alexithymia Scale. *Journal of Psychosomatic Research, 99*, 66–81. doi:10.1016/J.JPSYCHORES.2017.06.007
- Wiethaeuper, D., & Balbinotti, M. (2013). Alexithymia and Vocational Maturity. *Procedia - Social and Behavioral Sciences, 84*, 373–377. doi:10.1016/j.sbspro.2013.06.569
- Wilson, D. S., Near, D., & Miller, R. R. (1996). Machiavellianism: A synthesis of the evolutionary and psychological literatures. *Psychological Bulletin, 119*, 285–299. doi:10.1037/0033-2909.119.2.285

- Wise, T. N., Mann, L. S., Mitchell, J. D., Hryvniak, M., & Hill, B. (1990). Secondary alexithymia: An empirical validation. *Comprehensive Psychiatry*, *31*, 284–288. doi:10.1016/0010-440X(90)90035-Q
- Woehrle, L., Retz-Junginger, P., Retz, W., & Barra, S. (2022). The Maltreatment–Aggression Link among Prosecuted Males: What about Psychopathy? *International Journal of Environmental Research and Public Health*, *19*, 9584. doi:10.3390/ijerph19159584
- Wolff, H. H. (1977). The Contribution of the Interview Situation to the Restriction of Fantasy Life and Emotional Experience in Psychosomatic Patients. *Psychotherapy and Psychosomatics*, *28*, 58–67. doi:10.1159/000287044
- Works of Sigmund Freud, Volume XIV (1914-1916): On the History of the Psycho-Analytic Movement, Papers on Metapsychology and Other Works, 67-102
- Xue, M., Cong, B., & Ye, Y. (2023). Cognitive emotion regulation for improved mental health: A chain mediation study of Chinese high school students. *Frontiers in Psychology*, *13*. doi:10.3389/fpsyg.2022.1041969
- Zeigler-Hill, V., & Vonk, J. (2015). Dark Personality Features And Emotion Dysregulation. *Journal Of Social And Clinical Psychology*, *34*(8), 692–704. <https://doi.org/10.1521/Jscp.2015.34.8.692>
- Zhang, H., Wang, Z., You, X., Lü, W., & Luo, Y. (2015). Associations between narcissism and emotion regulation difficulties: respiratory sinus arrhythmia reactivity as a moderator. *Biological Psychology*, *110*, 1-11. <https://doi.org/10.1016/j.biopsycho.2015.06.014>

EKLER

EK 1: Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu

BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU

Sizi Uğur Can Çelik tarafından yürütülen “Aleksitiminin Dikkat Değerlendirme Modeli Bağlamında Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri ile İlişkisi” başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Bu araştırmanın amacı Aleksitiminin Dikkat Değerlendirme Modeli Bağlamında Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri ile İlişkisinin incelenmesidir. Araştırmada sizden tahminen 20 dakika ayırmanız istenmektedir. Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün soruları eksiksiz, kimsenin baskısı veya telkini altında olmadan, size en uygun gelen cevapları içtenlikle verecek şekilde cevaplamanızdır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahipsiniz. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgileriniz **gizli tutulacaktır**. Araştırmada Kişisel veri toplanacağından **6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu** ve ilgili mevzuat uyarınca kişisel verileri korumak amacıyla gerekli tüm tedbirler alınacaktır. Eğer araştırmanın amacı ile ilgili verilen bu bilgiler dışında şimdi veya sonra daha fazla bilgiye ihtiyaç duyarsanız araştırmacıya şimdi sorabilir veya **XXXXXXXXXXXX** e-posta adresi ve **XXXXXXXX** numaralı telefondan ulaşabilirsiniz.

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları anladım. Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı/araştırmacılar tarafından yapıldı. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı. Kişisel bilgilerimin özenle korunacağı konusunda yeterli güvence verildi.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve telkin olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcının:

Adı-

Soyadı:.....

İmzası:

İletişim Bilgileri: e-posta:

Telefon:

Velayet veya Vesayet Altında Bulunanlar İçin:

Veli veya Vasisinin

Adı-

Soyadı:.....

İmzası:

Araştırmacının

Adı-Soyadı: Uğur Can Çelik

İmzası:

EK 2: Demografik Bilgi Formu

Yaşınız:

Cinsiyetiniz

- Kadın
- Erkek

İlişki Durumunuz

- Bekar/İlişkim Yok
- Bekar/İlişkim Var
- Evli

Eğitim Düzeyiniz

- İlkokul-Ortaokul
- Lise
- Üniversite
- Lisansüstü

Daha önce psikiyatrik bir tanı aldınız mı?

- Evet
- Hayır

Ebeveyn veya ebeveynleriniz daha önce psikiyatrik bir tanı aldı mı?

- Evet
- Hayır

EK 3: Perth Aleksitimi Ölçeği

PERTH ALEKSİTİMİ ÖLÇEĞİ

Bu ölçek duygularınızı nasıl algıladığınızı ve deneyimlediğinizle ilgilidir. Lütfen sizinle ilgili aşağıdaki ifadeleri ne kadar katılıp katılmadığınıza göre 1 ile 7 puan arasında değerlendirin. Her ifade için bir cevabı işaretleyin.		Kesinlikle Katılmıyorum	----	----	Ne katılıyorum Ne katılmıyorum	----	----	Kesinlikle Katılıyorum
1	Kendimi kötü hissettiğim zaman (hoş olmayan bir duygu içindeyken) bu duyguları tarif etmek için doğru kelimeleri bulamam.	1	2	3	4	5	6	7
2	Kendimi kötü hissettiğimde üzgün mü, kızgın mı yoksa korkmuş mu olup olmadığımı ayırt edemem.	1	2	3	4	5	6	7
3	Nasıl hissettiğini görmezden gelen biriyim.	1	2	3	4	5	6	7
4	Kendimi iyi hissettiğim zaman (hoş bir duygu içindeyken), bu duyguları tanımlamak için doğru kelimeleri bulamam.	1	2	3	4	5	6	7
5	Kendimi iyi hissettiğim zaman mutlu mu, heyecanlı mı yoksa neşeli mi olup olmadığımı ayırt edemem.	1	2	3	4	5	6	7
6	Duyularıma odaklanmaktansa onların arka planda kalmasını yeğlerim.	1	2	3	4	5	6	7
7	Kendimi kötü hissettiğimde, bu duygular hakkında çok detaylı ya da derinlemesine konuşamam.	1	2	3	4	5	6	7
8	Kendimi kötü hissettiğimde, yaşadığım bu duygulara anlam veremem.	1	2	3	4	5	6	7
9	Duyularıma aldırmış etmem.	1	2	3	4	5	6	7
10	Kendimi iyi hissettiğimde, bu duygular hakkında çok detaylı ya da derinlemesine konuşamam.	1	2	3	4	5	6	7
11	Kendimi iyi hissettiğimde, yaşadığım bu duygulara anlam veremem.	1	2	3	4	5	6	7
12	Genellikle, ne hissettiğim hakkında düşünmekten kaçınıyorum.	1	2	3	4	5	6	7
13	Kötü bir şey olduğunda, nasıl hissettiğimi söze dökmek benim için zordur.	1	2	3	4	5	6	7
14	Kendimi kötü hissettiğimde, hangi duyguyu yaşadığım konusunda kafam karışır.	1	2	3	4	5	6	7
15	Duyularımdan çok gerçekten görebileceğim ya da dokunabileceğim şeylere odaklanmayı tercih ederim.	1	2	3	4	5	6	7
16	İyi bir şey olduğunda, nasıl hissettiğimi söze dökmek benim için zordur.	1	2	3	4	5	6	7
17	Kendimi iyi hissettiğimde hangi duyguyu yaşadığım konusunda kafam karışır.	1	2	3	4	5	6	7
18	Duyularımla temas halinde olmaya çalışmam.	1	2	3	4	5	6	7
19	Kendimi kötü hissettiğim zaman nasıl hissettiğimi anlatmaya çalışırsam ne söyleyeceğimi bilemem.	1	2	3	4	5	6	7
20	Kendimi kötü hissettiğim zaman bu duygular beni şaşırtır.	1	2	3	4	5	6	7
21	Ne hissettiğimi bilmek benim için önemli değildir.	1	2	3	4	5	6	7
22	Kendimi iyi hissettiğimde, nasıl hissettiğimi anlatmaya çalışırsam ne söyleyeceğimi bilemem.	1	2	3	4	5	6	7
23	Kendimi iyi hissettiğim zaman bu duygular beni şaşırtır.	1	2	3	4	5	6	7
24	Duyularım hakkında düşünmek bana tuhaf gelir.	1	2	3	4	5	6	7

EK 4: Kısa Karanlık Üçlü Ölçeği (SD3)

Değerli katılımcı,

Bu soruların size uygunluğunu yan tarafta verilen 1'den 9'a kadar derecelenmiş skala üzerinde seçtiğiniz dereceyi çarpı şeklinde (X) işaretlemek suretiyle gösteriniz. Yanıtlarınız gizli tutulacaktır.

	1.Kesinlikle Katılmıyorum	2.Katılmıyorum	3.Kararsızım	4.Katılıyorum	5.Kesinlikle Katılıyorum	
1	Sırlarınızı başkalarıyla paylaşmak akıllıca değildir.	1	2	3	4	5
2	İnsanlar zorunlu olmadıkça sıkı bir şekilde çalışmamalıdır.	1	2	3	4	5
3	Önemli insanları kendi tarafınıza çekmek için her şeyi yapabilirsiniz.	1	2	3	4	5
4	İleride işinize yarabileceğini düşündüğünüz için, insanlarla çatışmaktan kaçınmalısınız.	1	2	3	4	5
5	İnsanlara karşı ileride kullanabileceğiniz bilgileri bir kenarda tutmak, akıllıca bir iştir.	1	2	3	4	5
6	İnsanlardan öğ almak için doğru zamanı beklemelisiniz.	1	2	3	4	5
7	Diğer insanların hakkımızdaki her şeyi bilmelerine gerek yok, bu nedenle onlardan bazı şeyleri saklamalıyız.	1	2	3	4	5
8	Planlarınız başkalarından önce sizin yararınıza olmalıdır.	1	2	3	4	5
9	İnsanların çoğu başkalarının etkisi altında kalır.	1	2	3	4	5
10	İnsanlar benim doğal bir lider olduğumu düşünür.	1	2	3	4	5
11	İlgi odağı olmaktan hoşlanmam.	1	2	3	4	5
12	Arkadaşlarımın bensiz yaptığı sosyal aktiviteler sıkıcı olur.	1	2	3	4	5
13	Özel olduğumu biliyorum çünkü herkes bana bunu söyler.	1	2	3	4	5
14	Önemli insanlarla tanışmaktan hoşlanırım.	1	2	3	4	5
15	Biri bana iltifat ettiğinde utanırım.	1	2	3	4	5
16	Genellikle ünlü kişilere benzetilir, onlarla kıyaslanırım.	1	2	3	4	5
17	Kendimi sıradan bir insan olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
18	İnsanların bana saygı duyması gerektiğini düşünüyorum.	1	2	3	4	5
19	Otoritelerden (yönetici, amir vb.) intikam almak hoşuma gider.	1	2	3	4	5
20	Tehlikeli durumlara girmekten kaçınırım.	1	2	3	4	5
21	İntikam hızlı ve kötü bir şekilde alınmalıdır.	1	2	3	4	5
22	İnsanlar genellikle kontrolümü kaybettiğimi söylerler.	1	2	3	4	5
23	Gerektiğinde insanlara kaba davranabilirim.	1	2	3	4	5
24	Benimle uğraşan insanlar yaptıklarına pişman olurlar.	1	2	3	4	5
25	Bugüne kadar başım hukuki açıdan hiç derde girmedi.	1	2	3	4	5
26	Ezik ve silik kişilerle uğraşmaktan hoşlanırım.	1	2	3	4	5
27	İstedığimi almak için hiçbir şeyden çekinmem.	1	2	3	4	5

EK 5: Etik Kurul Onay Formu

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Etik Kurulu Başkanlığı

Sayı : E-20292139-050.01.04-2300003709
Konu : 1-Uğur Can Çelik Karar Tebliği

05.09.2023

Sayın Uğur Can ÇELİK
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Öğrencisi

"Aleksitiminin Dikkat Değerlendirme Modeli Bağlamında Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri ile İlişkisinin İncelenmesi" başlıklı araştırmanızla ilgili başvurunuz, kurulumuzun 28.07.2023 tarihli ve 2023/07 sayılı toplantısında değerlendirilerek araştırmanızın etik açıdan uygun bulunduğu katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

Bilgilerinize rica ederim.

Prof. Dr. Kadir CANATAN
Kurul Başkanı

Ek: 1-Uğur Can Çelik EOB

Belge Doğrulama Kodu: 7A4TAUE

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Takip Adresi: <https://ubys.izu.edu.tr/ERMS/Record/ConfirmationPage/Index>

Adres: Halkalı Caddesi No: 281 Küçükçekirce/İstanbul

Bilgi için :

Zeynep Funda Tez Kurtuluş
Yeminli Katip

Telefon No:

Faks No:

Telefon No:

e-Posta:

İnternet Adresi:

Direkt Hat:

Keş Adresi: izu@hs01.kcp.tr

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
ETİK KURULU

ETİK ONAY BELGESİ

Tarih	28.07.2023
Sayı	2023/07
Araştırmanın Niteliği	Yüksek Lisans Tezi
Araştırmanın Adı	<i>Aleksitiminin Dikkat Değerlendirme Modeli Bağlamında Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri ile İlişkisinin İncelenmesi</i>
Sorumlu Araştırmacının Adı Soyadı	Uğur Can ÇELİK
Danışman Adı Soyadı	Doç. Dr. Ahmet ÖZTÜRK
Karar	UYGUNDUR

(İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Etik Kurulu'nun kararı tavsiye niteliğinde olup, Üniversitemizle ilgili etik ilkelerinin belirlenmesi ve değerlendirilmesi amacını taşımaktadır.)

(Katıldı)

Prof. Dr. Kadir CANATAN
Başkan

(Katıldı)

Prof. Dr. Mehmet Emin KÖKTAŞ
Başkan V.

(Katıldı)

Prof. Dr. Mustafa ATEŞ
Üye

(İzinli)

Prof. Dr. Beytullah KAYA
Üye

(Katıldı)

Prof. Dr. Ayşe Nefise BAHÇECİK
Üye

(İzinli)

Prof. Dr. Yahya Kemal YOĞURTÇU
Üye

(Katıldı)

Av. Bilal ŞAMAT
Üye

Kurul Yeminli Kâtibi

Zeyneb Funda TEZ KURTULUŞ

1 / 1

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu: UFF9UFE Belge Takip Adresi: <https://tobys.zau.edu.tr/ERMS/Record/ConfirmationPage/Index>

ÖZ GEÇMİŞ

Uğur Can Çelik

A. EĞİTİM

Yüksek Lisans: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Klinik Psikoloji, 2024, İstanbul

Lisans: İstanbul Medeniyet Üniversitesi Psikoloji, 2021, İstanbul

B. MESLEKİ DENEYİM

2021-2022 Özel bir ofiste Psikolog

2022-2023 Özel bir şirkette takım lideri

2023-2023 Özel bir rehabilitasyon merkezi psikologu

2023-Devam Ediyor Kaira Psikoloji Kurucu Psikolog